

*LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY
TRZCIŃSKO-ZDRÓJ NA LATA 2017 - 2023*

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XLII/410/2018

RADY MIEJSKIEJ TRZCIŃSKO-ZDRÓJ

Z DNIA 27 KWIETNIA 2018 R.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI

GMINY TRZCIŃSKO-ZDRÓJ

NA LATA 2017-2023

Spis treści

1	Wstęp	4
2	Metodologia pracy nad programem	5
3	Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych	6
4	Analiza sfery społecznej.....	12
4.1.1	Demografia.....	12
4.1.2	Rynek pracy	19
4.1.3	Pomoc społeczna.....	24
4.1.4	Szkolnictwo i edukacja	27
4.1.5	Bezpieczeństwo	31
4.1.6	Kapitał społeczny.....	34
4.2	Analiza sfery gospodarczej.....	35
4.3	Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	40
4.3.1	Struktura użytkowania gruntów	40
4.3.2	Obiekty sportowe	42
4.3.3	Obiekty kulturalne	43
4.3.4	Obiekty historyczne i zabytkowe	45
4.3.5	Dostęp do podstawowych usług.....	46
4.3.6	Dostępność infrastruktury komunikacyjnej	47
4.3.7	Obszary Popegeerowskie.....	49
4.4	Analiza sfery technicznej.....	63
4.4.1	Zasoby mieszkaniowe.....	63
4.4.2	Energia elektryczna	65
4.4.3	Internet i telekomunikacja	66
4.4.4	Sieć gazowa.....	67
4.4.5	System ciepłowniczy	67

4.4.6	Sieć wodociągowa.....	67
4.4.7	Sieć kanalizacyjna.....	69
4.5	Analiza sfery środowiskowej.....	70
4.5.1	Formy ochrony przyrody.....	71
4.5.2	Zasoby kopalin.....	71
4.5.3	Wody powierzchniowe i podziemne.....	71
4.5.4	Zanieczyszczenie powietrza.....	73
4.5.5	Klimat akustyczny.....	75
4.5.6	Gospodarka odpadami.....	75
4.5.7	Energia odnawialna.....	76
4.6	Podsumowanie diagnozy.....	76
5	Wyznaczenie obszarów i podobszarów zdegradowanych.....	77
5.1	Sfera społeczna.....	80
5.2	Sfera gospodarcza.....	81
5.1	Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	82
5.2	Podsumowanie.....	84
6	Pogłębiona analiza obszaru rewitalizacji.....	91
6.1	Trzczańsko Ib.....	91
6.2	Stołeczna.....	92
7	Wizja i cele rewitalizacji.....	94
7.1	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	94
7.2	Cele lokalnego programu rewitalizacji oraz kierunki działań.....	94
8	Lista planowanych projektów kluczowych.....	96
8.1	Projekty społeczne.....	96
8.2	Projekty inwestycyjne.....	104
9	Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć.....	107
10	Projekty zintegrowane.....	108

11	Komplementarność między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi	109
11.1	Komplementarność przestrzenna.....	109
11.2	Komplementarność problemowa.....	111
11.3	Komplementarność proceduralno – instytucjonalna	112
11.4	Komplementarność międzyokresowa.....	112
11.5	Komplementarność źródeł finansowania.....	113
12	System wdrażania, monitoringu i oceny skuteczności działań.....	115
13	Powiązania programu rewitalizacji z innymi programami strategicznymi i planistycznymi.....	121
13.1	Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku	121
13.2	Strategia rozwiązywania problemów społecznych gminy trzcińsko-zdrój na lata 2013-2020	124
13.3	Strategia Rozwoju Gminy Trzcińsko-Zdrój na lata 2014-2022.....	126
13.4	Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzcińsko-Zdrój.....	128
14	Indykatywne ramy finansowe.....	130
15	Partycypacja społeczna	131
16	Ocena oddziaływania na środowisko	135
17	Spis wykresów i tabel.....	136

1 WSTĘP

W literaturze naukowej rozważano różnego rodzaju działania w zakresie prowadzenia procesu rewitalizacji, lecz dopiero prawna standaryzacja wymogów jasno określiła w jaki sposób należy rozumieć pojęcie rewitalizacji oraz ujednoliciła warunki i procedury wdrażania programów operacyjnych. Ww. warunki i procedury mają zapewnić, że procesy rewitalizacji będą bardziej skuteczne, zintegrowane, kompleksowe i skoordynowane, jednocześnie wskazując instrumenty realizacji projektów

rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniając ich spójność oraz kompleksowość.

W myśl Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r., program rewitalizacji to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r. poz. 446) wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

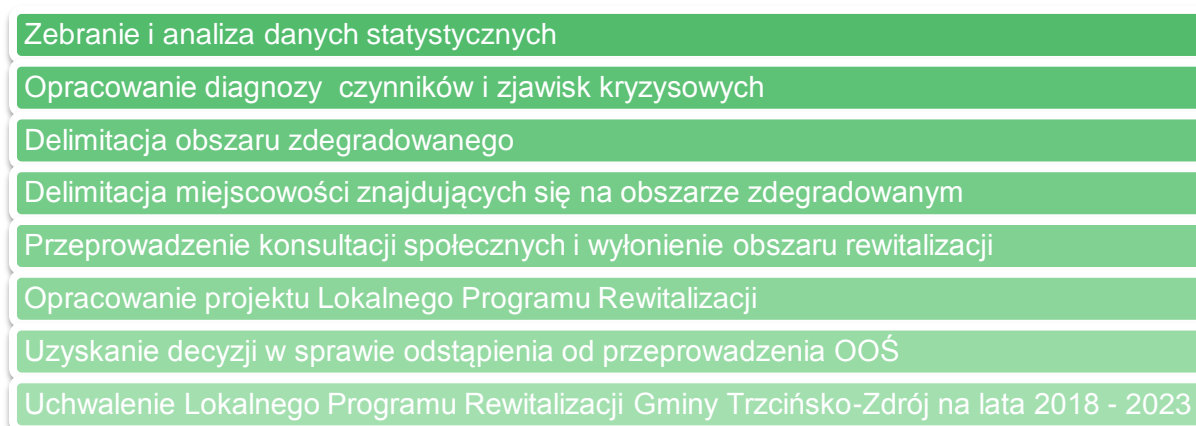
Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji, konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem będzie Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Trzcińsko - Zdrój. Zanim jednak nastąpi wybór konkretnych działań rewitalizacyjnych konieczne jest przeprowadzenie szczegółowej diagnozy obecnego stanu gminy, która pozwoli na określenie rodzaju i skali zachodzących zjawisk kryzysowych. Dokonano szczegółowej analizy wszystkich aspektów rozwoju społeczno – gospodarczego gminy Trzcińsko – Zdrój w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu możliwe było wskazanie obszarów problemowych, które najbardziej wymagają wsparcia ze strony gminy.

2 METODOLOGIA PRACY NAD PROGRAMEM

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój składa się z trzech zasadniczych części:

diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych	dzięki której możliwe było określenie charakteru i skali występujących na terenie Gminy problemów oraz wskazanie potrzeb i kierunków rewitalizacyjnych. W tej części dokonano również wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji zgodnie z przyjętą metodologią;
założeń programowych	w których określono wizję oraz cele i kierunki podejmowanych w ramach Programu Rewitalizacji zadań, opracowano projekty rewitalizacyjne oraz określono powiązania między nimi;
części wdrożeniowej	w której przedstawiono system włączenia różnych podmiotów i grup w prowadzony proces rewitalizacji oraz w której przedstawiono sposoby wdrażania Programu Rewitalizacji, jego monitoringu oraz oceny skuteczności i aktualności.

Opracowywanie Programu Rewitalizacji rozpoczęto od zgromadzenia danych statystycznych w podziale na jednostki urbanistyczne (analityczne) we wszystkich sferach wyróżnionych w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020”. Informacje były pozyskiwane z różnych źródeł: Urzędu Miejskiego w Trzcińsku-Zdroju, Powiatowego Urzędu Prac, Komendy Powiatowej Policji oraz obowiązujących dokumentów strategicznych i planistycznych Gminy Trzcińsko-Zdrój. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz analizy wskaźników ilościowych wyznaczono obszar zdegradowany. Zakres metodyki prac przedstawiono na poniższym schemacie.

3 DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH

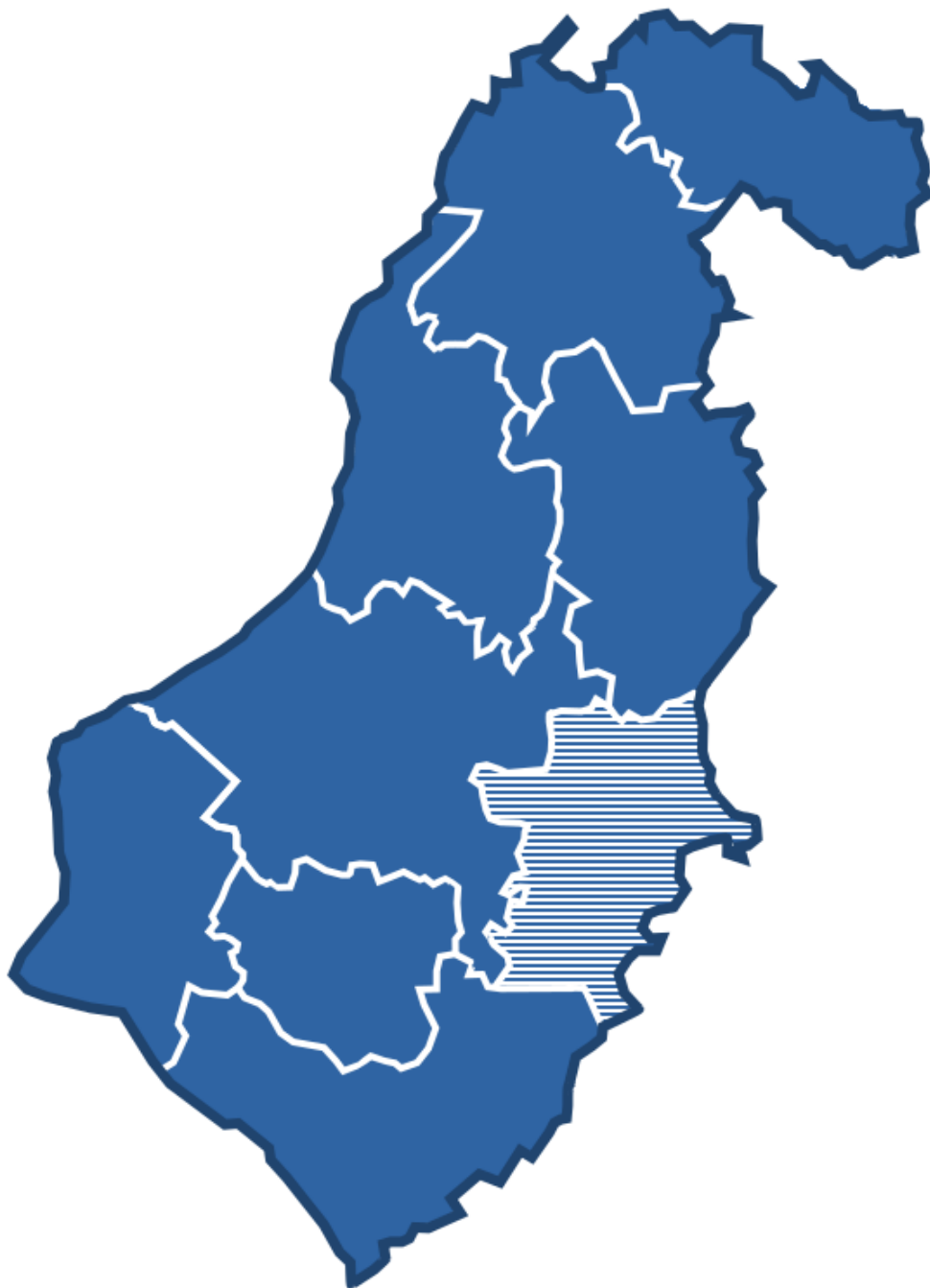
Gmina Trzcińsko-Zdrój leży w południowo-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, w południowo-wschodniej części powiatu gryfińskiego.

Od strony zachodniej gmina graniczy z gminą Chojna, od południowej - z gminami Mieszkowice i Dębno (Powiat Myśliborski), od wschodniej - z gminą Myślibórz (Powiat Myśliborski), od północnej - z gminą Banie.

Rysunek 1: Położenie powiatu gryfińskiego w województwie zachodniopomorskim.

Źródło: <http://www.wikipedia.pl>

Rysunek 2: Położenie gminy Trzcianko-Zdrój w powiecie gryfówskim

Źródło: opracowanie własne

Gmina Trzcianko-Zdrój jest gminą miejsko-wiejską, zamieszkałą przez 5 519 mieszkańców (stan na koniec grudnia 2015 r., GUS) na powierzchni 170,5 km². Gęstość zaludnienia wynosi 32 osoby na 1 km². Gminę Trzcianko-Zdrój tworzy 21 miejscowości w tym 12 sołectw. Siedzibą gminy jest miasto Trzcianko-Zdrój położone w północno – zachodniej części gminy, które liczy 2 403 mieszkańców (stan na koniec grudnia 2015, GUS). Ludność na terenie gminy rozmieszczona jest

stosunkowo równomiernie. Najwięcej mieszkańców skupia miasto Trzcińsko-Zdrój – 43,2% ludności gminy, a w dalszej kolejności wsie Stołeczna, Góralice, Piaseczno i Gogolice.

Gmina Trzcińsko-Zdrój została podzielona na 24 jednostki analityczne. Przy podziale brano pod uwagę granice miejscowości znajdujących się na terenie gminy. Oprócz miejscowości, w podziale znalazło się również miasto Trzcińsko-Zdrój podzielone na trzy strefy. W skład jednostek analitycznych weszły następujące miejscowości: Antoniewice, Babin, Chełm Dolny, Chełm Górny, Cieplikowo, Czarnołęka, Czyste, Dobropole, Drzesz, Gogolice, Góralice, Górczyn, Klasztorne, Piaseczno, Rosnowo, Rosnówko, Smuga, Stołeczna, Strzeszów, Tchórzno, Wesoła oraz Trzcińsko-Zdrój I, Trzcińsko-Zdrój II, Trzcińsko-Zdrój III.

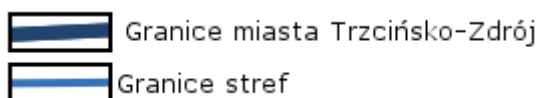
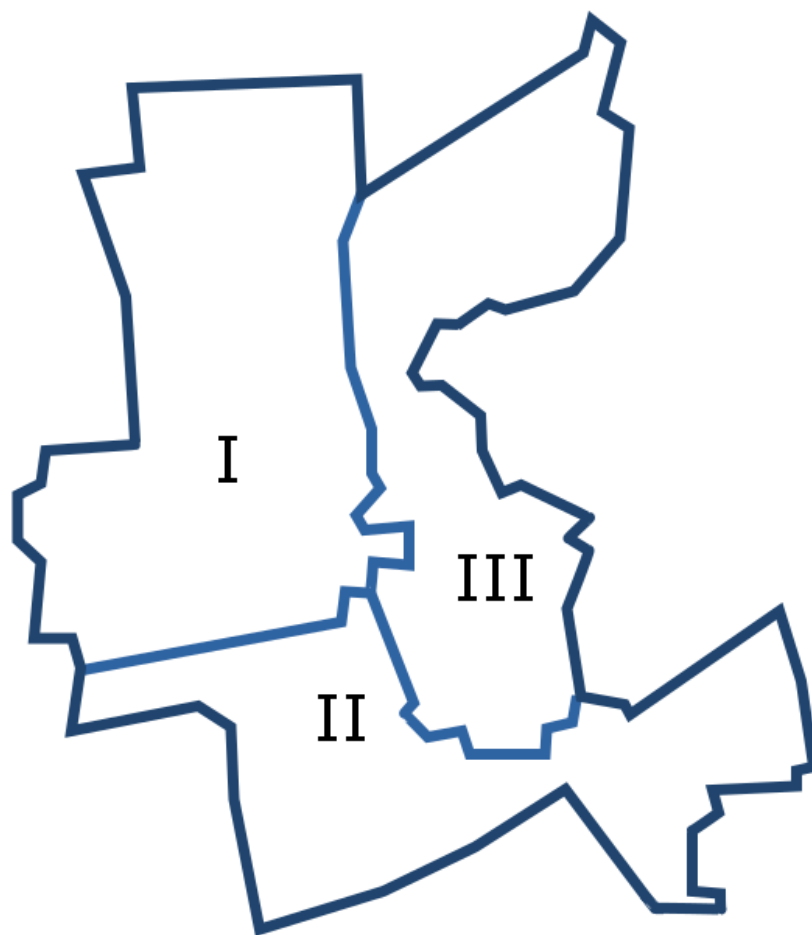

- Granice gminy Trzcianko-Zdrój
- Granice miejscowości
- Granice miasta Trzcianko-Zdrój

Rysunek 3: Podział gminy Trzcianko-Zdrój na miejscowości.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Miasto Trzcianko-Zdrój, zostało podzielone na trzy strefy, zgodnie z ich funkcją oraz zagospodarowaniem. Podział prezentuje poniższa mapa:

Rysunek 4: Podział miasta Trzcianko-Zdrój na strefy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie geoportal.gov.pl

Ze względu na fakt, iż strefa Trzcianko III obejmuje głównie obszary Jeziora Miejskiego oraz brak zabudowy mieszkalnej na jej terenie, zdecydowano o wyłączeniu tej strefy z diagnozy. Wyłączony z diagnozy został również Obręb geodezyjny Czarnołęka jego powierzchnię zajmują głównie użytki rolne.

4 ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ

4.1.1 DEMOGRAFIA

Gmina Trzciesko-Zdrój wedlug danych Urzędu Miejskiego liczy 5 417 osób, z czego 49,6% stanowią kobiety, a 50,4% mężczyźni. W latach 2002-2015 liczba mieszkańców zmalała o 3,7%.

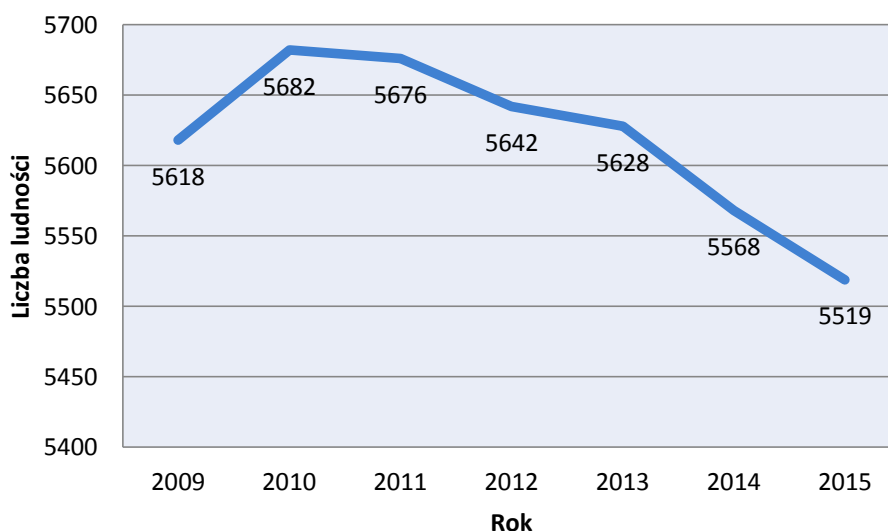
Tabela 1: Liczba ludności poszczególnych jednostek analitycznych oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności i powierzchni gminy Trzciesko-Zdrój.

L.p	Jednostka analityczna	Liczba ludności
1.	Trzciesko-Zdrój I	1388
2.	Trzciesko-Zdrój II	941
3.	Chełm Górny	142
4.	Chełm Dolny	70
5.	Dobropole	123
6.	Gogolice	330
7.	Antoniewice	20
8.	Smuga	32
9.	Góralice	522
10.	Cieplikowo	26
11.	Czyste	59
12.	Górczyn	76
13.	Drzesz	20
14.	Klasztorne	110
15.	Piaseczno	401
16.	Babin	81
17.	Rosnowo	206
18.	Rosnowko	33
19.	Stołeczna	562
20.	Wesoła	10
21.	Strzeszów	222
22.	Tchórzno	43
	RAZEM	5417

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Trzciesku

Przedstawiony poniżej wykres obrazuje jak kształtowała się liczba ludności gminy Trzciesko-Zdrój na przestrzeni lat 2009-2015 według danych z GUS. Należy zwrócić uwagę na fakt, że dane z GUS-u oraz Urzędu Miejskiego różnią się, wpływa na to fakt, iż UM posiada bardziej szczegółowe dane. Od 2010 r. zauważalny jest regularny spadek ludności – do 2015 r. liczba mieszkańców zmalała o 163 osoby. Spadek liczby ludności najczęściej powodowany jest przez brak perspektyw mieszkańców na

poprawienie swojej sytuacji bytowej, co wiąże się np. z małą liczbą miejsc pracy, bądź niskimi zarobkami oferowanymi przez pracodawców na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój.

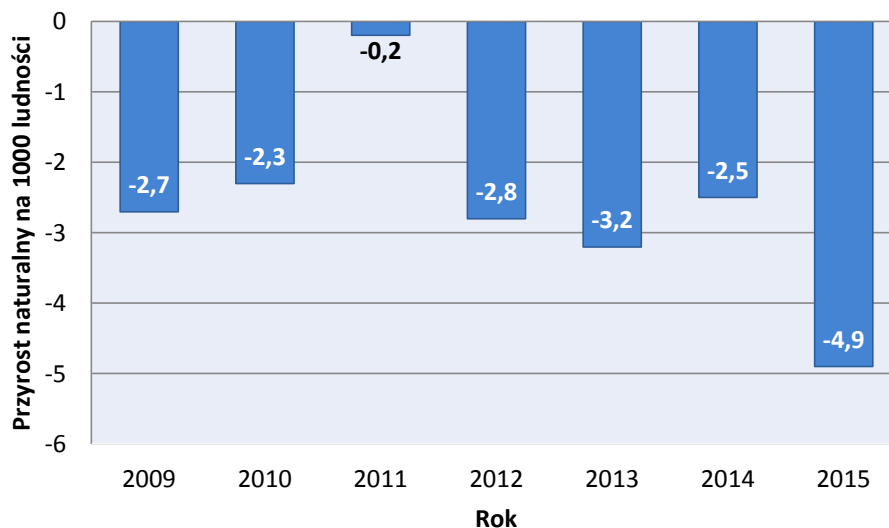

Wykres 1: Liczba ludności w gminie Trzcińsko-Zdrój w latach 2009-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na spadek liczby mieszkańców największy wpływ mają ujemne wartości przyrostu naturalnego i salda migracji.

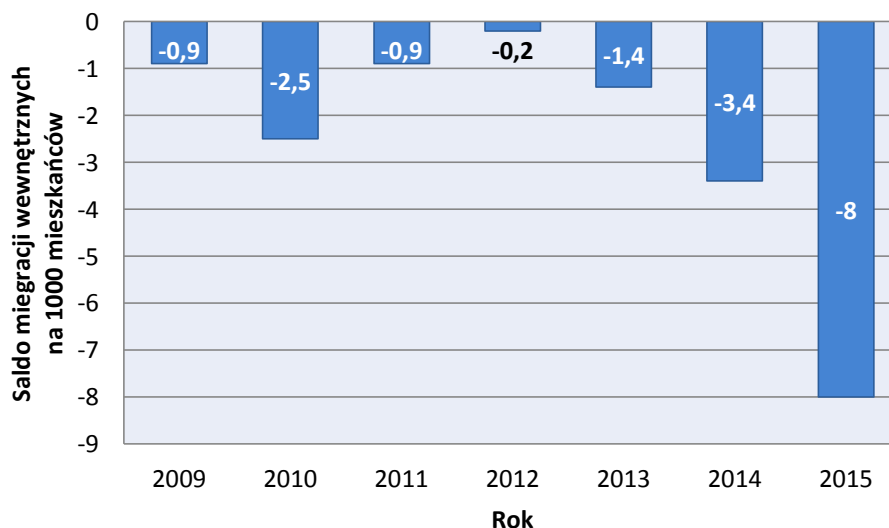
Gmina Trzcińsko-Zdrój w całym analizowanym okresie (2009 – 2015) charakteryzowała się ujemnym przyrostem naturalnym (różnicą pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów). W 2015 r. zanotowano najniższą wartość przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców: -4,9. Jest to bardzo niska wartość w porównaniu do wartości tego samego wskaźnika w powiecie gryfińskim (-0,6) czy w województwie zachodniopomorskim (-1,3). Przyczyną niskiego przyrostu naturalnego są najczęściej niskie zarobki mieszkańców, które powodują brak stabilności finansowej, czego efektem jest niechęć ludności do zakładania rodzin. Ze względu na zły stan materialny, utrzymanie rodziny jest dla mieszkańców trudne, decydują się oni na odłożenie myśli o posiadaniu potomka na czas późniejszy.

Wykres 2: Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie Trzciesko-Zdrój w latach 2009-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na zmiany liczby mieszkańców ma także wpływ saldo migracji przedstawione na wykresie poniżej. Wskaźnik ten przez cały analizowany okres przyjmuje wartości ujemne, co pogłębia problem malejącej liczby mieszkańców gminy. Najczęstszym powodem migracji mieszkańców jest mała liczba miejsc pracy na obszarze zamieszkania, co powoduje przymus poszukiwania miejsca zatrudnienia poza gminą.

Wykres 3: Saldo migracji wewnętrznych gminy Trzciesko-Zdrój w latach 2009-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

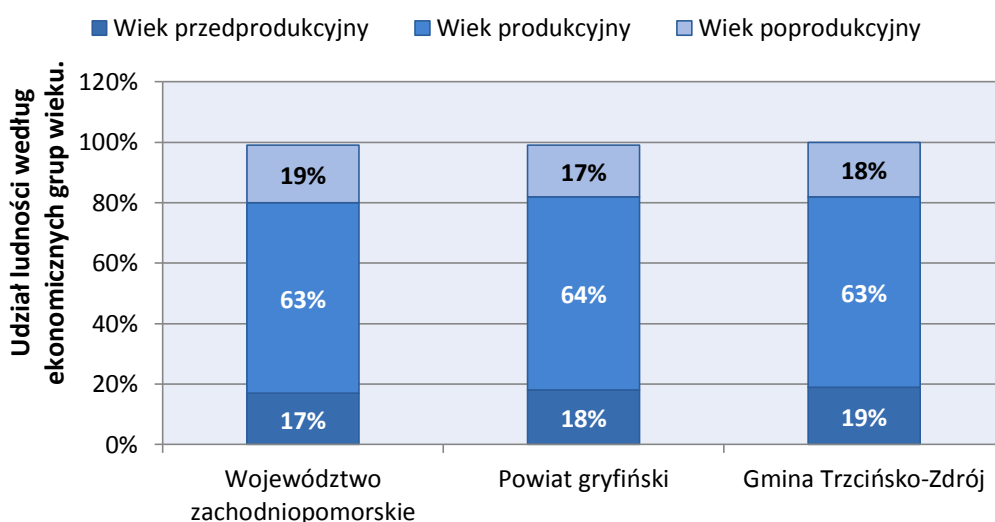
W 2015 roku zarejestrowano 39 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 83 wymeldowania. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców wartość salda migracji

wewnętrznych wynosi -8. Podobnie jak w przypadku przyrostu naturalnego jest to bardzo niska wartość w porównaniu do powiatu (-3,4) i województwa (-0,4).

Skutkiem niskiego przyrostu naturalnego i migracji ludności jest nie tylko spadek liczby mieszkańców, ale również starzenie się społeczeństwa.

Na przestrzeni lat 2009 – 2015 doszło do zmniejszenia się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, z jednoczesnym wzrostem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Spadek liczby młodych ludzi i wzrost liczby seniorów jest zjawiskiem negatywnym, gdyż pociąga za sobą problemy natury społecznej i ekonomicznej, takie jak np.: spadek rentowności szkół i konieczność ich zamykania, zmniejszenie się w przyszłości liczby osób pracujących, zwiększenie nakładów finansowych na świadczenia zdrowotne i emerytury, itp.

Starzenie się społeczeństwa jest trendem zachodzącym w całej Polsce. Zarówno w powiecie gryfińskim jak i województwie zachodniopomorskim zauważalny jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym z jednoczesnym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Udział ludności według poszczególnych ekonomicznych grup wieku w tych jednostkach w 2015 r. był następujący:

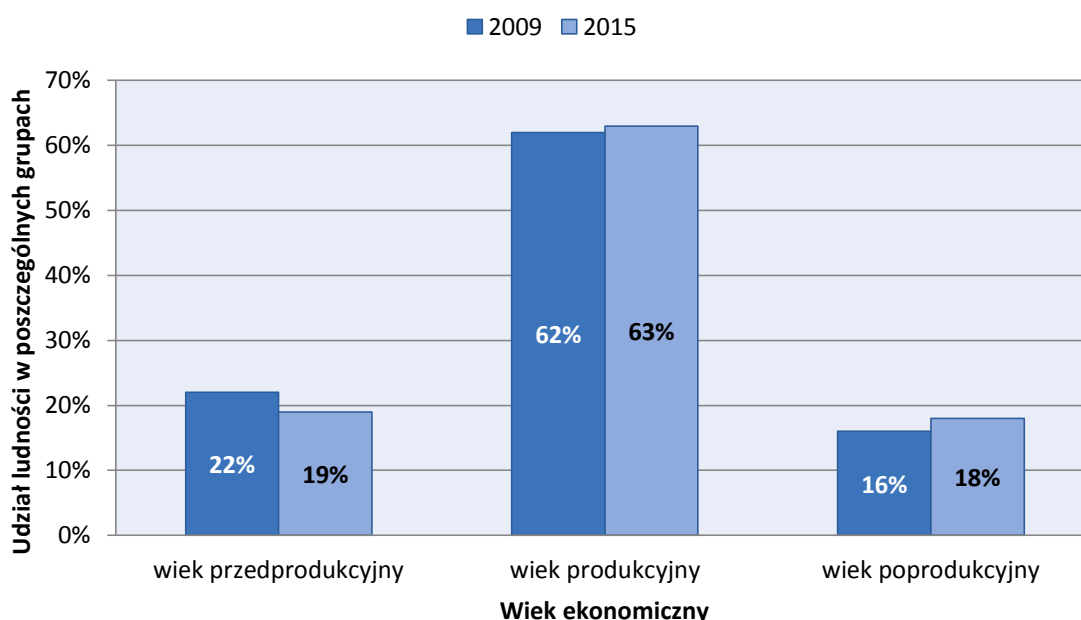

Rysunek 5: Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności Gminy ogółem (%) w latach 2010 – 2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Porównując rok 2009 oraz rok 2015 można stwierdzić, że w Gminie przybyło osób w wieku produkcyjnym o 1 pp., jednak nastąpił duży spadek osób w wieku

przedprodukcyjnym (o 3%) przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym (2%). Problemem na terenie gminy jest zatem starzejące się społeczeństwo oraz mała liczba urodzeń żywych. Przy równocześnie ujemnym saldzie migracji można stwierdzić, że w dalszej perspektywie na terenie gminy może dojść do dalszego spadku liczby osób w wieku przed- i produkcyjnym na skutek migracji i niechęci mieszkańców do zakładania rodzin, ze względu na niesprzyjające warunki ekonomiczne.

Wykres 4: Porównanie podziału liczby mieszkańców według funkcjonalnych grup wieku w roku 2009 i 2015 w gminie Trzcianko-Zdrój.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

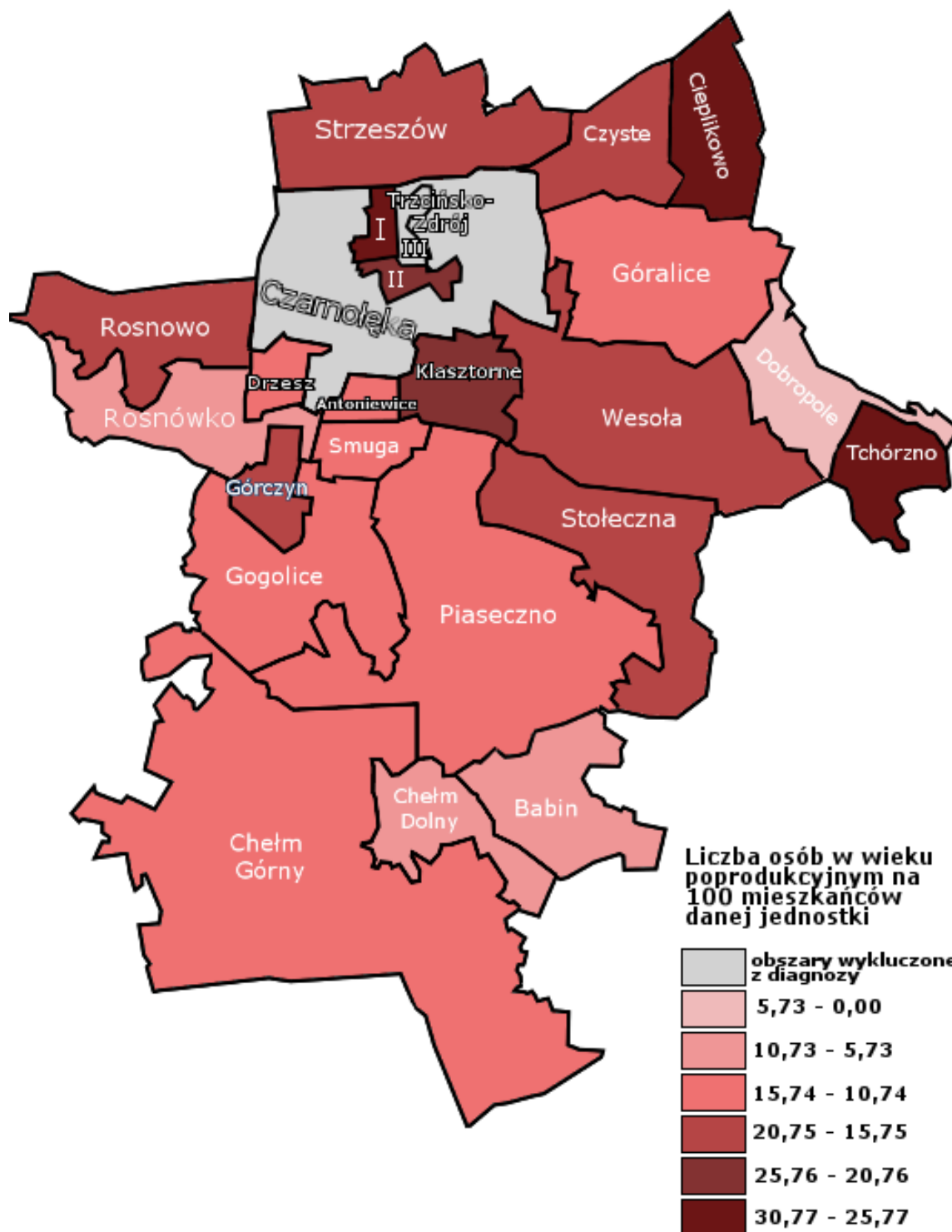
Starzenie się społeczeństwa jest negatywnym zjawiskiem wpływającym na sytuację demograficzną w Gminie. Pociąga za sobą zmniejszenie się zasobów siły roboczej oraz wzrost wydatków na pomoc społeczną oraz usługi medyczne.

Jednostki, w których w 2016 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców danego sołectwa przekroczył wartość średnią dla Gminy to: Cieplikowo (30,77%), Tchórzno (27,91%), Trzcianko-Zdrój I (26,51%), Trzcianko-Zdrój II (20,83%),

Tabela 2: Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki urbanistycznej w 2016 r.

L.p.	Jednostka (sołectwo)	Liczba ludności	Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców jednostki
1.	Trzczańsko-Zdrój I	1388	26,51%
2.	Trzczańsko-Zdrój II	941	20,83%
3.	Chełm Górny	142	12,68%
4.	Chełm Dolny	70	8,57%
5.	Dobropole	123	5,69%
6.	Gogolice	330	14,24%
7.	Antoniewice	20	15,00%
8.	Smuga	32	15,63%
9.	Góralice	522	15,13%
10.	Cieplikowo	26	30,77%
11.	Czyste	59	20,34%
12.	Górczyn	76	18,42%
13.	Drzesz	20	15,00%
14.	Klasztorne	110	21,82%
15.	Piaseczno	401	12,22%
16.	Babin	81	8,64%
17.	Rosnowo	206	19,90%
18.	Rosnówko	33	9,09%
19.	Stołeczna	562	19,40%
20.	Wesoła	10	20,00%
21.	Strzeszów	222	16,22%
22.	Tchórzno	43	27,91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Trzczańsku-Zdroju

Rysunek 6: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców danej jednostki.

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę zachodzące zmiany demograficzne, bez podjęcia jakichkolwiek działań w kierunku odwrócenia negatywnych trendów, można prognozować dalszy spadek liczby urodzeń oraz zwiększenie tempa emigracji mieszkańców i starzenia się

społeczeństwa. Problemy wynikające z zachodzących zjawisk będą szczególnie mocno odczuwalne w sferze społecznej i gospodarczej (spadek liczby osób zdolnych do pracy, zwiększenie nakładów finansowych na pomoc społeczną, itp.) oraz spowodują zahamowanie rozwoju gminy Trzcińsko-Zdrój. Aby zapobiec nasilaniu się negatywnych zjawisk w strukturze demograficznej proponuje się podjąć działania mające na celu zwiększenie liczby urodzeń oraz stworzenie atrakcyjnych warunków życia i pracy, które powstrzymają mieszkańców od emigracji i zachęcą ich do zakładania rodzin i osiedlania się na terenie gminy.

4.1.2 RYNEK PRACY

Jednym z czynników, które zmuszają ludność do migracji do innych jednostek terytorialnych jest brak perspektyw zawodowych i możliwości podniesienia kwalifikacji. Mimo poprawy sytuacji na regionalnym rynku pracy, wciąż odnotowuje się w gminie Trzcińsko-Zdrój wysoką stopę bezrobocia i niski poziom zatrudnienia.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Trzcińsko-Zdrój w roku 2015 wynosił 10,2% (8,7 wśród mężczyzn, 11,9% wśród kobiet). Wskaźnik ten dla powiatu i województwa przyjmuje zdecydowanie niższe wartości – 6,9% dla powiatu oraz 7,4% dla województwa.

Tabela 3: Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Trzcińsko – Zdrój, powiecie gryfińskim i województwie zachodniopomorskim w latach 2013 – 2015.

Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	2013	2014	2015
Gmina Trzcińsko - Zdrój	12,9%	11,0%	10,2%
Powiat gryfiński	10,1%	8,3%	6,9%
Województwo zachodniopomorskie	10,0%	8,6%	7,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie na koniec grudnia 2016 roku było zarejestrowanych 305 bezrobotnych, z których 56,72% stanowiły kobiety. Największe bezrobocie panuje na obszarach wiejskich – 62,95% bezrobotnych mieszka na wsi, natomiast pozostałe 37,05% osiedliło się w mieście Trzcińsko – Zdrój.

Długotrwałe bezrobocie jest wysoce negatywnym zjawiskiem, gdyż zazwyczaj towarzyszą mu różnego rodzaju patologie społeczne, na przykład uzależnienie od alkoholu, ubóstwo oraz przemoc domowa. Długotrwałe bezrobocie nie tylko wpływa na

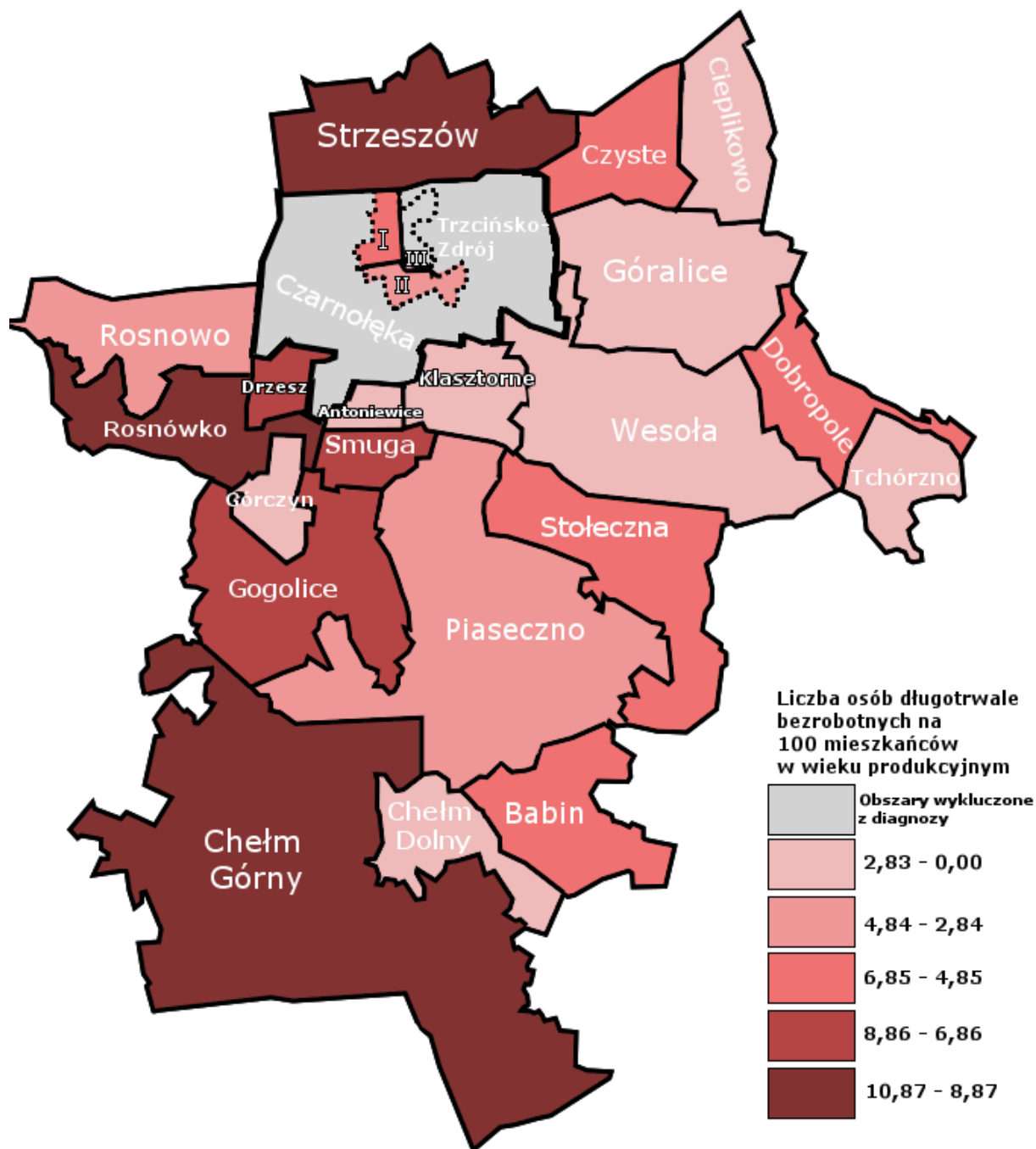
jednostkę, która musi się z nim mierzyć, powoli popadając w marazm, ale również jej rodzinę. Ze względu na ograniczone dochody, gospodarstwo domowe ubożeje. Przez brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb materialnych, mieszkańcy dotknięci tym zjawiskiem nierzadko popadają w depresję oraz izolują się od społeczności lokalnej, by uniknąć poczucia wstydu. Niezbędna jest zatem pomoc osobom dotkniętym przez długotrwałe bezrobocie, którymi najczęściej są mieszkańcy obszarów popegeerowskich, kobiety oraz osoby słabo wykształcone.

Największa ilość osób długotrwałe bezrobotnych zamieszkuje Trzcińsko-Zdrój I (58 osób), Trzcińsko-Zdrój II (21 osób) oraz miejscowość Stołeczna (20 osób).

Tabela 4: Liczba osób długotrwałe bezrobotnych w wieku produkcyjnym w gminie Trzcińsko-Zdrój w 2015 roku z podziałem na jednostki analityczne.

L.p.	Jednostka analityczna	Liczba osób długotrwałe bezrobotnych w wieku produkcyjnym	Liczba osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej
1.	Trzcińsko-Zdrój I	58	41
2.	Trzcińsko-Zdrój II	21	19
3.	Chełm Górny	10	10
4.	Chełm Dolny	1	1
5.	Dobropole	5	3
6.	Gogolice	18	10
7.	Antoniewice	0	0
8.	Smuga	1	0
9.	Góralice	9	5
10.	Cieplikowo	0	0
11.	Czyste	2	0
12.	Górczyn	1	3
13.	Drzesz	1	0
14.	Klasztorne	0	0
15.	Piaseczno	12	11
16.	Babin	3	2
17.	Rosnowo	5	4
18.	Rosnówko	2	0
19.	Stołeczna	20	19
20.	Wesoła	0	0
21.	Strzeszów	15	6
22.	Tchórzno	0	1
	RAZEM	174	136

Źródło: opracowanie własne

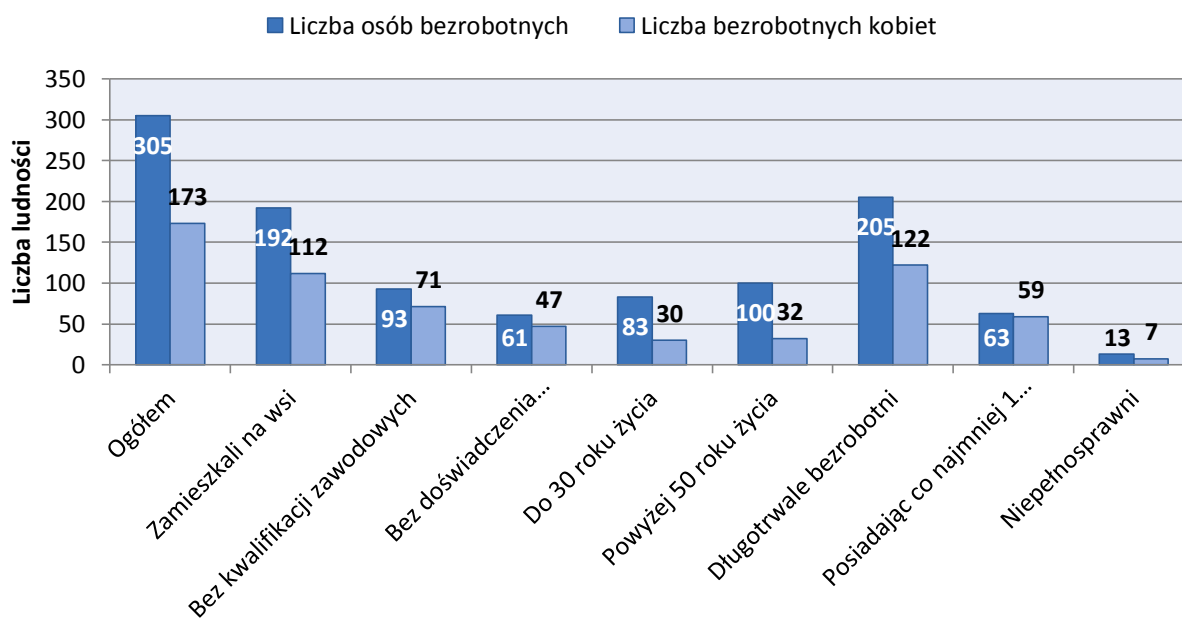
Rysunek 7: Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Źródło: opracowanie własne

Według danych z PUP w Gryfinie, Wśród bezrobotnych największą grupę stanowią osoby długotrwale pozostające bez zatrudnienia: jest to ponad 67% bezrobotnych. Ponad połowa tych osób (59,51%) to kobiety. Dłuższa przerwa w podjęciu zatrudnienia wśród pań wynika najczęściej z powodu posiadania dziecka i nie podjęciu pracy po urlopie macierzyńskim na czas, aż dziecko zacznie uczęszczać do przedszkola/szkoły podstawowej. Tylko 59 kobiet (19,34% bezrobotnych) zdecydowało

się podjąć poszukiwania pracy przy posiadaniu co najmniej jednego dziecka do 6 roku życia.

Drugą największą grupę w strukturze osób bezrobotnych stanowią osoby powyżej 50 roku życia (32,79% bezrobotnych).

Wykres 5: Struktura osób bezrobotnych w gminie Trzcińsko – Zdrój w roku 2016.

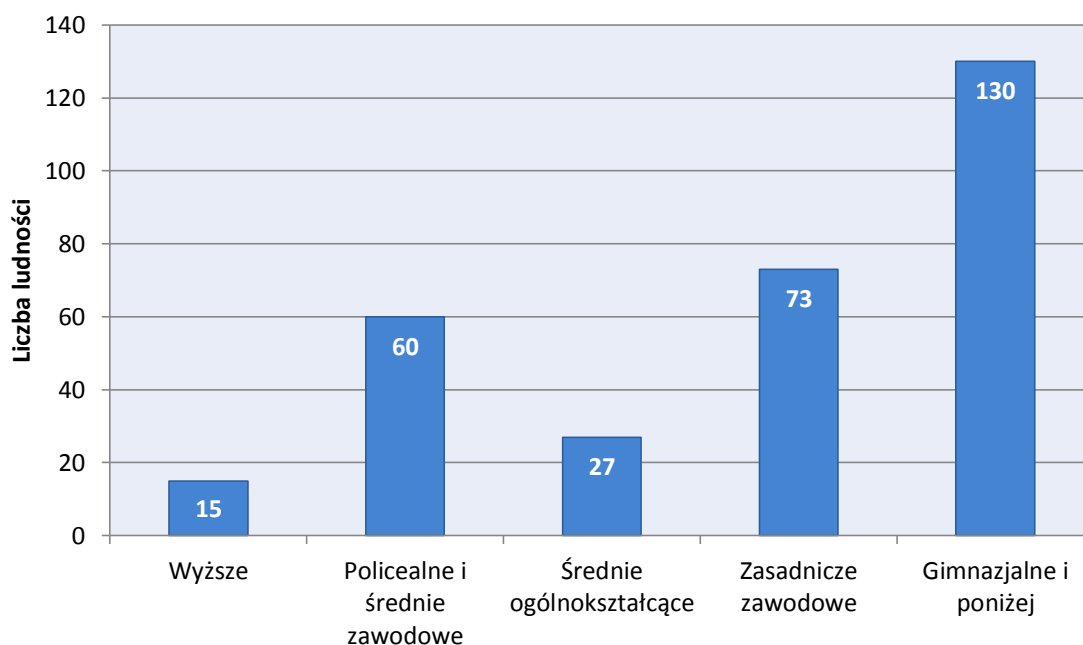
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie

Osoby długotrwale bezrobotne, powyżej 50 roku życia i kobiety są określane mianem grup defaworyzowanych na rynku pracy.

Osoby nieposiadające zatrudnienia przez dłuższy okres czasu cechują się niską aktywnością na rynku pracy, spowodowaną szerokim zakresem problemów, jakie dotyczą te osoby. Wśród barier uniemożliwiających powrót do pracy zaliczyć można m.in. problemy zdrowotne, niski poziom wykształcenia, brak doświadczenia i kwalifikacji, wiek i wygląd, trudności finansowe, stereotypowe postrzeganie tych ludzi jako osoby leniwe i roszczeniowe.

Kobiety, zwłaszcza matki samotnie wychowujące dzieci, również mają problem z powrotem na rynek pracy. Ich życie jest uzależnione od obowiązków domowych i opieki nad dziećmi, przez co nie są dyspozycyjne i mobilne. Częstym problemem jest również brak możliwości pozostawienia dziecka pod opieką innej osoby z powodów materialnych lub braku odpowiednich instytucji publicznych (żłobków, przedszkoli).

Wśród osób powyżej 50 roku życia można wyróżnić dwie grupy różniące się postawami na rynku pracy: osoby charakteryzujące się bierną, pasywną postawą (zmęczeni i zniechęceni bezowocnym poszukiwaniem pracy oraz osoby starające się o zasiłek przedemerytalny) oraz osoby o aktywnej postawie (osoby, którym pozostał 5-10 letni okres czasu do osiągnięcia wieku emerytalnego lub prawa do zasiłku przedemerytalnego).

Wykres 6: Wykształcenie osób bezrobotnych zamieszkujących gminę Trzcianko-Zdrój w 2016 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Gryfinie

Ważnym czynnikiem decydującym o możliwości znalezienia zatrudnienia jest posiadane wykształcenie. Wśród bezrobotnych w gminie Trzcianko-Zdrój najwięcej osób miało wykształcenie gimnazjalne i niższe (42,62%) oraz zasadnicze zawodowe (23,93%).

Aby rozwiązać problem bezrobocia często wskazane jest podejście indywidualne, tj. rozpoznanie potrzeb i możliwości każdej osoby pozostającej bez zatrudnienia. Zadanie to realizowane jest przez Powiatowy Urząd Pracy, często jednak działania tej instytucji są nieskuteczne, zwłaszcza w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.

Rozwiązaniem problemu może być współpraca Urzędu Miejskiego z PUP w zakresie realizowanych szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe bezrobotnych i ich umiejętności miękkie (np. zdolność autoprezentacji). Przy czym trzeba pamiętać, że wraz z bezrobociem pojawia się szereg innych patologii

społecznych. Ze względu na brak stałych dochodów, gospodarstwa domowe sukcesywnie ubożeją, przez co domownicy nie mogą zaspokoić podstawowych potrzeb. Wraz z ubóstwem pojawia się również wstyd, bezradność oraz marazm, które dotyczą nie tylko jednostkę, lecz również jej rodzinę. Często wraz z ubóstwem pojawia się kolejna patologia społeczna, jaką jest alkoholizm, który z kolei powoduje takie zjawiska jak wzrost przemocy (w rodzinie i nie tylko) oraz przestępczość. Niezbędne jest zatem przeprowadzenie działań wzmacniających przedsiębiorczość mieszkańców oraz próba aktywizacji osób bezrobotnych, dzięki czemu zahamuje się rozwój wyżej wymienionych zjawisk oraz wspomocze się nie tylko bezrobotnych, ale również ich rodziny.

4.1.3 POMOC SPOŁECZNA

Z bezrobociem związana jest również kwestia pomocy społecznej, gdyż to właśnie osoby bez zatrudnienia są często beneficjentami takiego wsparcia. Polityka społeczna prowadzona w gminie ma na celu pomóc tym mieszkańcom, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a co za tym idzie - nie mogą uczestniczyć, lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym.

Wykres 7: Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcianko-Zdrój w latach 2009-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższego wykresu wynika, że liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na stałym poziomie. Nieznaczne różnice wynikają ze zmiany liczby ludności na terenie gminy, która jest spowodowana zarówno przyrostem naturalnym jak i migracjami.

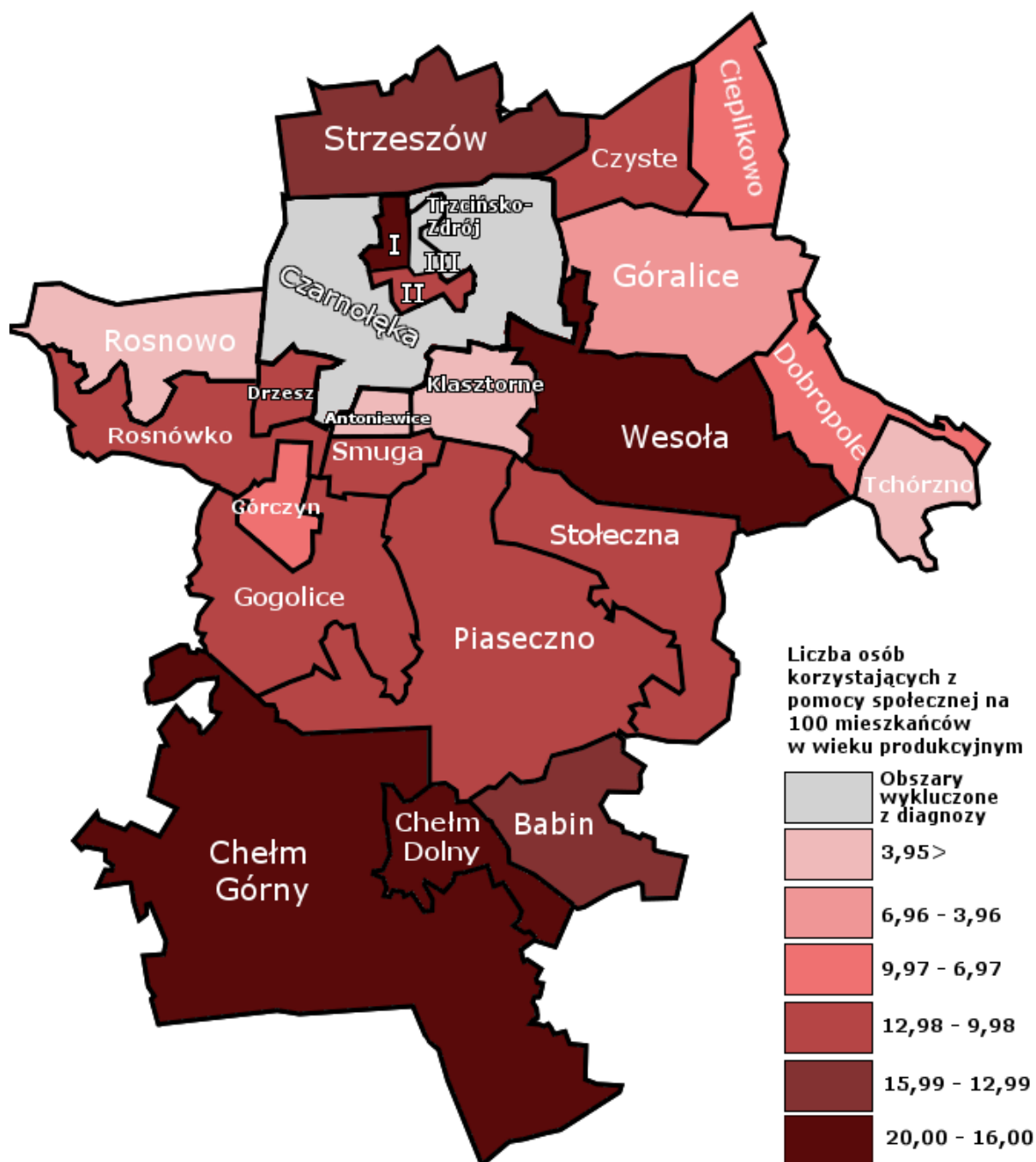
Udział osób korzystających ze wsparcia GOPS w 2015 r. wynosił 12,1% i był znacznie wyższy od wartości rejestrowanej w powiecie (8,4%) czy województwie (7,7%).

Tabela 5: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcіńsko-Zdrój w 2015 roku.

L.p.	Jednostka analityczna	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności
1.	Trzcіńsko-Zdrój I	251	18,08%
2.	Trzcіńsko-Zdrój II	113	12,01%
3.	Chełm Górny	26	18,31%
4.	Chełm Dolny	13	18,57%
5.	Dobropole	9	7,32%
6.	Gogolice	39	11,82%
7.	Antoniewice	0	0,00%
8.	Smuga	4	12,50%
9.	Góralice	26	4,98%
10.	Cieplikowo	2	7,69%
11.	Czyste	7	11,86%
12.	Górczyn	7	9,21%
13.	Drzesz	2	10,00%
14.	Klasztorne	4	3,64%
15.	Piaseczno	48	11,97%
16.	Babin	11	13,58%
17.	Rosnowo	8	3,88%
18.	Rosnówko	4	12,12%
19.	Stołeczna	62	11,03%
20.	Wesoła	2	20,00%
21.	Strzeszów	30	13,51%

22.	Tchórzno	0	0,00%
	RAZEM	668	12,10%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Trzcianku-Zdroju.

Rysunek 8: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Źródło: opracowanie własne

Obszary problemowe wymagające interwencji i zastosowania instrumentów polityki społecznej to: długotrwałe bezrobocie, kryzys rodzinny, uzależnienia, ograniczony dostęp osób niepełnosprawnych do życia zawodowego i społecznego, a także starzenie się społeczeństwa. Odpowiedzią na te problemy są programy celowe ukierunkowane m.in. na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizację osób starszych, wczesną diagnozę i rehabilitację niepełnosprawnych. Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje aktywne formy przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, do których należą: kontrakt socjalny, prace społeczno-użyteczne i programy wychodzenia z bezdomności.

Rozwiązaniu problemów służyć mają kontrakty socjalne, w tym indywidualne programy aktywnej integracji, programy aktywności lokalnej, szereg działań nastawionych na aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym m.in. tworzenie i działalność zakładów aktywności zawodowej, promocja wolontariatu i pozaszkolnych form integracji społecznej młodzieży, w szczególności świetlic środowiskowych z programem socjoterapeutycznym, poradnictwo psychologiczne, psychospołeczne i zawodowe oraz nowe metody wsparcia indywidualnego i środowiskowego.

4.1.4 SZKOLNICTWO I EDUKACJA

Edukacja wywiera duży wpływ na wiele elementów życia społeczno-gospodarczego: kapitał ludzki i społeczny, kulturę, rozwój innowacji, jakość systemu instytucjonalnego. Dobrze wyedukowane społeczeństwo charakteryzuje się wysoką aktywnością mieszkańców w życiu społecznym, dużą przedsiębiorczością, dbałością o otaczającą przestrzeń i środowisko naturalne. Z tego powodu zapewnienie jak najlepszej jakości edukacji i warunków do jej prowadzenia jest jednym z kluczowych działań, jakie powinien podjąć samorząd gminny.

Na system oświaty i wychowania przedszkolnego w gminie Trzcińsko-Zdrój składają się:

- Jedno przedszkole i oddziały przedszkolne w szkołach,
- Cztery szkoły podstawowe,
- Gimnazjum w Góralicach,
- Gimnazjum dla dorosłych w Trzcińsku – Zdroju.

Działa również Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Rowie – Trzcińsku, pozwalające na zdobycie i uzupełnienie wykształcenia ogólnego oraz nabycia kwalifikacji zawodowych. Istnieje również możliwość kontynuacji nauki ponadgimnazjalnej w Chojnie, Myśliborzu, Smolnicy, Dębnie, Szczecinie, Gorzowie Wlkp. oraz w innych dalej położonych miejscowościach.

Znaczna część uczniów dojeżdża do okolicznych szkół dostępnymi środkami komunikacji publicznej, a niewielka liczba uczniów na czas nauki umieszczona jest w internatach.

Gmina Trzcińsko-Zdrój dba o poziom edukacji poprzez udział w różnych projektach oświatowych i kulturalnych finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Nauczyciele mają możliwość podnoszenia kwalifikacji w ramach środków przeznaczonych na doskonalenie zawodowe. W okresie programowania 2007-2013 gmina zrealizowała również inwestycje poprawiające warunki kształcenia w szkołach.

Tabela 6: Liczba uczniów w placówkach wychowania przedszkolnego i oświaty w gminie Trzcińsko – Zdrój w latach 2013-2015.

Placówka	2013	2014	2015	Liczba uczniów przypadająca na 1 oddział
Przedszkola i oddziały przedszkolne	173	151	111	1,56 osób/1 miejsce
Szkoły podstawowe	301	337	360	16
Gimnazja	224	216	200	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wraz ze spadającym przyrostem naturalnym i brakiem napływu ludności z zewnątrz maleje liczba dzieci w wieku przedszkolnym. Mimo tego, liczba miejsc w placówkach wychowania przedszkolnego nadal jest niewystarczająca. Na jedno miejsce przypada 1,56 osób – w powiecie jest to 1,43 os./miejsce, a w województwie 1,22 os./miejsce.

Notuje się wzrost liczby uczniów szkół podstawowych. Do tej pory liczba osób przypadająca na jeden oddział wynosiła 16 uczniów, co stwarzało korzystne warunki do prowadzenia zajęć (w powiecie – 17 os./oddział, w województwie – 19 os./oddział). W związku z reformą oświaty i wprowadzeniem ośmioklasowej szkoły podstawowej konieczne będzie zapewnienie odpowiednich warunków nauki dla większej liczby wychowanków.

Poziom nauczania w szkołach podstawowych został zmierzony na podstawie wyników Sprawdzianu Szóstoklasisty. Porównując wyniki z 2015 roku można stwierdzić, że poziom nauczania w Gminie Trzcińsko-Zdrój był niższy niż poziom w powiecie oraz województwie.

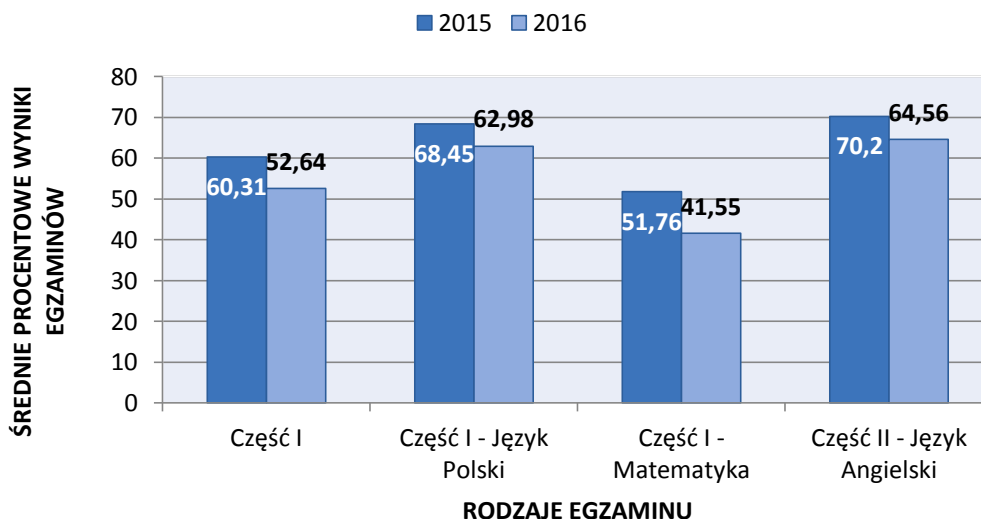
Tabela 7: Średnie wyniki procentowe Sprawdzianu Szóstoklasisty w roku 2015 dla województwa, powiatu oraz gminy.

	Część I	Część I - Język Polski	Część I - Matematyka	Część II - Język Angielski
Województwo Zachodniopomorskie	64,95	71,21	58,35	76,67
Powiat gryfiński	62,89	68,82	56,66	74,20
Gmina Trzcińsko-Zdrój	60,31	68,45	51,76	70,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OKE w Poznaniu

Uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych w Gminie Trzcińsko-Zdrój uzyskali niższą średnią procentową niż ich rówieśnicy zarówno z powiatu, jak i województwa. Świadczy to o konieczności zaktywizowania uczniów Szkół Podstawowych, co doprowadzi nie tylko do polepszenia się wyników w nauce, ale również przyczyni się do zwiększenia integracji pomiędzy uczniami. Należy pokazać uczniom, że nauka to nie tylko ciężka praca, ale również przyjemność, która dostarcza wiedzy o otaczającym świecie. Stan ten osiągnąć można np. poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych połączonych z aktywnością fizyczną, kółka zainteresowań lub ciekawe warsztaty tematyczne.

W 2016 roku, wyniki uczniów znacznie się pogorszyły: w części I wyniki uczniów obniżyły się średnio o 7,67%, w części pisemnej z języka polskiego o 5,47%, w części z matematyki o 10,21%, a w części z języka angielskiego o 5,64%. Szczegółowy zapis osiągniętych przez uczniów wyników, obrazuje poniższy wykres:

Wykres 8: Porównanie wyników Sprawdzianu Szóstoklasisty w gminie Trzcianko-Zdrój w latach 2015-2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z oke.poznan.pl

Powyższy wykres potwierdza to, że poziom nauczania na terenie gminy spada i niezbędne jest podjęcie działań, które zatrzymają ten proces. Szkoły powinny zaoferować młodzieży ciekawą alternatywę spędzania czasu, jaką byłyby zajęcia edukacyjne ukierunkowane na zainteresowania uczniów, kursy językowe lub warsztaty.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku 12,0% ludności posiada wykształcenie wyższe, 1,9% wykształcenie policealne, 12,1% średnie ogólnokształcące, a 15,4% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 24,7% mieszkańców, gimnazjalnym 5,4%, natomiast 26,3% podstawowym ukończonym. Ponadto 2,1% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej.

W porównaniu do całego województwa zachodniopomorskiego mieszkańcy gminy Trzcianko-Zdrój mają znacznie niższy poziom wykształcenia. Wśród kobiet największy odsetek ma wykształcenie podstawowe ukończone (29,1%) oraz zasadnicze zawodowe (16,7%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (33,0%) oraz podstawowe ukończone (23,5%).

Dobrej jakości edukacja jest jednym z aspektów przyciągających nowych mieszkańców (głównie młodych ludzi z dziećmi), z drugiej strony chroni przed rezygnacją rodziców z posyłania dzieci do szkoły na terenie ich miejsca zamieszkania.

Wsparcie edukacji jest więc inwestycją gminy we własnych mieszkańców. Edukacja i wychowanie przedszkolne są przy tym nieodłącznie związane z sytuacją demograficzną gminy. Jeśli samorząd nie podejmie działań mających na celu zahamowanie negatywnych trendów demograficznych można przewidywać dalszy spadek liczby dzieci, a przez to zmniejszanie się rentowności placówek oświatowych.

4.1.5 BEZPIECZEŃSTWO

Zadania związane z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego ustawodawca zaliczył do podstawowych zadań jednostek samorządu terytorialnego. Zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. Zadania własne gminy obejmują m.in. sprawy porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej [art. 7 ust. 1 pkt. 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446)].

W roku 2015 odnotowano następującą ilość przestępstw oszacowanych:

Tabela 8: Liczba i rodzaj przestępstw popełnionych w 2015 roku.

Rodzaj przestępstwa	Liczba przestępstw
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	31
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	2
Przestępstwa drogowe	5
Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	2
Przestępstwa przeciwko mieniu	19
RAZEM	40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP

W gminie zlikwidowano Posterunek Policji, na którego miejsce utworzono punkt konsultacyjny.

Na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój odnotowuje się coraz więcej wykroczeń z udziałem nietrzeźwych kierowców, w tym także nieletnich. Powodem może być wysokie bezrobocie na tym terenie. Brak pracy powoduje wiele innych patologii społecznych takich jak na przykład ubóstwo, które pojawia się ze względu na brak stałych wpływów finansowych gospodarstwa domowego. Ponadto jednostki dotknięte

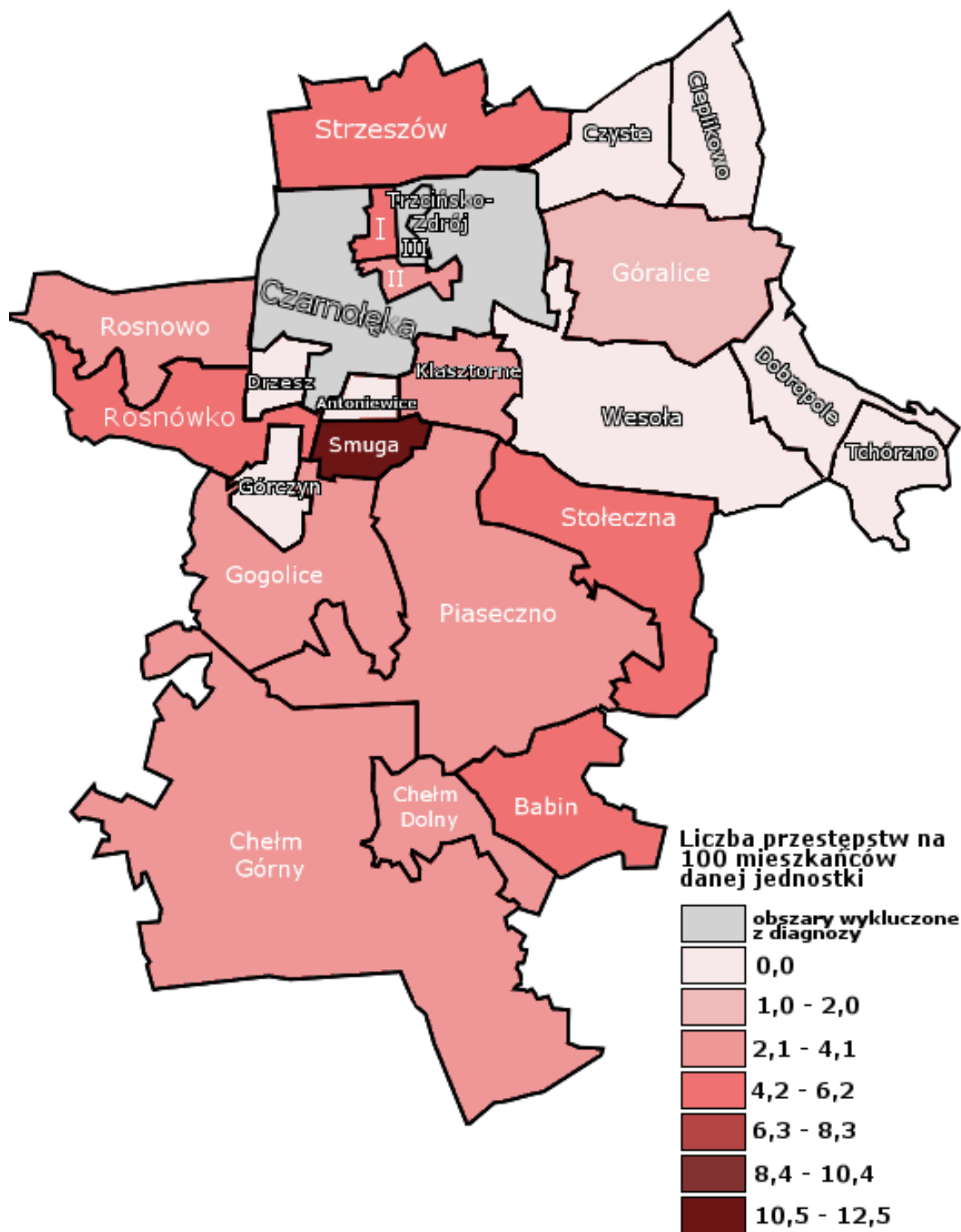
bezrobociem często popadają również w alkoholizm, który jest częstą przyczyną popełniania przestępstw.

W skali gminy liczba przestępstw przedstawia się następująco:

Tabela 9: Przestępczość w poszczególnych jednostkach gminy Trzcieszko-Zdrój w 2016 roku.

L.p.	Jednostka analityczna	Liczba przestępstw	Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece	Liczba przestępstw na 100 mieszkańców
1.	Trzcieszko-Zdrój I	39	11	2,81
2.	Trzcieszko-Zdrój II	15	4	1,59
3.	Chełm Górny	3	0	2,11
4.	Chełm Dolny	1	0	1,43
5.	Dobropole	0	0	0,00
6.	Gogolice	2	0	0,61
7.	Antoniewice	0	0	0,00
8.	Smuga	4	1	12,5
9.	Góralice	1	5	0,19
10.	Cieplikowo	0	0	0,00
11.	Czyste	0	0	0,00
12.	Górczyn	0	0	0,00
13.	Drzesz	0	0	0,00
14.	Klasztorne	1	0	0,91
15.	Piaseczno	7	4	1,75
16.	Babin	2	0	2,47
17.	Rosnowo	1	0	0,49
18.	Rosnowko	1	0	3,03
19.	Stołeczna	13	12	2,31
20.	Wesoła	0	0	0,00
21.	Strzeszów	11	8	4,95
22.	Tchórzno	0	0	0,00
	RAZEM	101	45	1,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z KPP

Rysunek 9: Liczba przestępstw na 100 mieszkańców danej jednostki.

Źródło: opracowanie własne

Największa przestępczość występuje na terenie jednostki Trzebież-Zdrój I (39 przestępstw), Trzebież-Zdrój II (15) oraz Stołeczna (13 przestępstw).

Przestępczość jest zjawiskiem, które rzadko występuje pojedynczo – powiązane z nim są również inne patologie społeczne (alkoholizm, przestępczość, izolacja społeczna jednostki). By skutecznie walczyć z przestępczością, trzeba jak najbardziej zminimalizować wyżej wymienione zjawiska poprzez działania takie jak kursy doszkalające dla bezrobotnych (zwłaszcza tych, którzy są bezrobotni już przez dłuższy okres czasu) oraz zapewnienie wsparcia psychologicznego dla rodzin dotkniętych zarówno ubóstwem, jak i alkoholizmem.

4.1.6 KAPITAŁ SPOŁECZNY

Gminę Trzczańsko-Zdrój cechuje zauważalnie niska w skali kraju aktywność społeczna i publiczna przy jednoczesnym wysokim poziomie dystrybucji świadczeń socjalnych. Frekwencja wyborcza rzadko przekracza 50%. W wyborach parlamentarnych w 2015 roku wyniosła 8,24%. W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja równa była 39,97%.

W gminie działa 30 stowarzyszeń i organizacji społecznych, w tym między innymi Ochotnicza Straż Pożarna, Koło wędkarskie nr 26, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Trzcńskiej. Na terenie gminy funkcjonują trzy parafie, wśród których przy Parafii Matki Boskiej Nieustającej Pomocy działa również Trzcńskie Bractwo Przygody Turystycznej PTTK "KON-TIKI".

Jednym z przejawów kapitału społecznego jest aktywność w zakresie kultury fizycznej i sportu. Najwięcej zawodników klubów znajdujących się w gminie Trzczańsko-Zdrój uprawia piłkę nożną, ale także badmintona, biegi. W 2006 roku wybudowano Halę Widowiskowo-Sportową w Trzcńsku - Zdroju, ponadto w ramach programu „Moje Boisko-Orlik 2012” wybudowano kompleks boisk z zapleczem sportowym w Trzcńsku - Zdroju oraz w Góralicach.

Należy w dalszym ciągu działać na rzecz zwiększenia aktywności publicznej i społecznej mieszkańców gminy, w szczególności poprzez udział w wyborach. Przedsięwzięcia nakierowane na kształtowanie postaw obywatelskich i rozwój relacji międzyludzkich powinny także służyć zmniejszeniu przestępczości i zwiększeniu bezpieczeństwa mieszkańców regionu. Na terenach wiejskich dużą szansę stanowi efektywna współpraca partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych w ramach lokalnych grup działania.

4.2 ANALIZA SFERY GOSPODARCZEJ

Na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój działa około 400 podmiotów gospodarczych, z czego 14 w sektorze publicznym i 383 w sektorze prywatnym (stan na 2015 rok). W ostatnich latach zanotowano spadek liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym wśród osób fizycznych prowadzących własną działalność gospodarczą.

Tabela 10: Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2010-2015.

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	424	413	424	434	406	400
Sektor publiczny	15	15	14	14	14	14
Sektor prywatny - ogółem	409	398	410	420	392	383
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	319	306	311	318	292	280
Spółki handlowe	23	24	25	27	27	27
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	12	13	12	13	13	13
Spółdzielnie	4	4	4	4	4	4
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	25	28	28	29	30

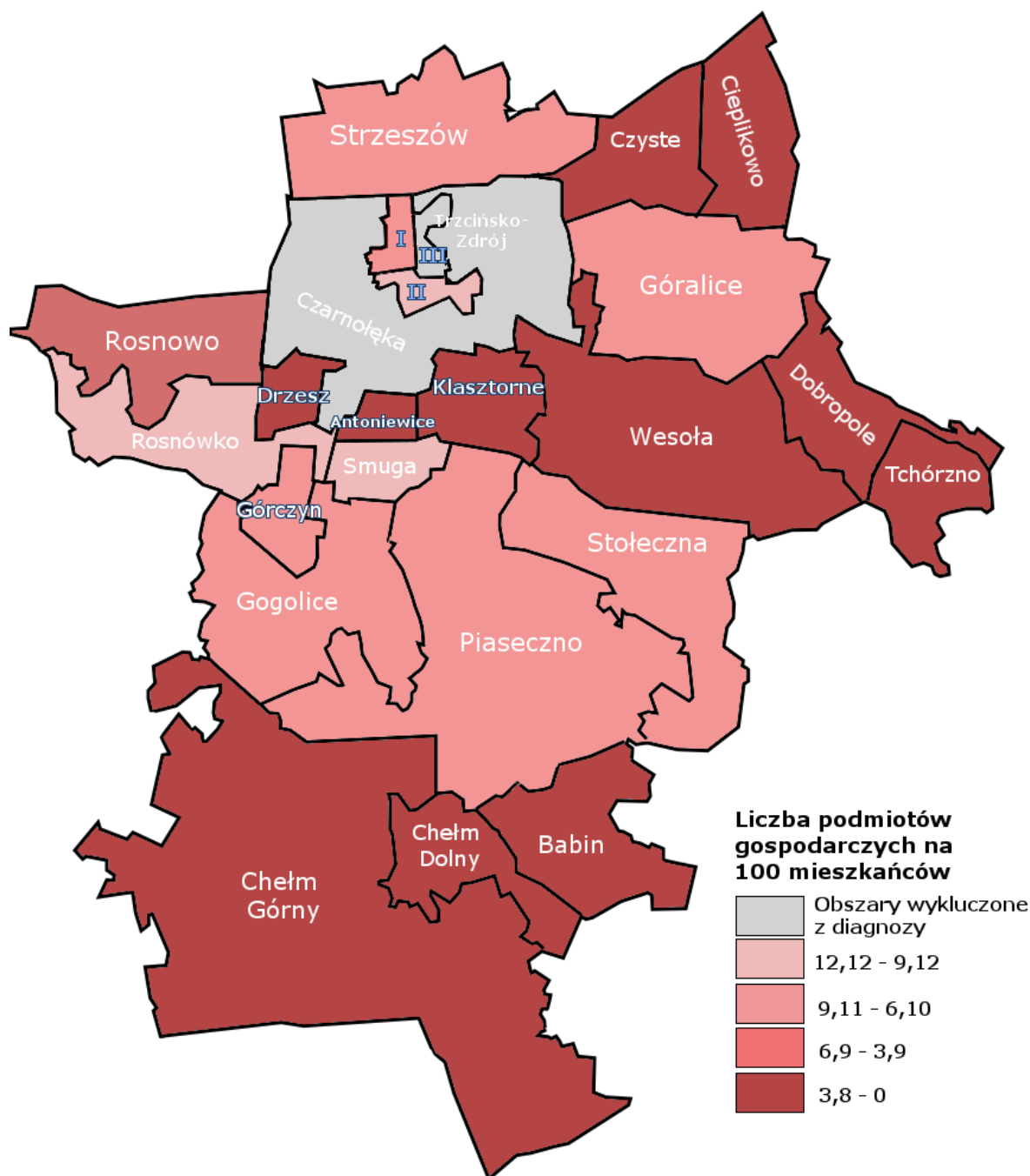
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców na terenie gminy Trzcińsko – Zdrój działają 72 podmioty (w powiecie – 102 podmioty/1000 mieszkańców; w województwie – 129 podmiotów/1000 mieszkańców). Równie niski jest udział osób fizycznych prowadzących własne przedsiębiorstwo na 1000 osób – w 2015 r. wartość tego wskaźnika wyniosła 51, podczas gdy w powiecie osiągnęła wartość 79, a w województwie – 94. Powyższe wskaźniki wskazują na niski poziom przedsiębiorczości w gminie.

Tabela 11: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Trzcińsko-Zdrój w 2015 roku.

L.p.	Jednostka	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
1.	Trzcińsko-Zdrój I	94	6,77
2.	Trzcińsko-Zdrój II	106	11,26
3.	Chełm Górny	7	4,93
4.	Chełm Dolny	2	2,86
5.	Dobropole	2	1,63
6.	Gogolice	24	7,27
7.	Antoniewice	0	0,00
8.	Smuga	3	9,38
9.	Góralice	45	8,62
10.	Cieplikowo	0	0,00
11.	Czyste	0	0,00
12.	Górczyn	5	6,58
13.	Drzesz	0	0,00
14.	Klasztorne	3	2,73
15.	Piaseczno	26	6,48
16.	Babin	2	2,47
17.	Rosnowo	11	5,34
18.	Rosnówko	4	12,12
19.	Stołeczna	49	8,72
20.	Wesoła	0	0,00
21.	Strzeszów	16	7,21
22.	Tchórzno	1	2,33
	GMINA	400	4,85

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Rysunek 10: Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne

W strukturze podmiotów gospodarczych gminy Trzcianko-Zdrój największy udział przypada na podmioty związane z usługami związanymi z budownictwem oraz handlem.

Tabela 12: Struktura podmiotów gospodarczych gminy Trzcińsko-Zdrój wg rodzaju branż w roku 2015.

Branża	Liczba podmiotów
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	38
Przemysł i budownictwo	105
Pozostała działalność	257
Razem	400

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Trzcińsko-Zdrój posiada bardzo rozdrobnioną strukturę wielkości przedsiębiorstw, podobnie jak całe województwo zachodniopomorskie. Bardzo niski jest udział firm dużych, w zakresie działalności, których jest: pozyskiwanie i dystrybucja kruszyw mineralnych, produkcja owoców, transport. W mniejszym stopniu firmy podejmują produkcję materiałów budowlanych oraz usługi w sektorze naprawy pojazdów. Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych prowadzi działalność w zakresie handlu artykułami spożywczo - przemysłowymi. Pozostała działalność gospodarcza koncentruje się w takich dziedzinach jak: usługi budowlane, ciesielskie, dekarские, wodno-kanalizacyjne, stolarskie, fryzjerskie i mechaniki pojazdowej, elektryka.

Największy pracodawca na terenie gminy Trzcińsko - Zdrój świadczy obsługę gospodarstw rolnych i zatrudnia ponad 200 osób. Jest to firma VREESPOL w Gogolicach.

Wśród największych pracodawców sektora publicznego w gminie należy wymienić również:

- Urząd Miejski w Trzcińsku - Zdroju,
- Przedszkole Miejskie,
- Szkoły Podstawowe w Trzcińsku - Zdroju, Stołecznej, Gogolicach,
- Gimnazjum w Góralicach, Trzcińsku - Zdroju,
- Ośrodek Szkolenia i Wychowania Ochotniczych Hufców Pracy w Rowie Trzcińsku - Zdroju,
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcińsku - Zdroju oraz dwie filie biblioteczne,
- Trzcińskie Centrum Kultury,
- Dom Pomocy Społecznej i Dom Dziecka w Trzcińsku - Zdroju,

- Centrum Usług Wspólnych.

Na terenie jednostki nie ma wydzielonej i przygotowanej strefy gospodarczej. Gmina Trzcińsko-Zdrój dysponuje terenami, które mogą zostać wykorzystane z myślą o rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej. Należy jednak podjąć działania zmierzające do wzmocnienia dotychczasowych terenów inwestycyjnych na obszarze gminy (m.in. poprzez uzbrojenie ich w podstawową infrastrukturę i doprowadzenie dróg dojazdowych).

Ważnym celem w rozwoju gospodarki jest tworzenie partnerskich relacji i komunikowanie współczesnych trendów rozwoju poprzez: przejrzystą politykę wspierania przedsiębiorczości, proponowanie właściwych sposobów współdziałania, wskazywanie źródeł finansowania i promowanie postaw proekologicznych.

Olbrzymią rolę w tworzeniu struktury gospodarczej gminy odgrywa rolnictwo. Skupia ono znaczne zasoby w postaci siły roboczej oraz majątku trwałego. Rozwój rolnictwa na tym obszarze gminy opiera się na:

- korzystnych warunkach przyrodniczych;
- możliwości zmechanizowania produkcji;
- znacznym udziale gleb o dość dobrej jakości 2 i 3 kompleksu, które w gminie stanowią 35% ogółu gruntów rolnych;
- dopłatach bezpośrednich dla rolników z funduszy Unii Europejskiej
- pomocowe fundusze strukturalne dla rolnictwa.

Główne kierunki produkcji rolnej to: uprawa zbóż towarowych i paszowych oraz rzepaku, w mniejszym stopniu roślin okopowych i sadowniczych. Na terenie gminy działa tylko jedno gospodarstwo ukierunkowane na hodowlę bydła i produkcję mleka.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla gminy Trzcińsko-Zdrój została ustalona Zarządzeniem Burmistrza Gminy Trzcińsko-Zdrój i wynosi 17,16 ha. Duża powierzchnia gospodarstw stwarza możliwości specjalizacji produkcji, koncentracji produkcji, a także wykorzystania efektu skali i wytwarzania wysokich dochodów. Zyski osiągnięte przez duże gospodarstwa pozwalają im na finansowanie zakupu maszyn, nawozów i środków ochrony roślin na poziomie umożliwiającym konkurencję

z wielkotowarowymi gospodarstwami rolnymi Unii Europejskiej. Na terenie gminy nie występują zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego.

W 1997 roku na terenie gminy powstała Północna Izba Gospodarcza, niezależna organizacja powołana by chronić i reprezentować interesy zrzeszonych w niej przedsiębiorców. Dynamiczny rozwój i pozyskiwanie nowych członków usytuowało Izbę na pozycji największej izby gospodarczej w Polsce. Obecnie skupia blisko 1500 firm z Pomorza Zachodniego i Niemiec. Systematycznie powiększa również terytorialny zasięg swoich działań. Oddziały Północnej Izby Gospodarczej znajdują się już w pięciu miastach: Świnoujściu, Koszalinie, Wałczu, Myśliborzu i Choszcznie. Celem codziennych starań pracowników Północnej Izby Gospodarczej jest tworzenie warunków rozwoju i unowocześniania życia gospodarczego, wspieranie inicjatyw członków oraz działanie na rzecz rozwoju międzyregionalnych i międzynarodowych kontaktów gospodarczych. Co roku Izba przygotowuje dla zrzeszonych firm bogatą ofertę bezpłatnych i dofinansowanych szkoleń, konsultacji, wyjazdów turystycznych i biznesowych, cyklicznych imprez towarzyskich i integracyjnych. Wdraża również liczne projekty unijne wpływające na rozwój gospodarczy całego regionu. Północna Izba Gospodarcza ma realny wpływ na sytuację przedsiębiorców nie tylko na Pomorzu Zachodnim, ale i w całej Polsce.

Wieś staje się atrakcyjnym miejscem dla inwestycji pozarolniczych. Zauważa się w regionie, że różnego rodzaju usługi, miejskie firmy czy przedsiębiorcy zagraniczni coraz częściej przenoszą się na wieś, gdzie z łatwością znajdują dogodny teren dla swojej działalności. Choć po dziś dzień funkcjonuje obraz wsi nastawionej głównie na działalność rolniczą, w rzeczywistości stanowi ona coraz mniejszy procent zatrudnienia na wsi.

4.3 ANALIZA SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

4.3.1 STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW

Gmina Trzcińsko-Zdrój jest gminą miejsko-wiejską o charakterze rolniczo-leśnym. Powierzchnie leśne znajdują się głównie w południowej i środkowej części gminy, stanowiąc często rozproszone kompleksy leśne. Natomiast grunty orne w większości położone są w północnej i centralnej części gminy.

Całkowita powierzchnia gminy Trzciesko-Zdrój pod wzgledem uzytkowania terenu charakteryzuje sie dosc znacznym udzialem uzytkow rolnych. Ogolna powierzchnia ewidencyjna gminy wg danych Glownego Urzedu Statystycznego wynosi 170,5 km². Szczegolowa strukture uzytkowania gruntow gminy Trzciesko-Zdrój przedstawiono w tabeli ponizej.

Tabela 13: Wykaz gruntow na terenie Gminy Trzciesko-Zdrój w 2014 roku.

Rodzaje gruntow	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udzial w ogolnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogolna	17045	100%
Uzytki rolne	9978	58,54%
Uzytki leśne	5271	30,93%
Grunty zabudowane i zurbanizowane	515	3,02%
Wody	466	2,73%
Tereny inne	815	4,78%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższej tabeli wynika, że większą część terenu gminy, bo aż 58,54%, zajmują użytki rolne. Zaraz po nich, również stanowiące znaczną część terenu gminy, zajmują użytki leśne (30,93%). Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują tylko 515 ha, czyli 3,02% powierzchni gminy. Z tego aż 374 ha to drogi.

Gmina Trzciesko-Zdrój nie posiada obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru całej gminy. Obecnie obowiązują dwa plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego. Pierwszy – uchwalony w dniu 11 września 2008 roku dotyczy przeznaczenia terenów na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obrębie nr 1: m. Trzciesko-Zdrój. Drugi – uchwalony w dniu 4 lutego 2013 roku dotyczy przeznaczenia terenów o dotychczasowym użytkowaniu rolniczym na tereny rolnicze z możliwością lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz ze strefą ochronną na obszarze ich oddziaływania oraz sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej w obrębach Czarnołęka, Drzesz, Góralice, Rosnowo, Rosnówko i Strzeszów. Pokrycie powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego jest niewielkie. Brak takich planów w znacznym stopniu utrudnia lokalnym inwestorom lokalizację nowych inwestycji oraz ogranicza ich zainteresowanie gminą. Innym dokumentem decydującym o zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania

przestrzennego gminy Trzcіńsko-Zdrój. Obecnie trwają procedury planistyczne mające na celu zmianę Studium. Obecna gospodarka przestrzenna i procesy inwestycyjne odbywają się na podstawie wydawanych przez Burmistrza Gminy decyzji o ustaleniu warunków zabudowy i decyzji lokalizacji celu publicznego.

4.3.2 OBIEKTY SPORTOWE

Do terenów rekreacji i wypoczynku zaliczają się obiekty sportowe. Na terenie gminy dostępne są: hala widowiskowo-sportowa i kompleksy boisk sportowych „Orlik 2012”.

Hala widowiskowo-sportowa znajduje się na ul. Cmentarnej 12 w mieście Trzcіńsko-Zdrój. Budynek hali jest dwukondygnacyjny i posiada na parterze: hall i szatnię dla widzów, przebieralnię dla zawodników z umywalniami, pomieszczenie opieki lekarskiej, kotłownię z magazynem opału oraz toalety; na piętrze - siłownię z magazynem, salę zajęć teoretycznych z aneksem kuchennym oraz toalety. Na piętrze hali są trybuny stałe na 156 osób. Hala wyposażona jest w udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

Na terenie hali odbywają się imprezy sportowe o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym: turnieje piłki siatkowej, koszykowej, piłki halowej.

„Orlik 2012” to kompleks boisk sportowych budowanych w każdej polskiej gminie przez rząd, marszałków województwa, Ministerstwo Sportu i gminę. Założeniem Programu „Orlik 2012” jest udostępnienie dzieciom i młodzieży nowoczesnej infrastruktury sportowej w celu aktywnego uprawiania sportu oraz propagowanie zdrowego stylu życia. Program „Orlik 2012” zakłada budowę przynajmniej jednego kompleksu sportowego w każdej gminie. Zespół boisk obejmuje boisko do piłki nożnej ze sztuczną trawą oraz boisko wielofunkcyjne ze sztuczną nawierzchnią.

Budowa Trzcіńskiego Orlika rozpoczęła się w dniu 03 lipca 2009 roku, natomiast uroczyste otwarcie odbyło się 30 kwietnia 2010 roku. Na boisku piłkarskim o wymiarach 30.0 m × 62 m ze sztuczną nawierzchnią (sztuczna trawa) można grać w piłkę nożną. Na boisku wielofunkcyjnym o wymiarach 20 m × 30 m ze sztuczną nawierzchnią (tartan) można grać w piłkę ręczną, koszykówkę oraz siatkówkę. Zaplecze stanowi budynek sanitarno-szatniowy znajdujący się w hali sportowej. Kompleks jest

ogrodzony siatką o wysokości 4 metry, oświetlony, wykonane są dojścia i place. Całość jest doposażona w sprzęt sportowy (bramki, kosze, siatka do siatkówki).

Drugi kompleks „Orlik 2012” powstał w Góralicach. Zespół boisk obejmuje: boisko do piłki nożnej o nawierzchni z trawy syntetycznej, boisko wielofunkcyjne do koszykówki i piłki siatkowej oraz bieżnia wraz ze skocznią w dal. W części budynku gimnazjum zaadoptowano część pomieszczeń z przeznaczeniem na zaplecze sanitarno-szatniowe.

Obiekty sportowe na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój cechują się bardzo dobrym stanem technicznym z uwagi na ich młody wiek. Hala widowiskowo-sportowa w Trzcińsko-Zdroju wybudowana została pod koniec 2005 roku, a co za tym idzie cechują ją dobry stan techniczny, dostęp do pomieszczeń sanitarnych oraz dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Natomiast boiska sportowe oddane zostały w 2010 roku. Mają one dostęp do zaplecza sanitarno-szatniowego, są oświetlone, mają wykonane dojścia i place oraz są wyposażone w sprzęt sportowy. W złym stanie technicznym jest stadion miejski w Trzcińsku - Zdroju, który wymaga prac modernizacyjnych, remontu ogrodzenia, trybun oraz zaplecza socjalnego (szatni, natrysków). Wszystkie obiekty sportowe wymagają doposażenia w sprzęt sportowy.

4.3.3 OBIEKTY KULTURALNE

Do obiektów kulturalnych działających na terenie gminy zaliczają się Trzcińskie Centrum Kultury oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna i dwie filie biblioteczne (Filia biblioteczna w Góralicach, Filia biblioteczna w Stołecznej). Oba obiekty mieszczą się w Trzcińsku - Zdroju przy ulicy Młyńskiej 4.

Trzcińskie Centrum Kultury (TCK) jest samorządową instytucją kultury i od lat zgodnie z zasadami statutowymi przygotowuje dzieci, młodzież i dorosłych do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości. Dzięki aktywnej działalności TCK-u na rzecz społeczności gminnej przy placówce powstają zespoły muzyczne oraz koła zainteresowań skupiające duże rzesze młodzieży oraz osób starszych z naszej gminy. TCK współpracuje z wieloma instytucjami z kraju i z zagranicy. Imprezy organizowane w ramach współpracy transgranicznej to m.in. polsko - niemieckie spotkania kulturalne, wymiana młodzieży, międzynarodowe plenery plastyczne, itp. Każde dziecko ma szansę na odnalezienie swojego miejsca w wielu

dziedzinach aktywności oraz różnych sposobów pełnienia ról społecznych. Dzieci i młodzież mają możliwość odkrywania swoich talentów i rozwoju swoich zainteresowań muzycznych, poprzez zajęcia rytmiczne, taneczne, wokalne czy instrumentalne. Trzecińskie Centrum Kultury jest organizatorem wielu imprez kulturalnych i sportowych o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym. Ponadto organizowane są rozmaite okazjonalne konkursy oraz imprezy dla dzieci i młodzieży. Największą imprezą kulturalną są Dni Trzcińska-Zdroju. Impreza trwa zawsze od piątku do niedzieli w ostatnim tygodniu maja. W czasie Dni Trzcińska-Zdroju organizowane są turnieje sportowe, wędkarskie, turniej sołectw i rozmaite imprezy towarzyszące dla dzieci. Zapraszani są znakomici artyści wokalni. Organizowane są okazjonalne wystawy malarskie i jubileuszowe. Corocznie TCK dokłada starań, aby te imprezy cieszyły się coraz większym uznaniem wśród mieszkańców i turystów, których przybywa z roku na rok coraz więcej. Impreza ma także charakter integracyjny, ponieważ łączy we wspólnym działaniu wszystkie stowarzyszenia i organizację z terenu naszej gminy.

Na terenie gminy działa Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna oraz dwie filie biblioteczne: Filia biblioteczna w Góralicach, Filia biblioteczna w Stołecznej. Miejsko Gminna Biblioteka Publiczna posiada dwa oddziały: Oddział dla Dorosłych, Oddział dla Dzieci. Każdy oddział posiada bazę lokalową o powierzchni 100 m². Biblioteka świadczy usługi dla mieszkańców miasta i gminy. Filie biblioteczne w Góralicach i Stołecznej znajdują się w budynkach świetlic wiejskich i świadczą usługi dla całej społeczności lokalnej. Godziny pracy zostały tak ustalone, aby każdy czytelnik mógł skorzystać z usług biblioteki. Najczęściej z bibliotek korzystają: dzieci, młodzież i studenci, dorośli w wieku emerytalnym i renciści. Średnio dziennie z bibliotek korzysta 80 czytelników. Zapotrzebowanie czytelnicze uzależnione jest od grupy zawodowej i wiekowej. Miejska Biblioteka Publiczna zaspokaja czytelnicze potrzeby mieszkańców gminy a także organizuje cykliczne wystawy okolicznościowe. Ponadto Biblioteka Publiczna w ramach programu „lkonka” otrzymała w 2005 roku 3 zestawy komputerowe. Posiada stałe łącze dostępu do Internetu. Jeden z komputerów znajduje się w czytelni dla dzieci.

Gmina Trzcińsko-Zdrój posiada 11 świetlic wiejskich. W ramach świetlic opiekuńczo-wychowawczych gmina organizuje zajęcia w 7 świetlicach w miejscowościach: Piaseczno, Stołeczna, Góralice, Dobropole, Rosnowo, Gogolice, Strzeszów. W świetlicach organizowane są spotkania m.in. Kół Gospodyń Wiejskich,

impresy kulturalne, okolicznościowe np. Dzień Dziecka, Dzień Matki, Dzień Kobiet, ferie zimowe, festyny, itp., a także udostępniane są mieszkańcom do zorganizowania imprez czy uroczystości prywatnych.

Obiekty kulturalne są w dobrym stanie technicznym.

4.3.4 OBIEKTY HISTORYCZNE I ZABYTKOWE

Gmina Trzcińsko-Zdrój posiada bardzo sprzyjające warunki do rozwoju turystyki. Istniejąca sieć rzeczna i jezior na terenie gminy daje możliwość rozwoju zrównoważonej turystyki. Występują tutaj duże skupiska leśne i jeziorne (Jeziora Miejskie, Strzeszowskie i Dobropole). Spora liczba jezior stwarza możliwości do uprawiania sportów wodnych i wędkarstwa. Na terenie gminy znajdują się ponadto zabytkowe, średniowieczne kościoły, dwory i parki podworskie. Część obiektów historycznych znajduje się w rejestrze zabytków. Są to m.in.:

W rejestrze zabytków z terenu Gminy Trzcińsko-Zdrój znajdują się:

- Ratusz Staromiejski ul. Rynek 15 nr rejestru 99 z dnia 15.05.1956 r.,
- Dawny Dom Zdrojowy (obecnie Dom Pomocy Społecznej) al. Róż 1, nr rejestru 112 z dnia 09.01.2003 r.,
- Obwarowania Miejskie (mury obronne wraz z basztami i bramami) nr rejestru 396 z dnia 18.11.1963 r.,
- Budynek poczty, ul. Rynek 3 nr rejestru 1254 z dnia 21.12.1993 r.,
- Park dawnego Domu Zdrojowego, al. Róż 1 nr rejestru 112 z dnia 09.01.2003 r.,
- Teren Starego Miasta nr rejestru 39 z dnia 22.04.1955 r.,
- Kościół MB Nieustającej Pomocy nr rejestru 159 z dnia 01.08.1956 r.

Teren obszarów ochrony konserwatorskiej został wyznaczony przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie i obejmuje teren Starego Miasta w okolicach murów obronnych oraz strefę ochronną 100 m od murów w kierunku zewnętrznym w mieście Trzcińsko-Zdrój.

Większość zabytków jest wyremontowana (Trzcińsko-Zdrój - mury obronne, bramy, baszty), jednak zabytki na obszarach wiejskich wymagają remontu. Dwa obiekty

sakralne zostały już wyremontowane - kościół parafialny w Trzcińsku – Zdroju i kościół filialny w Dobropolu.

4.3.5 DOSTĘP DO PODSTAWOWYCH USŁUG

Na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój znajduje się kilka sklepów z podstawowymi artykułami spożywczymi i przemysłowymi. Znajdują się one przede wszystkim na terenie siedziby gminy, ale również w Piasecznie (1 sklep), w Stołecznej (2 sklepy), w Góralicach (1 sklep), w Gogolicach (1 sklep), w Rosnowie (1 sklep) oraz w Chełmie Górnym (1sklep).

W zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój usługi medyczne są realizowane przez:

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Kruszewska – Marchlik Sp. Partnerska – gabinety lekarskie,
- Specjalistyczna Praktyka Medycyny Rodzinnej Małgorzata Gernand-Czubko Eskulap Trzcińsko-Zdrój,
- Indywidualna Praktyka Stomatologiczna - 2 gabinety.

Wyżej wymienione zakłady zdrowotne realizują programy wynikające z kontraktu Narodowego Funduszu Zdrowia w zakresie profilaktyki chorób układu krążenia, cukrzycy, nadciśnienia tętniczego oraz chorób serca. Posiadają zawarte umowy w ramach kontraktu na usługi RTG, USG i inne specjalistyczne badania laboratoryjne ze szpitalem w Dębnie, Gryfinie i Przychodnią w Chojnie. Usługi w ramach kontraktu z NFZ, po skierowaniu przez lekarza rodzinnego, są realizowane przez specjalistów na terenie całego województwa, a w przeważającej większości w Gryfinie, Dębnie i Szczecinie. Zakłady Opieki Zdrowotnej umożliwiają korzystanie (poza kontraktem NFZ) pacjentom z usług specjalistów: okulisty, laryngologa i ginekologa (kilka razy w roku). Urząd Miejski w Trzcińsku - Zdroju umożliwia kobietom z terenu gminy wykonanie badań mammograficznych i badań na osteoporozę kilka razy w roku. Usługi stomatologiczne są świadczone przez zakład, który realizuje usługi zakontraktowane w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz prywatny gabinet stomatologiczny Andrzej Rogoża Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Stomatologiczna. Ponadto na terenie miasta Trzcińsko - Zdrój działa Niepubliczny Zakład Fizjoterapii Mariola Kupkowska oraz dwie apteki.

Do podstawowych usług można też zaliczyć bazę turystyczną gminy, działającą głównie w okresie letnim. Rozbudowa oferty pobytowej o produkty niezależne od warunków atmosferycznych i pór roku pozwoli na ograniczenie sezonowości, a w konsekwencji zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu gminy. Warunkiem niezbędnym dla rozwoju turystyki jest zwiększenie dostępności komunikacyjnej regionu, w tym przede wszystkim poprawa stanu infrastruktury drogowej w szczególności zwiększenie ilości ścieżek pieszo-rowerowych, które pozwolą na rozwój turystyki pieszej i rowerowej przy wykorzystaniu starych, zabytkowych traktów. Warto również rozwinąć działalność agroturystyczną i przejmować na cele letniskowe opuszczone zagrody.

Obecną bazę wypoczynkową na terenie gminy zapewniają hotel OHP, czynny w czasie ferii i wakacji, „Pokoje Gościnne” z bazą wyżywieniową, Ośrodek Wypoczynkowy zlokalizowany w Strzeszowie nad Jeziorem Strzeszowskim, czynny jedynie w okresie letnim oraz prywatne lokale na terenie miasta Trzcianko-Zdrój. Na terenie gminy znajduje się jedno gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Góralice.

4.3.6 DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY KOMUNIKACYJNEJ

Sieć drogową w gminie Trzcianko-Zdrój charakteryzuje mała gęstość z uwagi na skupiony charakter osadnictwa i strukturę gospodarstw rolnych. Sieć dróg gminnych nie wymaga uzupełnienia, ponieważ część dróg ponadlokalnych spełnia ich funkcje, zapewniając wewnętrzne powiązania.

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 26 relacji: Krajnik Dolny – Chojna – Trzcianko-Zdrój – Rów i dalej do Myśliborza. Droga krajowa przecina się z drogami powiatowymi i gminnymi, ma połączenie w węźle drogi ekspresowej S3 – węzeł Myślibórz. Droga przechodzi przez gminę w układzie wschód-zachód. Pod względem ilościowym na terenie gminy istnieje dobrze rozbudowana sieć dróg.

Gmina posiada dogodne połączenie z granicą państwa, komunikacja w tym zakresie przebiega bez utrudnień. Szkielet układu drogowego gminy stanowią również liczne drogi gminne i dojazdowe do gruntów rolnych oraz leśnych.

Tabela 14: Dane dotyczące sieci dróg w Gminie Trzcińsko-Zdrój

Drogi krajowe		
Numer drogi	Opis odcinka	Długość na terenie gminy [km]
26	Granica państwa – Chojna – Trzcińsko-Zdrój - Rów	9,88
Drogi powiatowe		
Numer drogi	Opis odcinka	Długość na terenie gminy [km]
1376Z	Piaseczno – Swobnica - Strzeszów	2,71
1384Z	Kłodowo – Trzcińsko-Zdrój - Warnice	16,03
1401Z	Chojna - Białęgi	2,22
1402Z	Rosnowo- Gogolice – Chełm Górny	13,31
1403Z	Trzcińsko-Zdrój - Drzeszcz	2,55
1404Z	Trzcińsko-Zdrój - Białęgi	9,35
1405Z	Smuga - Gogolice	2,30
1406Z	Trzcińsko-Zdrój - Klasztorna	1,36
1407Z	Cieplikowo-Tchórzno	10,72
1408Z	Rów – Dobropole - Stołeczna	4,27
1409Z	Warnice – Stare Łysogórki	7,75
	Drogi miejskie (powiatowe)	4,10
Drogi gminne		
	Opis odcinka	Długość na terenie gminy [km]
	drogi zamiejskie	17,90
	drogi miejskie	3,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (Oddział w Szczecinie), Zarządu Dróg Wojewódzkich w Koszalinie (Starostwo Powiatowe)

Drogi przebiegające przez gminę są obciążone ruchem tranzytowym. Na odcinku drogi krajowej ruch odbywa się z większym natężeniem niż na pozostałych drogach gminy.

Wiele dróg gminy Trzcińsko-Zdrój wymaga modernizacji i przebudowy ze względu na zły stan nawierzchni. Są to dotychczasowe zaniedbania wynikające z braku funduszy. W ostatnim okresie programowania została wykonana i oddana do użytku zmodernizowana droga powiatowa na odcinku Trzcińsko – Zdrój – Stołeczna - Piaseczno – Babin - granica gminy. Podczas modernizacji wykonano nowe chodniki i zatoki autobusowe. Droga ta została poszerzona a pobocze utwardzone.

Wsparcie rozbudowy i modernizacji regionalnej infrastruktury transportowej będzie miało decydujące znaczenie dla włączenia gminy Trzcińsko-Zdrój w procesy

rozwojowe kraju. Jej obecny stan jest niewystarczający i wykazuje znaczne dysproporcje w rozmieszczeniu przestrzennym.

Problemem z zakresu komunikacji pieszej jest niewystarczająca ilość ciągów pieszo-jezdnych, brak synchronizacji oraz cech normatywnych, co w znaczącym stopniu uniemożliwia właściwą komunikację o charakterze alternatywnym. Brak punktów stykowych, a tym samym łączności w tym zakresie stanowi istotną barierę w dojazdach do pracy, szkół oraz instytucji publicznych, jak również w stopniu znaczącym determinuje na relatywnie niższy poziom rozwoju przemysłu i gospodarki turystycznej.

Przez teren gminy Trzcіńsko-Zdrój przebiega sieć kolejowa Pырzyce, jednak ze względu na nieopłacalność trasa ta od 1992 roku została wyłączona przez PKP z użytku. Przewozy pasażerskie na terenie gminy wykonują oddziały PKS: Oddział Myślibórz i Oddział Gorzów Wlkp. Autobusy kursują w kierunku Chojny, Myśliborza i Dębna.

4.3.7 OBSZARY POPEGEEROWSKIE

Przymusowa kolektywizacja rolnictwa, rozpoczęta w 1949 roku doprowadziła w efekcie do niskiej produktywności oraz deficytu gospodarstw, pokrywanego z dotacji państwowych, które do 1988 roku pochłaniały ponad 50% datków na inwestycje w rolnictwie.

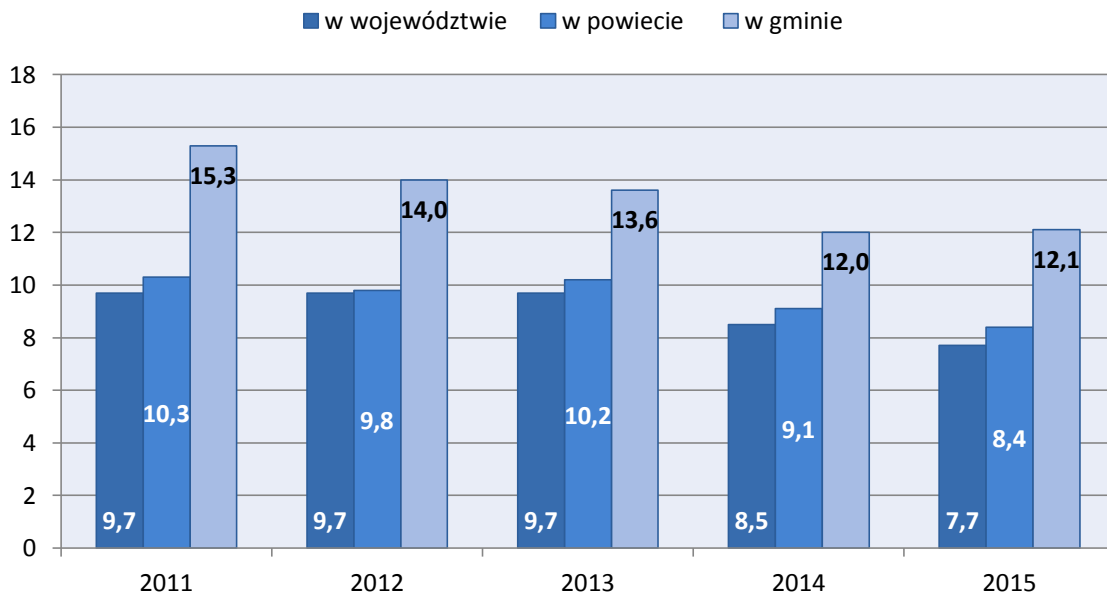
Choć likwidację Państwowych Gospodarstw Rolnych zapoczątkowano 25 lat temu, społeczność wiejska odczuwa skutki zniesienia tych gospodarstw do dnia dzisiejszego. Zajmujące łącznie 3 742 380 ha użytków rolnych, stanowiących 22,6 procent ogólnej powierzchni rolnej w kraju, zakłady te zapewniały zatrudnienie dla około 193 000 pracowników. Wraz z ich rodzinami stanowiło to półmilionową grupę społeczną, której, po likwidacji PGR, głównym źródłem utrzymania stały się różnego rodzaju zasiłki, czego następstwem była rosnąca bezczynność zawodowa, ubóstwo oraz obciążenie budżetu państwa. Sytuacja ta stwarzała również problem moralno-etyczny, jako, że bezrobocie może doprowadzić do wykluczenia społecznego, co z kolej prowadzi do demoralizacji oraz problemów w sferze społecznej. Większość byłych pracowników PGR-ów uznała proces ich likwidacji za krzywdzący, przy czym zostali oni „zdegradowani” do statusu beneficjentów pomocy społecznej. Można powiedzieć, że gospodarstwa państwowe zostały wykreowane centralnie, ale koszty ich likwidacji

poniosła lokalna społeczność, w tym ludzie przeważnie słabiej wykształceni, pozostawieni bez pracy oraz kapitału.

Na terenach popegeerowskich bezrobocie jest niemal dwukrotnie wyższe niż w całym kraju. Okazuje się, że pomimo, iż większość dawnych pracowników przeszła już na emeryturę czy rentę, uwarunkowania historyczne i słabe rozwiązania restrukturyzacyjne doprowadziły do zaniedbania całych terenów należących do ówczesnych PGR-ów. Dla mieszkańców tych obszarów niezbędne są programy wyrównywania szans.

Jako jedne z głównych negatywnych skutków zniesienia Państwowych Gospodarstw Rolnych, ich byli pracownicy wymieniają m.in. stopniowe niszczenie mieszkań, osiedla, o które nikt nie dba, wyjazd wielu osób, a co za tym idzie – opuszczone mieszkania w sąsiedztwie, popadające w ruinę.

Pomimo upływu lat, tylko nieliczna społeczność byłych pracowników PGR-ów zdołała odnaleźć się w nowych realiach gospodarki wolnorynkowej. Wielu z nich wraz z całymi rodzinami nie było w stanie dostosować się do nowo panujących realiów. Likwidacja gospodarstw oddziałuje negatywnie na wszystkich mieszkańców danej społeczności, pogłębiając sytuację kryzysu społecznego. Zastój oraz regres gospodarczy wsi popegeerowskich doprowadził do zacofania zamieszkujących je lokalności społecznych. Przejawia się ono w kilku aspektach. Pierwszym z nich jest sfera ekonomiczna – likwidacja miejsc pracy doprowadziła ostatecznie do powstania bariery finansowej, zanik dostępu do dóbr i usług, a także, w wyniku bezrobocia, konieczność korzystania z pomocy państwowej. Jest to jednak rozwiązanie tymczasowe. Wypłacanie świadczeń zamiast poprawić sytuację, uzależniają osoby pobierające pomoc społeczną.

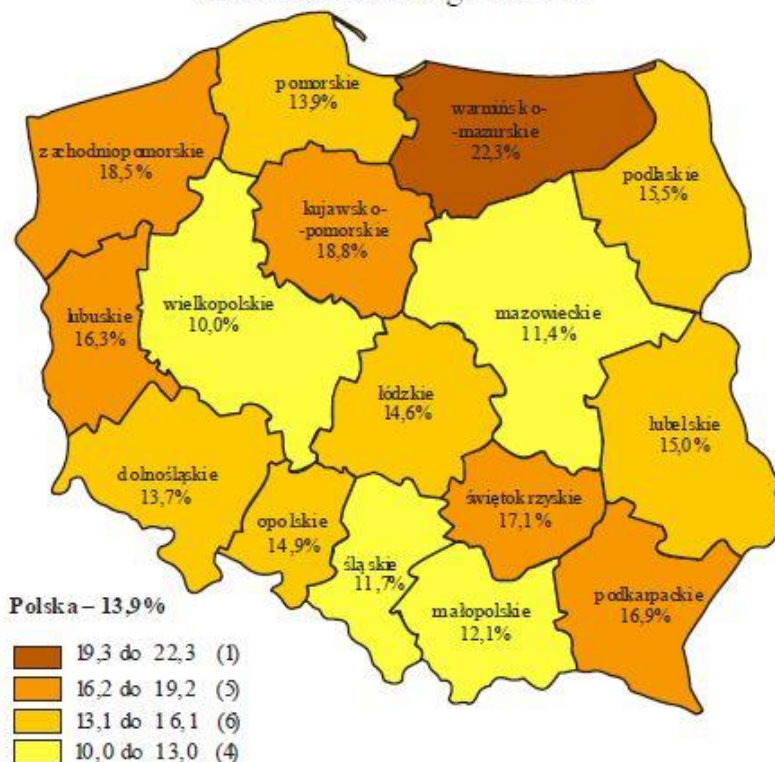
Wykres 9: Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Trzcianko-Zdrój w porównaniu do województwa i powiatu.

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Szczecinie

Oprócz rozwarstwienia społecznego, jako kolejny skutek zlikwidowania PGR-ów wymienia się wysokie bezrobocie. Badania wskazują, że do dziś obszary po dawnych Państwowych Gospodarstwach Rolnych cechuje przeciętnie niższy poziom rozwoju ekonomicznego oraz nasilenie różnego rodzaju negatywnych zjawisk, m.in. bezrobocie. W związku z prywatyzacją sektora państwowego rolnictwa w województwie zachodniopomorskim zlikwidowano do 1992 roku ponad 200 rolnych gospodarstw państwowych, w wyniku czego pracę utraciło ponad 26 300 osób.

Stopa bezrobocia według województw

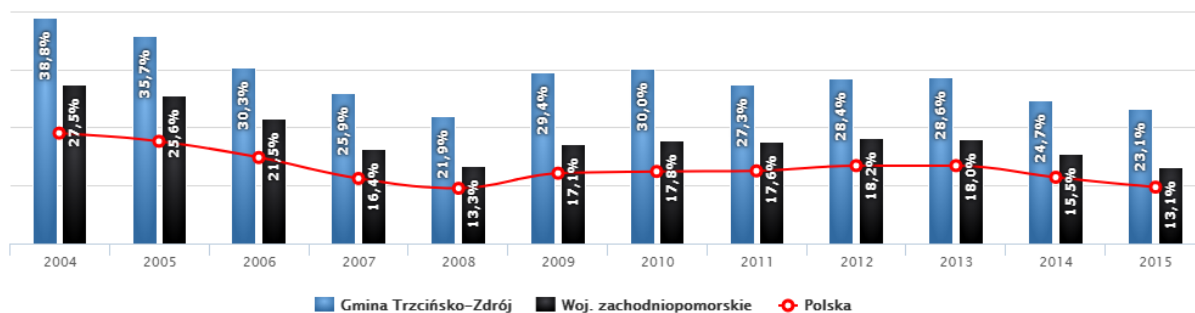
Stan w końcu lutego 2014 r.

Rysunek 11: Mapa stopy bezrobocia poszczególnych województw (stan na koniec 2014 roku).

Źródło: www.egospodarka.pl

Bezrobocie w całym pasie północno-zachodnich województw na których terenie powstały niegdyś Państwowe Gospodarstwa Rolne utrzymuje się na gorszym poziomie w porównaniu do tych terenów w innych częściach Polski. Jak zostało to przedstawione na poniższej mapie, stopa bezrobocia w województwie zachodniopomorskim prezentowała się na jednym z najwyższych poziomów i wynosiła 18,5%.

Wykres 10: Szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Trzcianko-Zdrój w latach 2004-2015 w porównaniu do stopy bezrobocia w województwie zachodniopomorskim oraz Polsce.

Źródło: opracowanie na podstawie danych statystycznych GUS

Mimo ciągłej poprawy, bezrobocie w gminie Trzcińsko-Zdrój nadal plasuje się znacznie wyżej w porównaniu z bezrobociem w całym województwie zachodniopomorskim oraz jeszcze wyżej niż średnie bezrobocie w Polsce.

Bezrobocie, podobnie jak inne negatywne skutki likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych są specyfiką województwa zachodniopomorskiego, jako, że to właśnie na jego obszarze funkcjonowało ich najwięcej. Tym samym, to na nich obecnie znajduje się najwięcej terenów popegeerowskich. Stały się one miejscem występowania różnorodnych konfliktów społecznych.

Podjęte zostały działania mające zapobiec bezrobociu wywołanego likwidacją PGR -ów oraz działania na rzecz aktywizacji bezrobotny, jednak nie przyczyniło się to do radykalnych zmian ani poprawy istniejącej sytuacji.

Kolejnym negatywnym skutkiem likwidacji tych gospodarstw rolnych jest zbyt duże rozwarstwienie społeczne, odnotowywane do dnia dzisiejszego.

Powyższy wykres prezentuje współczynnik Giniego - stosowana w statystyce miara koncentracji (nierównomierności) rozkładu zmiennej losowej, w krajach Unii Europejskiej w 2013 roku. Mimo, iż Polska zajmuje mniej więcej centralną pozycję oraz z roku na rok sytuacja się poprawia, a co za tym idzie, rozwarstwienie społeczne się zmniejsza, kraj nadal wypada gorzej w porównaniu do średniej współczynników Giniego całej UE, co przedstawiono na poniższym wykresie.

W związku ze zbyt dużym rozwarstwieniem społecznym wyrosła grupa ludzi bardzo bogatych, stanowiąca ok. 1-2%, których majątek powstał w wyniku korzystnych układów z władzą, a z drugiej strony – ok. 20% ludności zostało pozostawionych w biedzie, głównie rodziny z dziećmi. Długotrwały brak aktywności zawodowej rodziców, niesprzyjające warunki materialne rodzin znacznie ograniczają możliwość rozwoju oraz zdobycia wykształcenia przez młodzież. Ubóstwu społecznemu z kolei towarzyszą inne skutki kryzysu społecznego. Zapewnienie dostatniego poziomu życia sobie i swojej rodzinie jest jednym z podstawowych celów społeczeństwa. Niska pozycja ekonomiczna może wpływać negatywnie na stan zdrowia ludzi. Brak środków materialnych przyczynia się do występowania stanów depresyjnych związanych z brakiem stabilności finansowej, bezpieczeństwa socjalnego oraz ogranicza udział społeczeństwa w życiu danej lokalności.

Istnieją jednak pozytywne czynniki warunkujące rozwój obszarów popegeerowskich. Zalicza się do nich:

- zróżnicowanie agroekologiczne, poziom kultury rolnej oraz warunków środowiskowych umożliwiające rozwój w różnych sektorach rolnictwa,
- duże obszary gruntów i majątku – zabudowania mieszkalne, gospodarcze, magazyny etc.,
- dość dobrze zorganizowanie sieci osiedli popegeerowskich
- możliwość uruchomienia na dużą skalę działań interwencyjnych i publicznych na zaniedbanych terenach,
- zazwyczaj dobry stan środowiska umożliwiający uprawę rolną, a w przypadku wysokich walorów krajobrazowych, służący także rekreacji oraz turystyce,
- możliwość rozwoju rolnictwa produkującego żywność świeżą i nieprzetworzoną.

W sferze przestrzennej, ze względu na migrację ludności społecznej do innych miejscowości, w których będą w stanie znaleźć zatrudnienie i rozpocząć nowy etap w życiu oraz ze względu na stosunkowo duże oddalenie od większych miast, byli pracownicy PGR-ów oraz ich rodziny wśród negatywnych skutków likwidacji państwowych gospodarstw wymieniają głównie usunięcie linii autobusowych i przystanków, co powoduje trudności z dojazdem do okolicznych miejscowości. Warto tutaj zaznaczyć, że jedynym połączeniem kolejowym w Gminie Trzcińsko-Zdrój jest jednotorowa linie niezelektryfikowana nr 411: Pyrzyce – Siekierki (12 km), która jest jednak nieczynna i przzerwana na wysokości budowanej drogi S3. Jako inne negatywne skutki wymienia się ponadto: likwidację ośrodka zdrowia – znacznie utrudniona możliwość kontaktu z lekarzem w przypadku choroby, zamknięcie domu kultury, ośrodka kultury i biblioteki – brak możliwości własnego rozwoju oraz niezdolność do uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych.

Najważniejszym elementem rozwoju wsi popegeerowskich jest tworzenie odpowiednich warunków do rozkwitu przedsiębiorczości na terenach wiejskich. Warunki te można osiągnąć poprzez:

- wspieranie przez samorząd wszelkich przedsięwzięć aktywności zawodowej,

- udzielanie wsparcia w działaniach innowacyjnych
- wspieranie różnych form działalności gospodarczej na terenach bardzo ubogich
- tworzenie dogodnych warunków do wykorzystania lokalnego potencjału
- umożliwienie wykorzystania środków pomocowych z Unii Europejskiej.

Koniecznym warunkiem do przeprowadzenia skutecznych zmian na terenach popegeerowskich jest współpraca lokalnych środowisk w wymiarach:

- pozyskiwania partnerów,
- zaadaptowania pomieszczeń do nowych celów,
- budowania miejsc rekreacji (np. ścieżki edukacyjne) oraz podnoszenie walorów estetycznych okolicy,
- promowania lokalnej twórczości artystycznej (robótki ręczne, malarstwo, rękodzieło),
- renowacji budynków użytkowych (w tym zabytków),
- rozwoju lokalnych produktów.

Niezbędne jest stworzenie odpowiednich warunków dla potencjalnych przedsiębiorców – przygotowanie infrastruktury technicznej, zmodernizowanie szkolnictwa zawodowego, aby odpowiadało to potrzebom rynku.

Specyficznej aktywizacji wymagają obszary wiejskie położone daleko od miast. Istniejące tam walory przyrodnicze można wykorzystać poprzez tworzenie ścieżek pieszych oraz rowerowych, zagospodarowanie terenów nadrzecznych, blisko jeziora etc., tworząc tym samym nowe możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu. Lokalne uwarunkowania terenu można wykorzystać do rozwoju agroturystyki lub tworzenia wiosek tematycznych. Elementy te znacznie ożywiłyby lokalną gospodarkę, umożliwiając społeczności kontakt z naturą, możliwość aktywnego spędzania wolnego czasu oraz wypoczynku.

Obszary wiejskie zajmują w województwie zachodniopomorskim 93,8% terytorium – 21 505 km². Łączna liczba mieszkańców tych terenów wynosi 537,8 tys. osób – 31,1% mieszkańców województwa. W porównaniu do skali kraju, województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się najniższym wskaźnikiem gęstości zaludnienia na obszarach wiejskich województwa – jest to zaledwie 25 osób na 1 km² (w całej Polsce – 52 osoby na 1 km²).

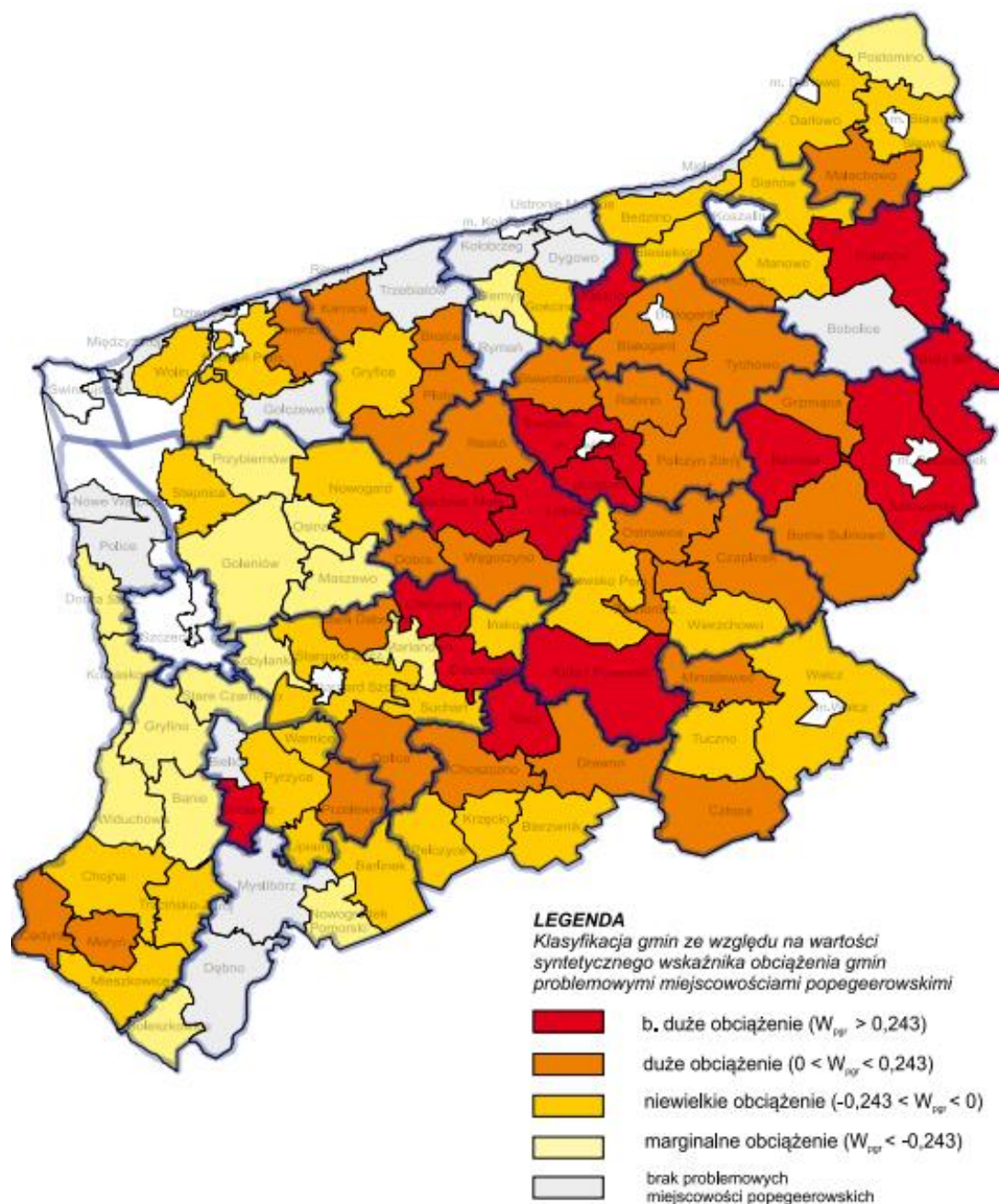
Z danych wynika, że w województwie zachodniopomorskim spośród 1 762 miejscowości niebędących miastami, prawie połowa to miejscowości popegeerowskie. Z kolei wśród nich, ponad 45% miejscowości występuje zjawisko koncentracji problemów społecznych.

Tabela 15: Struktura wiekowa mieszkańców obszarów wiejskich z wyszczególnieniem problemowych miejscowości popegeerowskich.

Województwo zachodniopomorskie	Ogółem		Przedprodukcyjny		Produkcyjny		Poprodukcyjny	
	tys. osób	%	tys. osób	%	tys. osób	%	tys. osób	%
Miejscowości wiejskie ogółem	536,8	100	122,4	22,8	342,6	63,8	71,8	13,4
W tym: Problemowe miejscowości popegeerowskie	108,7	100,0	26,7	24,5	68,4	62,9	13,6	12,5

Źródło: Diagnoza środowisk popegeerowskich

Z uwagi na ograniczoną liczbę danych statystycznych wystąpiły problemy diagnostyczne na poziomie miejscowości.

Rysunek 12: Klasyfikacja gmin ze względu na stopień obciążenia miejscowości popegeerowskich.

Źródło: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego: Wydział Zarządzania Strategicznego

Problem obciążenia wsi oszacowano na podstawie specjalnie do tego celu opracowanego wskaźnika obciążenia problemem wsi popegeerowskich. Miejscowości najbardziej obciążone problemami przyjmują wartości dodatnie. Te, które pozostają obciążone marginalnie, przyjmują niskie wartości.

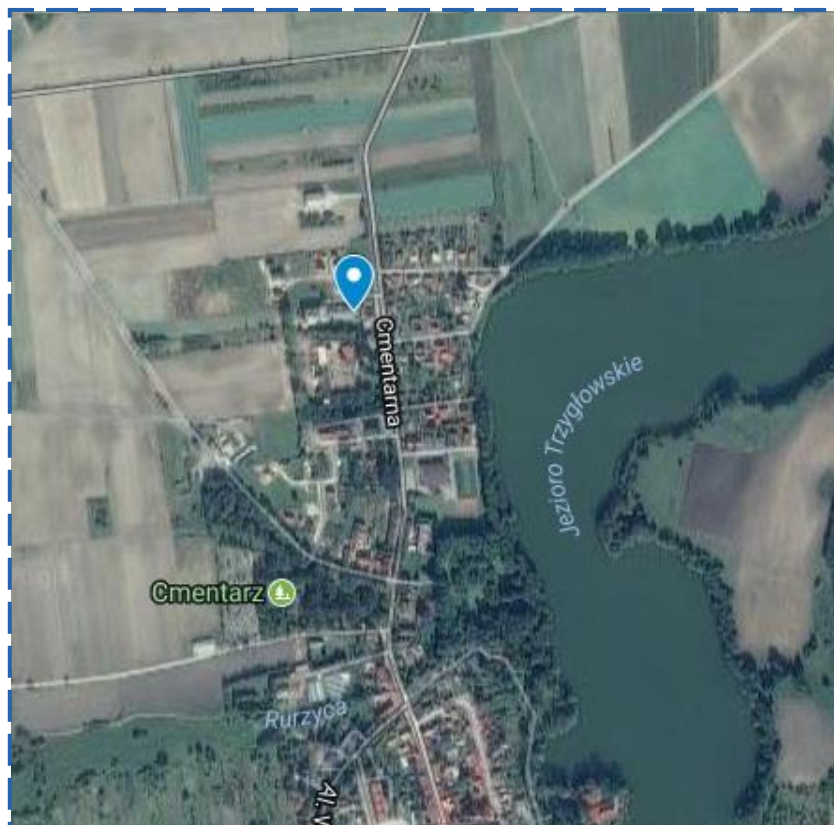
Jak wynika z powyżej zamieszczonej mapy, problemy te koncentrują się w centralnej i wschodniej części regionu. Problemu popegeerowskiego nie można w pełni utożsamiać z obszarami wiejskimi. Przedstawiona mapa prezentuje

problematykę w ujęciu wybranych miejscowości poszczególnych gmin, na terenie których zlokalizowane były PGR-y. Analiza stanowi bardziej odzwierciedlenie złożonej sytuacji tych miejscowości i uzupełnienie diagnozy obszarów wiejskich.

Gmina Trzcińsko-Zdrój znalazła się, jako jedna spośród 29-u zachodniopomorskich gmin, w III grupie zaklasyfikowanych ze względu na wartości wskaźnika obciążenia, jako ta, gdzie obciążenie to jest niewielkie. Trzcińsko-Zdrój należy więc do gmin, w których problem popegeerowski jest relatywnie niewielki. Nie oznacza to jednak, że takowy nie istnieje.

Tereny popegeerowskie, w szczególności te, w których panuje tradycja rolnictwa wspólnotowego oraz ze słabo rozwiniętych sektorem przemysłowym, stały się wskutek nieudolnych przekształceń jednym z najbardziej zdegradowanych obszarów wiejskich. Niezbędne jest w tym przypadku stopniowe wprowadzanie zmian mających na celu wspomaganie osób będących w trudnej sytuacji finansowej oraz uatrakcyjnienie terenów popegeerowskich.

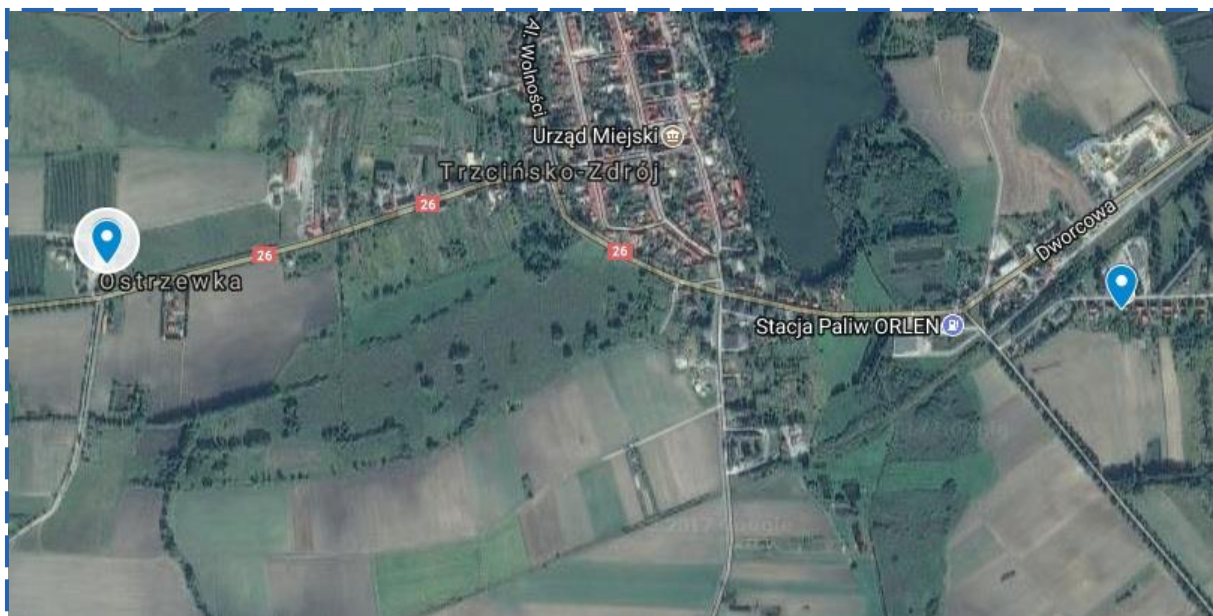
W mieście Trzcińsko-Zdrój gospodarstwa rolnicze wybudowano głównie wzdłuż ulic łączących miasto z pobliskimi miejscowościami. Na zagospodarowanie terenów mieszkalnych składały się budynki mieszkalne, znajdujące się od frontu posesji oraz budynki typowo gospodarcze, znajdujące się z tyłu gospodarstwa. Budynki mieszkalne były przeważnie z cegły, otynkowane i pokryte dachówką. Wyróżniano domy wolnostojące jednokondygnacyjne oraz kilkukondygnacyjne – wielorodzinne. Budynki gospodarcze najczęściej stanowiła obora i chlew oraz rzadziej stodoła.

Rysunek 13: Lokalizacja warsztatu naprawczego PGR w mieście Trzcianka-Zdrój.

Źródło: „Dokumentacja Geograficzna” Polskiej Akademii Nauk Instytutu Geografii (Zeszyt 2, Warszawa, 1958 r.)

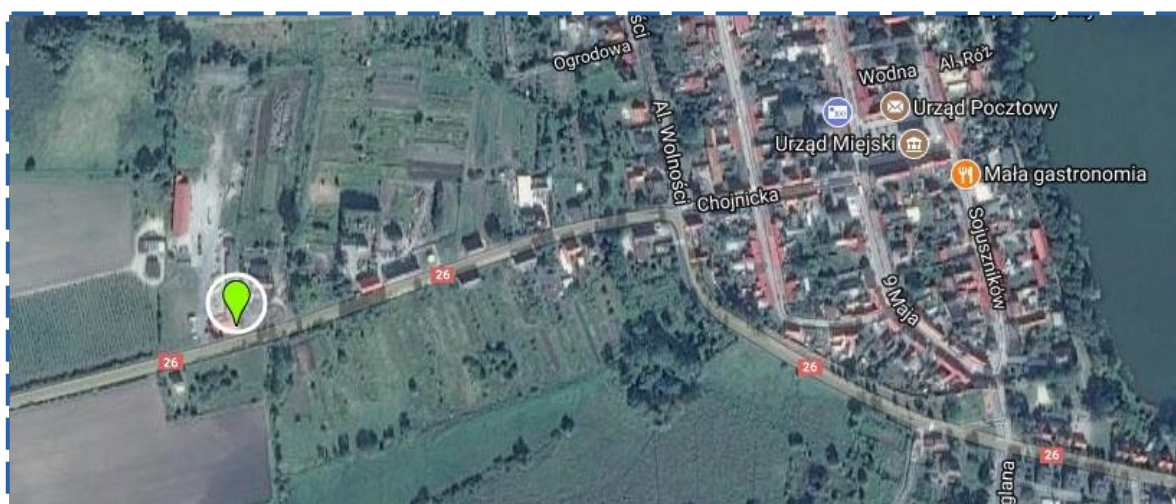
Tereny rolne Gminy użytkowane przez Państwowe Gospodarstwa Rolne są obecnie we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych oraz gospodarstw prywatnych. Na terenie gminy funkcjonuje 345 takich gospodarstw (o powierzchni powyżej 1ha) oraz 215 działek rolnych (o powierzchni poniżej 1 ha). Odsetek gruntów rolniczych będących w gestii Agencji Nieruchomości Rolnych wynosi 58,3%

Rysunek 14: Punkty zabudowań PGR-ów na terenie gminy Trzcianko-Zdrój.

Źródło: „Dokumentacja Geograficzna” Polskiej Akademii Nauk Instytutu Geografii (Zeszyt 2, Warszawa, 1958 r.)

Około 1/3 gruntów przy ulicy Polnej stanowiła własność Państwowych Gospodarstw Rolnych (stan na 1958 rok). Były to częściowo murowane, częściowo drewniane magazyny oraz wielorodzinny budynek mieszkalny dla pracowników PGR-ów. W Trzcianko-Zdroju PGR-y miały w swoim posiadaniu również dwa inne budynki, w których mieściły się biura oraz mieszkania pracowników. Warsztat naprawczy należący do PGR-ów przylegał do Szkoły Podstawowej w Trzcianko-Zdroju. Ponadto, Państwowe Gospodarstwa Rolne użytkowały puste pomieszczenia dawnego warsztatu rzemieślniczego jako garaże. Sady i warzywniki PGR-ów ciągnęły się na terenie za mleczarnią. Pozostałości zabudowania po dawnym młynie wykorzystywano jako składy Gminnej Spółdzielni (GS).

Rysunek 15: Lokalizacja Sądów Trzcianko-Zdrój, była własność sądów PGR, przy ul. Chojnickiej 46.

Powstałe w 1993 roku przedsiębiorstwo handlowo-usługowe i produkcyjne „Sady Trzczeńsko-Zdrój” wydzierżawiając pod działalność teren 380 ha gruntu po byłym Państwowym Przedsiębiorstwie Sadowniczym.

Tabela 16: Struktura rodzinna w Trzczeńsku-Zdroju w 1957 roku.

Źródło utrzymania głowy rodziny	Ogółem	Udział % w ilości rodzin	1-os.	2-3 osoby	4-5 osób	6 i więcej osób w rodzinie
Rolnictwo indywidualne	127	21,34%	2	51	52	22
PGR	108	18,15%	36	33	31	8
Przemysł, rzemieślnictwo, budownictwo	97	16,30%	16	34	38	9
Komunikacja	38	6,39%	4	21	12	1
Obrót towarowy	71	11,93%	21	24	16	10
Usługi kulturowe i społeczne	69	11,60%	29	24	11	5
Administracja	45	7,56%	8	16	14	7
Inne	14	2,35%	2	6	3	3
Niezarobkowe	26	4,37%	10	12	2	2
Razem	595	100%	128	221	179	67

Źródło: „Dokumentacja Geograficzna” Polskiej Akademii Nauk Instytutu Geografii (Zeszyt 2, Warszawa, 1958 r.)

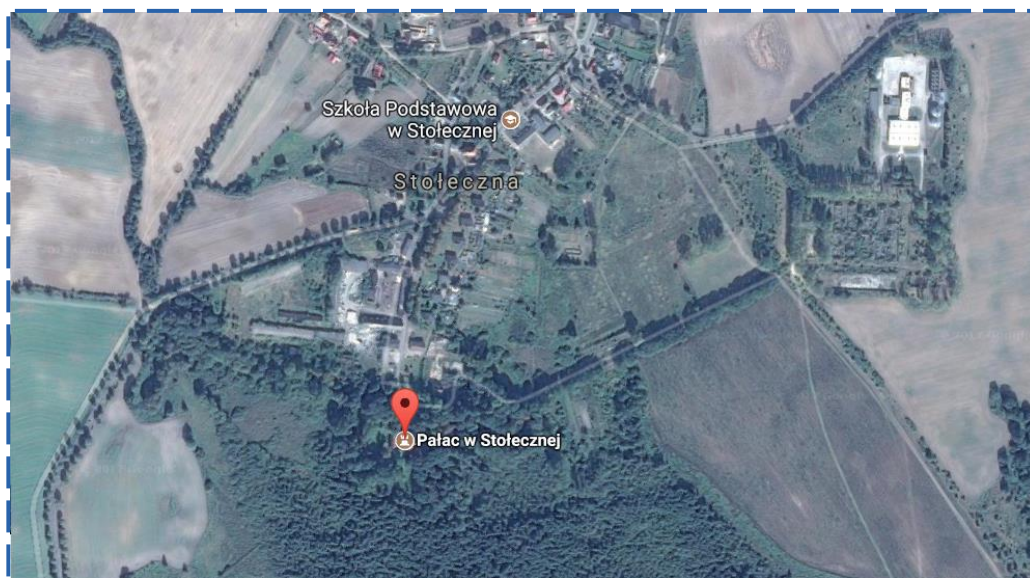
W 1957 roku 108, spośród 595-u rodzin (18,15%) utrzymywało się z pracy w Państwowych Gospodarstwach Rolnych. Warto zaznaczyć, że niemalże połowa tych rodzin liczyła od czterech do ponad sześciu osób.

Z dostępnych danych wynika, że oddział Państwowych Gospodarstw Rolnych występował także w Stołecznej. Pomieszczenia administracyjne i mieszkania miejscowych pracowników PGR-u zlokalizowane były po 1945 roku w, dziś już opustoszałym, pałacu w Stołecznej.

Obszary popegeerowskie mogą stanowić teren dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych, jako, że rozwój obszarów wiejskich stanowi nową alternatywę na wielu płaszczyznach. Ważnym jest jednak przeciwdziałanie marginalizacji terenów popegeerowskich w taki sposób, aby stworzyć społeczności lokalnej nowe możliwości rozwoju.

W przypadku Trzczeńska-Zdroju ciekawym, lecz niewykorzystanym punktem, jest służący w okresie działania PGR-ów jako biura i pomieszczenia socjalne dla ich pracowników pałac w Stołecznej – dwukondygnacyjny budynek nawiązujący wyglądem

do architektury secesyjnej i romantycznej, o powierzchni użytkowej wynoszącej 765 m². Obiekt ten, posiadający ponad 600-letnią historię, pełnił w przeszłości także funkcje gospodarstwa rolnego. Na terenie przynależącym do pałacu działały dwa młyny, gorzelnia wraz z browarem, duża hodowla owiec, świń i bydła. Na obszarze pałacu znajdują się także zabudowania folwarczne, m.in. stodoła i stajnia oraz rozciągający się wzdłuż strumyka park dworski o powierzchni 6,64 ha, na terenie którego znajduje się aleja porośnięta dębami, kasztanowcami i wierzbami.

Rysunek 16: Lokalizacja zespołu pałacowego na terenie sołectwa Stołeczna.

Źródło: Google Maps

Obiekt został wpisany do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie w 1958 roku. Niestety, mimo dwukrotnej zmiany właściciela po likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych, obiekt ten nadal pozostaje nieodrestaurowany, jednak znajduje się w dobrym stanie technicznym. Pałac posiada także dobrze zachowane detale zabytkowe, takie jak kolumny z malowidłami oraz ozdobne wykończenie sufitów. Grunty, na których ulokowany jest obiekt wyposażone zostały także w urządzenia infrastruktury technicznej.

Ze względu na komplementarność walorów środowiskowych oraz uwarunkowania architektoniczne obiekt ten, po gruntownym remoncie, mógłby spełniać funkcje kulturowe, turystyczne oraz usługowe. W dobie rozwoju cywilizacji, środowisko w którym żyjemy ulega przekształceniom, a co za tym idzie, zmieniają się normy funkcjonowania wśród społeczeństwa. W ostatnich latach nasiliły się zjawiska adaptacji budynków zabytkowych dla nowych potrzeb ludności, nie tylko na obszarach

miejskich, ale na wszystkich rejonach wiejskich, będących atrakcyjnych turystycznie. Również pałac w Stołecznej utracił bezpowrotnie swoje funkcje, które po adaptacji mogłyby nabrać nowego charakteru. Ponadto, adaptacja zabytkowego obiektu do nowej funkcji może decydować o skuteczności jego ochrony. Dla przykładu, wierne zrekonstruowanie obiektu oraz przystosowanie całej kondygnacji do funkcji usługowych to znakomity obraz szacunku dla historii oraz podniesienie walorów miejscowości. Wykorzystanie budynku będącego pustostanem mogłoby służyć okolicznej ludności jako miejsce rozwoju zainteresowań oraz miejsce kulturowe.

4.4 ANALIZA SFERY TECHNICZNEJ

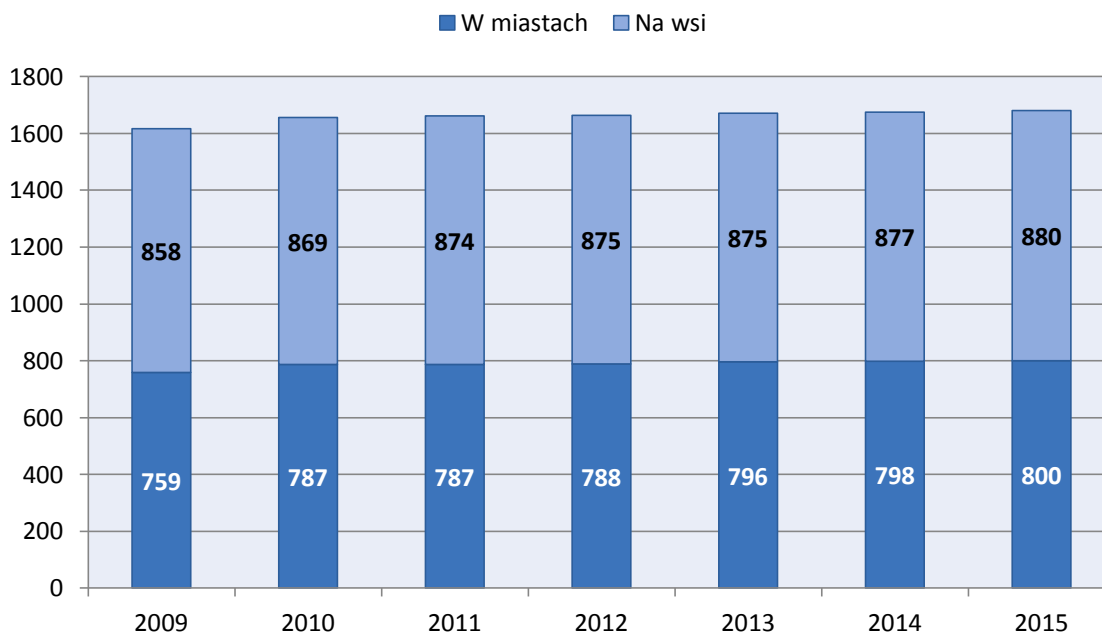
O potencjale i atrakcyjności danego terenu świadczą także warunki techniczne, mogą one stać się impulsem do przyciągania nowych mieszkańców lub potencjalnych inwestorów. Określenie obszarów problemowych w tym zakresie dotyczyć będzie stanu technicznego infrastruktury technicznej i społecznej.

Gmina Trzcińsko-Zdrój należy do obszarów o stosunkowo dobrze rozwiniętej infrastrukturze technicznej, w tym sieci wodociągowej, kanalizacyjnej. Niestety nie posiada sieci gazowej, co jest znaczącym deficytem. Dzięki dotacjom zewnętrznym znacznie rozbudowana i zmodernizowana została sieć kanalizacji i wodociągów. Uzupełnia ją niezbędna infrastruktura w postaci hydroforni, zbiorników wyrównawczych i przepompowni.

4.4.1 ZASOBY MIESZKANIOWE

Na zasoby mieszkaniowe według podstawowych form własności składają się mieszkania będące własnością: spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, gminne mieszkania komunalne, domy i mieszkania własnościowe. We własności samorządu znajduje się 86 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni użytkowej 3 962 m². Na jedno mieszkanie komunalne przypada więc 1,56 osoby (w powiecie – 2,24 osoby, w województwie – 3,14 osób).

W ostatnich latach na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój zanotowano niewielki wzrost liczby mieszkań. Od roku 2009 najwięcej mieszkań wybudowano na terenie miasta. Zdecydowana większość mieszkańców posiada własnościowe mieszkania.

Wykres 11: Liczba mieszkań na terenach miejskich i wiejskich w gminie Trzcianko – Zdrój w latach 2009 – 2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W związku z zapotrzebowaniem na mieszkania gmina Trzcianko-Zdrój zaproponowała realizację budownictwa czynszowego, czego przykładem są nowo oddane mieszkania komunalne w Trzcianku - Zdroju, zaadoptowane przez najemców prywatnych.

Przeważająca liczba mieszkań komunalnych oddanych do użytkowania wymaga remontu, jednak można zaobserwować wzrost dbałości mieszkańców o estetykę ich posesji.

Zaniedbane, wymagające modernizacji budynki mieszkalne występują przede wszystkim na terenie miasta Trzcianko-Zdrój (ul. Chojnicka, ul. Kościuszki i ul. 2 Lutego) oraz w miejscowości Chełm Dolny.

Tabela 17: Udział budynków poddanych termomodernizacji, wybudowanych przed 1970 r. oraz przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w Gminie Trzcianko-Zdrój.

Lp.	Jednostka (sołectwo)	Udział budynków poddanych termomodernizacji do ogólnej liczby budynków	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970r.	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę
1.	Trzcianko-	5%	62%	10

Zdrój I				
2.	Trzczańsko-Zdrój II	10%	40%	11
3.	Chełm Górny	25%	100%	10
4.	Chełm Dolny	20%	100%	10
5.	Dobropole	15%	100%	13
6.	Gogolice	50%	64%	10
7.	Antoniewice	50%	20%	20
8.	Smuga	35%	98%	14
9.	Góralice	70%	50%	20
10.	Cieplikowo	50%	100%	20
11.	Czyste	40%	100%	20
12.	Górczyn	30%	100%	15
13.	Drzesz	2%	100%	9
14.	Klasztorne	15%	98%	15
15.	Piaseczno	46%	50%	11
16.	Babin	28%	77%	12
17.	Rosnowo	66%	77%	18
18.	Rosnówko	50%	100%	10
19.	Stołeczna	82%	82%	11
20.	Wesoła	100%	100%	15
21.	Strzeszów	35%	80%	16
22.	Tchórzno	17%	85%	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Trzczańsku-Zdroju

4.4.2 ENERGIA ELEKTRYCZNA

Na terenie gminy największym producentem energii elektrycznej jest PGE Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A w Nowym Czarnowie. Gmina Trzczańsko-Zdrój leży w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Zachód S.A. Dystrybutorem energii jest ENEA Operator Sp. z o.o.

Gmina Trzczańsko-Zdrój jest zelektryfikowana następującymi rodzajami linii:

- a. Linie napowietrzne 15 kV o długości ok. 76000 m,
- b. Linie kablowe 15 kV o długości ok. 5000 m,
- c. Linia napowietrzna 110 kV relacji GPZ Chojna – GPZ Bielin o długości ok. 800 m.

Gmina zasilana jest liniami napowietrznymi średnich napięć z GPZ Chojna do miasta Trzcіńsko-Zdrój oraz GPZ Bielin do rozdzielni Banie. Wschodni obszar Gminy zasilany jest odgałęzieniem linii SN z terenu Gminy Myślubórz.

Spora część sieci energetycznych jest przestarzała, gdyż powstały na początku lat 50, co sprawia, że ich jakość jest często niezadowalająca, a praca wadliwa (nie ma gwarancji stałych dostaw energii indywidualnym odbiorcom). Widoczna jest poprawa stanu technicznego linii zasilających SN i NN na terenie Gminy Trzcіńsko-Zdrój.

4.4.3 INTERNET I TELEKOMUNIKACJA

W gminie Trzcіńsko-Zdrój podstawowymi innowacjami technologicznymi są systemy IT (technologie informacyjne) służące głównie do odbioru i przekazu informacji. IT służy do tworzenia systemów informacyjno-komunikacyjnych (ICT), które to w bardzo dużym stopniu mogą przyczynić się do rozwoju obszarów zarządzanych przez gminę. Internet, jako forma komunikacji daje ogromne możliwości szybkiego przesyłania informacji. Służy nie tylko do działań marketingowych i reklamowych, ale również wraz ze sprzętem komputerowym stał się najszybszym środkiem komunikacji społecznej, jak i źródłem informacji edukacyjnej, fachowej, turystycznej, handlowej, politycznej, praktycznej, czy rozrywkowej. W celu poprawy dostępności do Internetu, w obrębie sołectwa Stołeczna powstała stacja bazowa szerokopasmowego Internetu ESP 496/01/00, a w samym mieście Trzcіńsko-Zdrój działa bezpłatny dostęp do systemu Hotspot.

Na terenie gminy zlokalizowane są również trzy bazy telefonii komórkowej, a w planach pozostaje budowa czwartej bazy. Poziom innowacyjności na płaszczyźnie teleinformacyjnej jest zadawalający.

Usługi dostępu Internetu w gminie Trzcіńsko-Zdrój są świadczone przez operatorów telekomunikacyjnych ogólnokrajowych w technologiach przewodowych oraz przez operatorów sieci komórkowych. Najważniejszą dostawcą Internetu na terenie gminy pozostaje Orange, której udział w rynku to 65% gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu. Gęstość sieci na obszarach wiejskich jest bardzo mała. W mieście Trzcіńsko-Zdrój dostęp do Internetu posiada ponad połowa osób powyżej 16 roku życia. Tyle samo osób deklaruje korzystanie z komputera. Istnieją jednak duże dysproporcje pomiędzy terenami miejskimi i wiejskimi w zakresie dostępu

do usług telekomunikacyjnych. Część z nich nie korzysta z Internetu, mimo, że posiada do niego dostęp w gospodarstwie domowym. Inną barierą korzystania z Internetu są braki środków finansowych, a niewielka część mieszkańców gminy nie posiada umiejętności korzystania z technologii informatycznych. W tej mniejszości są głównie osoby starsze. Dzieci od najmłodszych lat mają zapewnioną naukę informatyki w szkołach, wiedzą jak się posługiwać komputerem i Internetem, rozumieją korzyści płynące z technologii informatycznej. Na tle województwa stopień informatyzacji szkół gminy Trzcińsko-Zdrój jest średni. Przeciętnie na jedną placówkę przypada 15 stanowisk komputerowych, z czego 12 jest podłączona do Internetu. Ponadto Gmina Trzcińsko-Zdrój w ostatnim okresie finansowania UE wykonała remonty świetlic wiejskich wraz z doposażeniem w sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu.

4.4.4 SIEĆ GAZOWA

Na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój nie występuje instalacja gazowa. Zmiana tej sytuacji wymaga dużych inwestycji. Przesyłaniem gazu ziemnego w Województwie Zachodniopomorskim zajmuje się Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ SYSTEM S.A, natomiast jego dystrybucją zajmuje się Wielkopolski Operator Systemu Dystrybucyjnego Sp. z o.o. Realizowana duża inwestycja o kluczowym znaczeniu dla polskiej energetyki - terminal gazu skroplonego LNG w Świnoujściu, jest szansą na stworzenie w przyszłości sieci gazowej na terenie gminy. Przedsięwzięcie to zwiększy pewność zasilania w paliwa gazowe nie tylko regionu, ale też całego kraju.

4.4.5 SYSTEM CIEPŁOWNICZY

Na terenie Gminy Trzcińsko-Zdrój nie ma scentralizowanych systemów ciepłowniczych.

4.4.6 SIEĆ WODOCIĄGOWA

Gmina należy do obszarów o średniej wartości zasobów ilościowych i wysokiej wartości jakościowej wód podziemnych.

Zaopatrzeniem mieszkańców w wodę na terenie Gminy Trzcińsko-Zdrój zajmuje się trzech dostawców, tj. Wodociągi Zachodniopomorskie Goleniów, Zakład Komunalny w Trzcińsku - Zdroju oraz Spółdzielnia Mieszkaniowa „Cegielka” w Stołecznej.

Sieć wodociągowa na terenie gminy jest ciągle rozbudowywana. Z pozyskanym środkami unijnymi i środkami własnymi gminy w ostatnich latach oddano do użytku 3 nowe wodociągi, w miejscowościach: Tchorzno - Wesoła, Czyste oraz wymieniono istniejącą sieć wodociągową w ul. Dworcowej w Trzciesku - Zdroju. Gmina wykonała przyłącza wodno-kanalizacyjne do nowych działek budowlanych przy ul. Wiosennej w Trzciesku - Zdroju.

W 2015 roku długość czynnej sieci rozdzielczej wynosiła 41,5 km i zapewniała dostęp do wody 5 293 osobom (2 402 na terenie samego miasta). Średnio na terenie gminy z sieci wodociągowej korzysta 95,9% mieszkańców, z czego 100% w mieście i 92,8% na obszarach wiejskich.

W Rosnówku, Gogolicach, Chełmie Dolnym oraz częściowo w Górczynie sieci wodociągowe wymagają wymiany i modernizacji. W chwili obecnej złożony jest wniosek na budowę sieci wodociągowej w miejscowościach Górczyn, Antoniewice i Smuga oraz na przebudowę istniejącej tam hydroforni oraz na przebudowę hydroforni w miejscowości Gogolice. Pełnej modernizacji wymaga również stacja uzdatniania wody w Trzciesku-Zdroju ze względu na niewystarczającą przepustowość.

Tabela 18: Udział budynków bez wodociągu w ogólnej liczbie budynków w 2016 roku.

L.p.	Jednostka (sołectwo)	Udział budynków bez wodociągu w ogólnej liczbie budynków
1.	Trzciesko-Zdrój I	0%
2.	Trzciesko-Zdrój II	0%
3.	Chełm Górny	0%
4.	Chełm Dolny	0%
5.	Dobropole	0%
6.	Gogolice	0%
7.	Antoniewice	100%
8.	Smuga	100%
9.	Góralice	0%
10.	Cieplikowo	0%
11.	Czyste	0%
12.	Górczyn	50%

13.	Drzesz	100%
14.	Klasztorne	0%
15.	Piaseczno	0%
16.	Babin	0%
17.	Rosnowo	100%
18.	Rosnówko	100%
19.	Stołeczna	100%
20.	Wesoła	100%
21.	Strzeszów	100%
22.	Tchórzno	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Trzcińsku-Zdroju.

4.4.7 SIEĆ KANALIZACYJNA

Odrowadzaniem ścieków na terenie gminy zajmuje się Zakład Komunalny w Trzcińsku - Zdroju i Spółdzielnia Mieszkaniowa Cegielka w Stołecznej.

Do 2011 roku zbiorowym odprowadzeniem ścieków objęte były tylko miejscowości Trzcińsko-Zdrój i Stołeczna. Dzięki pozyskanym środkom finansowym z Unii Europejskiej w 2011 roku do użytku oddano kanalizację sanitarną z przyłączami w miejscowości Góralice i przysiółku Ostrzewka, a w 2013 roku w miejscowości Strzeszów.

Dobrym stanem technicznym charakteryzuje się sieć kanalizacyjna w miejscowościach Góralice i Strzeszów z przesyłem do Trzcińska-Zdroju (nowo wybudowana) oraz częściowo w Trzcińsku-Zdroju. Pozostałe odcinki kanalizacji wymagają modernizacji lub muszą zostać rozbudowane. Ponadto gmina posiada wykonaną dokumentację techniczną na wykonanie kanalizacji sanitarnej w miejscowości Gogolice. W miejscowościach gdzie dawniej funkcjonowały PGR-y funkcjonują do dziś odcinki zbiorczej kanalizacji (w Chełmie Górnym, Piasecznie). Obecnie w trakcie realizacji jest rozbudowa oczyszczalni ścieków w Trzcińsku - Zdroju oraz budowa lokalnej oczyszczalni w Gogolicach. Wykonana jest dokumentacja planowanej inwestycji oraz pozyskiwane są fundusze na pokrycie kosztów związanych z powyższą inwestycją.

Wymiany wymaga instalacja kanalizacyjna od skrzyżowania ulic Al. Wolności, Młyńskiej, Kościuszki do wysokości ulicy Cmentarnej 9 (ok. 300 m) w Trzcińsku - Zdroju, cała kanalizacja w Chełmie Górnym oraz kanalizacja na terenie blokowisk popegeerowskich w Gogolicach. Na przyłączenie do sieci kanalizacyjnej nadal oczekują mieszkańcy miejscowości Rosnówek, Górczyn (Dolny i Górny), Chełm Dolny oraz częściowo Gogolice.

Wymiany wymagają również urządzenia związane z kanalizacją:

- przepompownia sieciowa przy ul. Dworcowej (wyeksploatowana), przy ul. Sojuszników, przy ul. Alei Róż w Trzcińsko-Zdroju,
- przepompownia w Okólnej,
- sieć kanalizacyjna w Stołecznej (wyeksploatowana),
- oraz cała oczyszczalnia w przepompownią główną przy ul. Al. Wolności (budowa nowej oczyszczalni).

4.5 ANALIZA SFERY ŚRODOWISKOWEJ

Cały obszar miasta i gminy Trzcińsko-Zdrój należy uznać pod względem morfologicznym do terenów urozmaiconych. Jego obecne ukształtowanie jest wynikiem zlodowacenia pomorskiego i pozostawionych wówczas utworów lodowcowych. Pod względem ukształtowania terenu obszar gminy Trzcińsko-Zdrój dzieli się na dwie zróżnicowane jednostki fizycznogeograficzne: Pojezierze Myśliborskie (w centralnej części i na północy gminy) i Równinę Gorzowską (na południu gminy). Na terenie tych jednostek występują obszary o wysokich walorach krajobrazowych, na które składają się: urozmaicona rzeźba terenu, zróżnicowana roślinność i wody powierzchniowe.

W obrębie Pojezierza Myśliborskiego znajduje się północna i centralna część gminy Trzcińsko-Zdrój. Charakteryzuje się ona urozmaiconą rzeźbą, od falisto – równinnej po rzeźbę falisto – pagórkowatą. Dominują tu użytki rolne, z przewagą gleb wysokiej jakości oraz lasy (centralna część gminy).

W obrębie Równiny Gorzowskiej znajduje się południowa część gminy. W krajobrazie dominują bory sosnowe, będące częścią dużego zwartego kompleksu leśnego na obszarze zlewni Myśli.

Zachodnia część gminy znajduje się w granicach otuliny Cedyńskiego Parku Krajobrazowego, obejmującej również gminy sąsiednie: Chojnę i Mieszkowice.

Gmina położona jest w obrębie Niecki Szczecińskiej (Synklinorium Szczecińskie), która wypełniona jest osadami kredowymi.

4.5.1 FORMY OCHRONY PRZYRODY

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2015 nr 0 poz. 1651) za tereny chronione należy uznać parki narodowe, rezerваты i parki krajobrazowe wraz z ich otulinami oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę przestrzenną mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, a zwłaszcza zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Na terenie gminy Trzciesko-Zdrój wyznaczono następujące formy ochrony przyrody (dane: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody):

- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe o łącznej powierzchni 548,87 ha,
- Obszary Natura 2000 zajmujące aż 52% powierzchni gminy,
- 4 użytki ekologiczne o łącznej powierzchni 15,81 ha,
- 17 pomników przyrody,
- Cedyński Park Krajobrazowy o powierzchni 30 850 ha.

4.5.2 ZASOBY KOPALIN

Na terenie gminy zostały udokumentowane cztery złoża kopalin. W północnej części gminy znajdują się złoża iłów septariowych, mułowców i mułek z fosforytami i glaukonitem, lokalnie występują też piaski żelaziste i glaukonitowe. W pozostałej części gminy występują głównie złoża piasków, mułu i iłu.

4.5.3 WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Zagrożenia jakości wód, związane z działalnością człowieka na obszarze gminy wynikają z nieuregulowanej gospodarki wodno-ściekowej oraz z niewłaściwego stosowania nawozów i prowadzenia produkcji zwierzęcej. W ostatnich latach systematycznie spadało zużycie nawozów wapniowych i obornika, natomiast zwiększyło się stosowanie nawozów azotowych.

Badania jakości ujmowanych wód prowadzi Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Gryfinie poprzez ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach nadzoru sanitarnego w okresach kwartalnych.

Na podstawie sprawozdań z badań próbek wody Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Gryfinie ocenia wodę z wodociągów publicznych Chełm Górny, Klasztorne, Dobropole, Piaseczno, Babin, Górczyn, Gogolice, Stołeczna, Chełm Dolny, Strzeszów, Góralice, Rosnowo, Trzcіńsko-Zdrój w skali roku 2016 jako przydatną do spożycia, ponieważ spełnia (w badanym zakresie) wymagania w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. 2010 Nr 72 poz. 466). Struktura wodonośna na obszarze gminy należy do średnich zasobów ilościowych, charakteryzujących się wysoką jakością wód, natomiast struktura wodonośna, na której bazuje ujęcie komunalne dla miasta, należy do ujęć wysokowydajnych.

Zestawione w analizie sieci kanalizacyjnej dane świadczą o tym, że gmina Trzcіńsko-Zdrój w większości objęta jest siecią kanalizacyjną. Niestety na niektórych obszarach wiejskich gminy, gdzie występują nieodpowiednie warunki deniwelacyjne, gospodarka ściekowa najczęściej sprowadza się do odprowadzania nieczystości płynnych do zbiorników bezodpływowych o różnym stopniu szczelności, z niekontrolowanym opróżnianiem. Częściowo na terenie gminy występują także przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W przypadku wód powierzchniowych gmina Trzcіńsko-Zdrój położona jest w zlewni Dolnej Odry. W granicach gminy znajdują się obszary źródłowe 5 rzek: Rurzyca, Tywy, Kurzyca i Słubi, będących prawobrzeżnymi dopływami Odry oraz Kosy, prawobrzeżnego dopływu Myśli. Na obszarze gminy położonych jest 26 jezior o powierzchni powyżej 1 ha, liczących łącznie około 430 ha.

Do czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych należą uwarunkowania naturalne, takie jak warunki klimatyczne i hydrologiczne, czy zdolność samooczyszczania oraz zanieczyszczenia antropogeniczne.

W ostatnich latach nie prowadzono badań wód powierzchniowych na obszarze gminy Trzcіńsko-Zdrój.

Poważnym źródłem zagrożeń dla wód podziemnych i powierzchniowych występujących na terenie gminy, oprócz niewystarczającej infrastruktury kanalizacyjnej jest intensywna uprawa roli i hodowla zwierząt.

W celu ograniczenie niekorzystnego wpływu gospodarki komunalnej na jakość środowiska, a przede wszystkim na jakość wód niezbędne jest wdrażanie najlepszych praktyk w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej. Budowa nowoczesnych stacji uzdatniania pozwoli na zaopatrzenie ludności w wodę o jakości spełniającej normy, z kolei budowa nowoczesnych oczyszczalni ścieków wpłynie na poprawę jakości odprowadzanych ścieków. Należy dążyć do uporządkowania gospodarki komunalnej na obszarach zurbanizowanych poprzez: modernizację sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, poprawę jakości wody pitnej i zmniejszenie zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska, ograniczenie ilości składowanych odpadów.

Drogą do osiągnięcia tego celu może być kształtowanie ładu przestrzennego w kierunku zwiększenia ekonomicznej racjonalności inwestycji wodno - kanalizacyjnych oraz wzrostu efektywności systemów wodociągowych, kanalizacyjnych i odpadowych. Dalsze korzyści można osiągnąć również poprzez stymulowanie współpracy gmin i samorządów w zakresie infrastruktury ochrony środowiska oraz infrastruktury komunalnej, która zwiększałaby opłacalność podejmowanych inwestycji oraz ograniczała ich koszty społeczne.

4.5.4 ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA

Powiat i gmina charakteryzują się średnim stopniem zanieczyszczenia powietrza. Na jego jakość ma wpływ emisja powierzchniowa z sektora komunalno-bytowego oraz z sektora transportu samochodowego. Na terenie gminy zanieczyszczenia powietrza nie są uciążliwe i odczuwalne, z powodu dużej lesistości terenów oraz braku przemysłu.

Co roku Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wykonuje roczną ocenę jakości powietrza atmosferycznego. Zgodnie z oceną jakości powietrza, strefa zachodniopomorska została zaklasyfikowana do klasy A, tj. stężenia związków nie przekraczają poziomów dopuszczalnych oraz docelowych. O zaliczeniu strefy zachodniopomorskiej, w tym gminy Trzcińsko-Zdrój, ze względu na ochronę zdrowia ludzi do niekorzystnej klasy C w 2014 roku zdecydowało: przekroczenie dopuszczalnego poziomu PM10 – stężenia średnie roczne, przekroczenie

dopuszczalnego poziomu B(a)P – stężenia średnie roczne. Przyczynami stwierdzonych przekroczeń było oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków oraz szczególne lokalne warunki rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i niekorzystne warunki klimatyczne.

Klasyfikacja stref ze względu na ochronę roślin okazała się bardzo korzystna dla strefy zachodniopomorskiej ze względu na to, że nie zostały przekroczone dopuszczalne poziomy stężenie SO₂ i NO_x, O₃.

Na terenie gminy głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł niskiej emisji oraz zanieczyszczenia komunikacyjne, a w mniejszym stopniu przemysłowe. Sferę przemysłową w gminie tworzą głównie małe i średnie przedsiębiorstwa o profilu produkcyjno – usługowo – handlowym.

Koncentracja źródeł zanieczyszczeń w miejscowościach gdzie działają zakłady powoduje także, zanieczyszczenie w pewnym stopniu okolicznych terenów. Stopień zanieczyszczenia w dużej mierze zależy od siły i kierunku (zasięg przenoszonych zanieczyszczeń) oraz częstotliwości wiatrów (ilość przenoszonych zanieczyszczeń).

Główne źródła emisji substancji do powietrza na terenie gminy stanowią paleniska domowe i kotłownie lokalne, małe i średnie przedsiębiorstwa produkcyjne oraz ruch komunikacyjny, reprezentując sektory: przemysłowy, komunalny i transportowy.

Zanieczyszczenia komunikacyjne należą do czynników najbardziej obciążających powietrze atmosferyczne. Przy ocenie jakości powietrza atmosferycznego na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój, należy uwzględnić ilość zanieczyszczeń pochodzących z ruchu samochodowego, odbywającego się na jej obszarze.

Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych jest droga krajowa nr 26 Granica państwa – Chojna – Trzcińsko-Zdrój - Rów, a w dalszej kolejności drogi powiatowe i gminne.

4.5.5 KLIMAT AKUSTYCZNY

Stan klimatu akustycznego jest bezpośrednio odczuwalny przez człowieka i ma fundamentalne znaczenie dla możliwości odpoczynku i regeneracji.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie nie prowadził pomiaru emisji hałasu na terenie gminy Trzcіńsko-Zdrój. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Szczecinie, na odcinku drogi krajowej nr 26, przebiegającej przez gminę Trzcіńsko-Zdrój nie prowadziła pomiaru hałasu.

Na obszarze gminy największe i główne zagrożenie hałasem komunikacyjnym występuje wzdłuż drogi krajowej nr 26. Częściowo ruch pojazdów przechodzi przez tereny zwartej zabudowy mieszkaniowej. Nasilenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych w zakresie ruchu samochodów osobowych znacznie wzrasta w okresie sezonu turystycznego i wypoczynku sobotnio-niedzielnego, w dni robocze natomiast najbardziej uciążliwy jest ruch ciężkich samochodów. Hałas komunikacyjny występuje również w pewnym natężeniu wzdłuż dróg powiatowych, stanowi jednak mniejsze zagrożenie.

4.5.6 GOSPODARKA ODPADAMI

Na terenie gminy istnieją dwa składowiska odpadów komunalnych w okolicy Drzesz oraz na obrębie Czarnołęki. Składowiska te zostały jednak zlikwidowane i całkowicie zrekultywowane w 2015 roku.

Zgodnie z wejściem w życie nowej ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach od lipca 2013r. gmina wdrożyła oraz samodzielnie realizuje nową politykę gospodarowania odpadami komunalnymi. Obecnie wywozem odpadów w gminie zajmuje się przedsiębiorstwo zewnętrzne.

Właściciele nieruchomości zamieszkałych z terenu gminy Trzcіńsko-Zdrój mają możliwość selektywnego zbierania odpadów bezpośrednio na terenie nieruchomości. Drugim miejscem zbiórki odpadów jest punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK) działający w obrębie miejscowości Drzesz.

4.5.7 ENERGIA ODNAWIALNA

W związku z ciągłym eksploataowaniem istniejących źródeł energii, wykorzystanie energii odnawialnej staje się coraz bardziej atrakcyjne i popularne. Na terenie gminy Trzcіńsko-Zdrój realizowany jest program „Prosument”, mający na celu ograniczenie emisji CO₂ w wyniku zwiększenia produkcji energii z odnawialnych źródeł, poprzez zakup i montaż małych instalacji lub mikroinstalacji odnawialnych źródeł energii do produkcji energii elektrycznej lub ciepła. Program promuje nowe technologie OZE oraz postawy prosumenckie – podniesienie świadomości inwestorskiej i ekologicznej, a także wpływa na rozwój rynku dostawców urządzeń i instalatorów oraz zwiększenie liczby miejsc pracy w tym sektorze.

4.6 PODSUMOWANIE DIAGNOZY

Podsumowania diagnozy dokonano w formie tabeli, w której zawarto wszystkie zidentyfikowane zjawiska negatywne zachodzące w poszczególnych sferach.

Tabela 19: Podsumowanie diagnozy.

Sfera	Problemy
Spółeczna	<ul style="list-style-type: none">- spadek liczby ludności- ujemny przyrost naturalny- emigracja ludności- starzenie się społeczeństwa- duży udział osób bezrobotnych, szczególnie: długotrwale bezrobotnych, kobiet i osób powyżej 50. roku życia- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych- duży udział osób korzystających z pomocy społecznej- niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach- niska poziom nauczania w Szkołach Podstawowych- niski poziom wykształcenia ludności- niska frekwencja wyborcza
Gospodarcza	<ul style="list-style-type: none">- spadek liczby podmiotów gospodarczych (pociąga za sobą spadek liczby miejsc pracy i wzrost bezrobocia)- niska przedsiębiorczość mieszkańców- brak przygotowanej strefy gospodarczej pod inwestycje

Przestrzenno – funkcjonalna	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan techniczny stadionu miejskiego i części zabytków na obszarach wiejskich - dostęp i możliwość skorzystania z bazy turystycznej tylko w okresie letnim - zły stan techniczny wielu dróg, niewystarczająca liczba chodników
Techniczna	<ul style="list-style-type: none"> - brak sieci gazowej i scentralizowanego systemu ciepłowniczego - duża liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu - przestarzała sieć elektroenergetyczna powodująca przerwy w dostawie prądu - część sieci kanalizacyjnej i wodociągowej oraz ich urządzeń wymaga modernizacji
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> - nieuregulowana gospodarka wodno – ściekowa na obszarach wiejskich, gdzie nie ma kanalizacji - średnie zanieczyszczenie powietrza

Źródło: Opracowanie własne

5 WYZNACZENIE OBSZARÓW I PODOBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

Metodologia wyznaczenia obszarów zdegradowanych

W celu obiektywnego porównania jednostek analitycznych podlegających diagnozie, a tym samym, aby precyzyjne i jednoznacznie wskazać obszary wymagające interwencji zastosowano wskaźnik Perkala. Jest to jedna z metod porządkowania liniowego charakteryzująca się układaniem obiektów w kolejności, co pozwala porównywać badane obiekty i hierarchizować je względem siebie¹. Wcześniej jednak konieczna była standaryzacja zmiennych, aby doprowadzić do eliminacji jednostek miary i wyrównania wartości zmiennych. Standaryzacja zmiennych została dokonana zgodnie ze wzorami:

$$Z_{ik} = \frac{X_{ik} - \bar{X}_k}{S_k} \text{ dla stymulant}^2$$

¹ Parysek, J. J., Wojtasiewicz L., 1979. Metody analizy regionalnej i metody planowania regionalnego, Studia KPZK PAN, t. 69, Państwowe Wydawn. Nauk.

² Stymulanty to zmienne, których **rosnące** wartości są oceniane pozytywnie z punktu widzenia danego zjawiska.

$$Z_{ik} = - \frac{X_{ik} - \bar{X}_k}{S_k} \text{ dla destymulant}^3$$

Gdzie:

Z_{ik} – standaryzowana wartość k-tej zmiennej w i-tej jednostce,

X_{ik} - wartość cechy k w badanej jednostce przestrzennej i,

\bar{X}_k – średnia arytmetyczna k-tej zmiennej,

S_k – odchylenie standardowe k-tej zmiennej.

W ten sposób uzyskane zestandaryzowane zmienne tworzą macierz zmiennych opisujących wszystkie 24 jednostki analityczne. Kolejnym krokiem było obliczenie wskaźnika Perkala według wzoru:

$$WP = \frac{1}{n} \sum_{k=1}^n y'_{ij}$$

Gdzie:

WP – wskaźnik Perkala,

n – ilość obiektów,

y'_{ij} – standaryzowana wartość j-tej cechy w i-tym obiekcie, po zmianie destymulant na stymulanty.

Na podstawie uzyskanych wartości syntetycznego miernika Perkala przeprowadzono klasyfikację jednostek analitycznych w Gminie Trzcieńsko-Zdrój ze względu na poziom rozwoju społeczno - gospodarczego. Podstawą uzyskania klasy są przedziały, jakie przyjmuje wskaźnik w oparciu o średnią arytmetyczną i odchylenie standardowe. Klasy badanych obiektów uzyskuje się, wykorzystując następujący schemat⁴:

³ Destymulanty to zmienne, których **malejące** wartości są oceniane pozytywnie z punktu widzenia danego zjawiska.

⁴ Pluta W., 1986. Wielowymiarowa analiza porównawcza w modelowaniu ekonometrycznym, PWN, Warszawa.

Klasa	Przedział	Poziom rozwoju
I	$WP > \sum \bar{X} + \frac{s}{2}$	bardzo dobry
II	$\sum \bar{X} + \frac{s}{2} > WP > \sum \bar{X} - \frac{s}{2}$	przeciętny
III	$WP < \sum \bar{X} - \frac{s}{2}$	niedostateczny

5.1 SFERA SPOŁECZNA

Tabela 20: Wskaźnik Perkala dla sfery społecznej

Lp.	Jednostka (sołectwo)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej			Liczba osób długotrwale bezrobotnych			Liczba przestępstw			Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece			Wskaźnik Perkala
		Ogółem	Na 1000 mieszkańców	Wartość standaryzowana	Ogółem	Udział wśród osób w wieku produkcyjnym	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 1000 mieszkańców	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 10000 mieszkańców	Wartość standaryzowana	
1.	Trzczańsko-Zdrój I	251	180,84	-1,37	58	6,73	-0,60	39	28,10	-0,42	11	79,25	-0,24	-0,66
2.	Trzczańsko-Zdrój II	113	120,09	-0,26	21	3,60	0,29	15	15,94	0,04	4	42,51	0,12	0,05
3.	Chełm Górny	26	183,10	-1,41	10	10,53	-1,69	3	21,13	-0,16	0	0,00	0,53	-0,68
4.	Chełm Dolny	13	185,71	-1,45	1	2,22	0,69	1	14,29	0,10	0	0,00	0,53	-0,04
5.	Dobropole	9	73,17	0,59	5	6,41	-0,51	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	0,31
6.	Gogolice	39	118,18	-0,23	18	7,20	-0,74	2	6,06	0,40	0	0,00	0,53	-0,01
7.	Antoniewice	0	0,00	1,91	0	0,00	1,32	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	1,10
8.	Smuga	4	125,00	-0,35	1	8,33	-1,06	4	125,00	-4,01	1	312,50	-2,50	-1,98
9.	Góralice	26	49,81	1,01	9	2,47	0,62	1	1,92	0,55	5	95,79	-0,40	0,45
10.	Cieplikowo	2	76,92	0,52	0	0,00	1,32	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	0,75
11.	Czyste	7	118,64	-0,24	2	5,13	-0,15	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	0,19
12.	Górczyn	7	92,11	0,24	1	1,82	0,80	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	0,55
13.	Drzesz	2	100,00	0,10	1	7,69	-0,88	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	0,09
14.	Klasztorne	4	36,36	1,25	0	0,00	1,32	1	9,09	0,29	0	0,00	0,53	0,85
15.	Piaseczno	48	119,70	-0,26	12	4,36	0,07	7	17,46	-0,02	4	99,75	-0,44	-0,16
16.	Babin	11	135,80	-0,55	3	5,56	-0,27	2	24,69	-0,29	0	0,00	0,53	-0,14
17.	Rosnowo	8	38,83	1,21	5	3,65	0,28	1	4,85	0,45	0	0,00	0,53	0,62

18.	Rosnówko	4	121,21	-0,28	2	10,00	-1,54	1	30,30	-0,50	0	0,00	0,53	-0,45
19.	Stoleczna	62	110,32	-0,09	20	5,04	-0,12	13	23,13	-0,23	12	213,52	-1,54	-0,49
20.	Wesoła	2	200,00	-1,71	0	0,00	1,32	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	0,19
21.	Strzeszów	30	135,14	-0,54	15	10,87	-1,79	11	49,55	-1,21	8	360,36	-2,96	-1,62
22.	Tchórzno	0	0,00	1,91	0	0,00	1,32	0	0,00	0,63	0	0,00	0,53	1,10
	Średnia		105,49			4,62			16,89			54,71		0,00
	Odchylenie standardowe		55,15			3,50			26,98			103,23		0,76

Źródło: opracowanie własne

5.2 SFERA GOSPODARCZA

Tabela 21: Wskaźnik Perkala dla sfery gospodarczej

L.p.	Jednostka (sołectwo)	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych			Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział osób z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych		Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą			Wskaźnik Perkala
			Ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość standaryzowana	%	Wartość standaryzowana	%	Wartość standaryzowana	Ogółem	Na 100 mieszkańców	Wartość standaryzowana	
1.	Trzcіńsko-Zdrój I	1388	94	6,77	0,51	27%	-1,58	56%	-0,28	49	3,53	0,27	-0,27
2.	Trzcіńsko-Zdrój II	941	106	11,26	1,70	21%	-0,63	68%	-0,60	78	8,29	2,05	0,63
3.	Chełm Górny	142	7	4,93	0,02	13%	0,69	100%	-1,45	3	2,11	-0,26	-0,25
4.	Chełm Dolny	70	2	2,86	-0,53	9%	1,34	100%	-1,45	0	0,00	-1,04	-0,42
5.	Dobropole	123	2	1,63	-0,85	6%	1,79	60%	-0,39	2	1,63	-0,44	0,03
6.	Gogolice	330	24	7,27	0,64	14%	0,44	56%	-0,27	11	3,33	0,20	0,25
7.	Antoniewice	20	0	0,00	-1,29	15%	0,32	0%	1,21	0	0,00	-1,04	-0,20

8.	Smuga	32	3	9,38	1,20	16%	0,22	0%	1,21	0	0,00	-1,04	0,40
9.	Góralice	522	45	8,62	1,00	15%	0,30	56%	-0,27	27	5,17	0,89	0,48
10.	Cieplikowo	26	0	0,00	-1,29	31%	-2,17	0%	1,21	1	3,85	0,39	-0,47
11.	Czyste	59	0	0,00	-1,29	20%	-0,52	0%	1,21	1	1,69	-0,41	-0,25
12.	Górczyn	76	5	6,58	0,46	18%	-0,22	100%	-1,45	6	7,89	1,90	0,17
13.	Drzesz	20	0	0,00	-1,29	15%	0,32	0%	1,21	0	0,00	-1,04	-0,20
14.	Klasztorne	110	3	2,73	-0,56	22%	-0,76	0%	1,21	2	1,82	-0,37	-0,12
15.	Piaseczno	401	26	6,48	0,43	12%	0,76	92%	-1,23	14	3,49	0,26	0,06
16.	Babin	81	2	2,47	-0,63	9%	1,33	67%	-0,57	1	1,23	-0,58	-0,11
17.	Rosnowo	206	11	5,34	0,13	20%	-0,45	67%	-0,57	7	3,40	0,22	-0,17
18.	Rosnówko	33	4	12,12	1,93	9%	1,26	0%	1,21	3	9,09	2,35	1,68
19.	Stołeczna	562	49	8,72	1,03	19%	-0,37	85%	-1,05	13	2,31	-0,18	-0,15
20.	Wesoła	10	0	0,00	-1,29	20%	-0,47	0%	1,21	0	0,00	-1,04	-0,40
21.	Strzeszów	222	16	7,21	0,62	16%	0,13	43%	0,07	6	2,70	-0,04	0,20
22.	Tchórzno	43	1	2,33	-0,67	28%	-1,72	50%	-0,12	0	0,00	-1,04	-0,89
Średnia				4,85	0,17		0,45				2,80		0,00
Odchylenie standardowe				3,77	0,06		0,38				2,68		0,50

Źródło: opracowanie własne

5.1 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Tabela 22: Wskaźnik Perkala dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej

L.p.	Jednostka (sołectwo)	Udział mieszkań popegeerowskich w ogólnym zasobie mieszkaniowym miejscowości	Wartość standaryzowana	Udział budynków poddanych termomodernizacji do ogólnej liczby budynków	Wartość standaryzowana	Udział budynków bez wodociągu do ogólnej liczby budynków [w %]	Wartość standaryzowana	Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970r.	Wartość standaryzowana	Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę	Wartość standaryzowana	Wskaźnik Perkala
1.	Trzczańsko-Zdrój I	0,90%	0,78	5%	-1,34	0%	0,89	62%	0,82	10	-1,04	0,02
2.	Trzczańsko-Zdrój II	40%	-0,11	10%	-1,14	0%	0,89	40%	1,77	11	-0,77	0,13
3.	Chełm Górny	100%	-1,48	25%	-0,53	0%	0,89	100%	-0,82	10	-1,04	-0,59

4.	Chełm Dolny	100%	-1,48	20%	-0,73	0%	0,89	100%	-0,82	10	-1,04	-0,63
5.	Dobropole	0%	0,80	15%	-0,94	0%	0,89	100%	-0,82	13	-0,23	-0,05
6.	Gogolice	80%	-1,02	50%	0,47	0%	0,89	64%	0,73	10	-1,04	0,01
7.	Antoniewice	0%	0,80	50%	0,47	100%	-1,17	20%	2,63	20	1,65	0,88
8.	Smuga	0%	0,80	35%	-0,13	100%	-1,17	98%	-0,73	14	0,04	-0,24
9.	Góralice	0%	0,80	70%	1,28	0%	0,89	50%	1,34	20	1,65	1,19
10.	Cieplikowo	0%	0,80	50%	0,47	0%	0,89	100%	-0,82	20	1,65	0,60
11.	Czyste	0%	0,80	40%	0,07	0%	0,89	100%	-0,82	20	1,65	0,52
12.	Górczyn	0%	0,80	30%	-0,33	50%	-0,14	100%	-0,82	15	0,31	-0,03
13.	Drzesz	0%	0,80	2%	-1,46	100%	-1,17	100%	-0,82	9	-1,31	-0,79
14.	Klasztorne	0%	0,80	15%	-0,94	0%	0,89	98%	-0,73	15	0,31	0,07
15.	Piaseczno	70%	-0,79	46%	0,31	0%	0,89	50%	1,34	11	-0,77	0,20
16.	Babin	100%	-1,48	28%	-0,41	0%	0,89	77%	0,17	12	-0,50	-0,26
17.	Rosnowo	0%	0,80	66%	1,12	100%	-1,17	77%	0,17	18	1,11	0,40
18.	Rosnowko	100%	-1,48	50%	0,47	100%	-1,17	100%	-0,82	10	-1,04	-0,81
19.	Stoleczna	82%	-1,07	82%	1,76	100%	-1,17	82%	-0,04	11	-0,77	-0,26
20.	Wesoła	100%	-1,48	100%	2,49	100%	-1,17	100%	-0,82	15	0,31	-0,14
21.	Strzeszów	0%	0,80	35%	-0,13	100%	-1,17	80%	0,05	16	0,57	0,02
22.	Tchórzno	0%	0,80	17%	-0,85	100%	-1,17	85%	-0,17	15	0,31	-0,22
Średnia		0,35		0,38		0,43		0,81		13,86		0,00
Odchylenie standardowe		0,43		0,25		0,48		0,23		3,72		0,49

Źródło: opracowanie własne

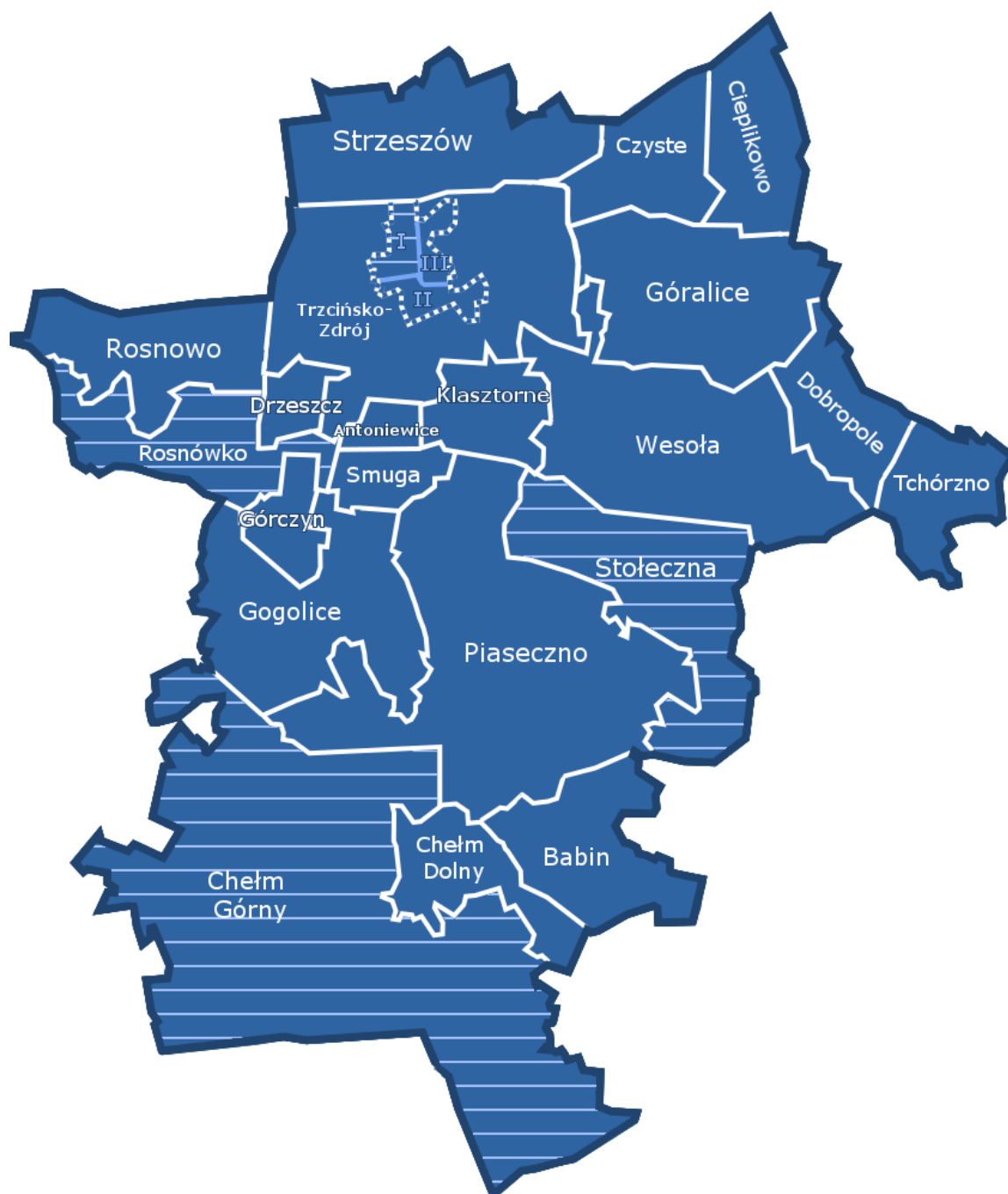
5.2 PODSUMOWANIE

Wyniki przeprowadzonej delimitacji wykazują, że na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój do obszarów zdegradowanych należą jednostki: Trzcińsko-Zdrój I, Chełm Górny, Rosnówko oraz Stołeczna.

Tabela 23: Podsumowanie delimitacji dla obszarów zdegradowanych.

L.p.	Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna
1.	Trzcińsko-Zdrój I	-0,66	-0,27	-0,01
2.	Trzcińsko-Zdrój II	0,05	0,63	0,13
3.	Chełm Górny	-0,68	-0,25	-0,59
4.	Chełm Dolny	-0,04	-0,42	-0,63
5.	Dobropole	0,31	0,03	-0,05
6.	Gogolice	-0,01	0,25	0,01
7.	Antoniewice	1,10	-0,20	0,88
8.	Smuga	-1,98	0,40	-0,24
9.	Góralice	0,45	0,48	1,19
10.	Cieplikowo	0,75	-0,47	0,60
11.	Czyste	0,19	-0,25	0,52
12.	Górczyn	0,55	0,17	-0,03
13.	Drzesz	0,09	-0,20	-0,79
14.	Klasztorne	0,85	-0,12	0,07
15.	Piaseczno	-0,16	0,06	0,20
16.	Babin	-0,14	-0,11	-0,26
17.	Rosnowo	0,62	-0,17	0,40
18.	Rosnówko	-0,45	1,68	-0,81
19.	Stołeczna	-0,49	-0,15	-0,26
20.	Wesoła	0,19	-0,40	-0,14
21.	Strzeszów	-1,62	0,20	0,02
22.	Tchórzno	1,10	-0,89	-0,22

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 17: Obszar zdegradowany w gminie Trzcianko-Zdrój.

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 – 2020* obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który może być podzielony na podobszary, jednak nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni Gminy oraz być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców Gminy.

Tabela 24: Wartości wskaźnika Perkala dla obszarów zdegradowanych.

L.p.	Obszar zdegradowany	Powierzchnia [km ²]	Udział powierzchni w stosunku do ogólnej powierzchni Gminy	Ludność	Udział liczby ludności w stosunku do ogólnej liczby ludności
1.	Trzczańsko-Zdrój I	1,034	0,61%	1388	25,62%
2.	Chełm Górny	9,466	5,55%	142	2,62%
3.	Rosnówko	5,789	3,40%	33	0,61%
4.	Stołeczna	9,410	5,52%	562	10,37%
Udział w ogóle		15,07%		39,23%	
Gmina Trzczańsko-Zdrój		170,5 km²		5417	

Źródło: opracowanie własne

Dnia 24.05.2017 w m. Trzczańsko-Zdrój odbyły się konsultacje w których udział wzięło 16 osób, w tym mieszkańcy, radni oraz dyrektorzy szkół. Podczas konsultacji uczestnicy jako obszar zdegradowany, wymagający rewitalizacji, wskazali jednostki: Trzczańsko-Zdrój I oraz Stołeczna. W spotkaniu ze względu na ograniczone środki Gminy, oraz fakt, iż wyznaczone obszary pokrywają się z tymi z przeprowadzonej delimitacji, zdecydowano się na wyznaczenie obszaru rewitalizacji na ww. obszarach. Z tym wyborem zgodzili się zarówno Burmistrz, jak i Zespół ds. rewitalizacji, ze względu na nasilone na tym obszarze problemy, dot. zwłaszcza patologii społecznych. Mieszkańcy tych obszarów są szczególnie narażeni na degeneracje ze względu na niewystarczającą ilość miejsc pracy, która powoduje bezrobocie, a w konsekwencji również wzrost patologii społecznych takich jak alkoholizm, zwiększona liczba przestępstw oraz wykluczenie społeczne. Mieszkańcy tego obszaru są mało zaktywizowani, dlatego występują tu szczególnie duże problemy z integracją oraz liczbą jednostek wykluczonych społecznie. Zjawisko to również przyczynia się do rozpowszechniania się patologii społecznej, którym zapobiec można jedynie przeprowadzając działania holistyczne, skoncentrowane na najbardziej zdegradowanym obszarze.

Ponieważ liczba osób zamieszkujących wyznaczony obszar rewitalizacji przekracza dopuszczalną normę, jednostka Trzczańsko I została podzielona zgodnie z granicami obwodów spisowych i planuje się podjąć działania rewitalizacyjne w części, która najbardziej tego wymaga.

Rysunek 18: Podział strefy Trzcińsko-Zdrój I zgodnie z obwodami spisowymi.
Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.geoportal.gov.pl/>

Tabela 25: Delimitacja dla obszaru Trzcińsko I.

L.P.	Jednostka analityczna	Liczba ludności	Sfera społeczna						Sfera gospodarcza						Sfera przestrzenno-funkcjonalna				Wskaźnik Perkala
			Liczba osób bezrobotnych			Liczba przestępstw			Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych			Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą			Udział budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970r.		Przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę		
			ogółem	na 100 osób	wartość standaryzowana	ogółem	na 100 ludności	wartość standaryzowana	ogólna	odsetek w ogólnej liczbie ludności	wartość standaryzowana	ogólna	Na 100 mieszkańców	wartość standaryzowana	ogółem	wartość standaryzowana	ogółem	wartość standaryzowana	
1.	Trzcińsko-Zdrój Ia	735	22	2,99	1,00	14	1,90	1,00	39	5,31	-1,00	17	2,31	-1,00	10%	1,00	12	1,00	0,33
2.	Trzcińsko-Zdrój Ib	653	42	6,43	-1,00	23	3,52	-1,00	59	9,04	1,00	37	5,67	1,00	82%	-1,00	10	-1,00	-0,33
Średnia			4,71			2,71			7,17			3,99			0,46		11,00		0,00
Odchylenie standardowe			1,72			0,81			1,86			1,68			0,36		1,00		0,33

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej powyżej delimitacji, jako obszar rewitalizacji w jednostce analitycznej Trzciesko-Zdrój I wyznaczono część oznaczoną Trzciesko Ib. Po przeprowadzonym podziale obszar rewitalizacji spełnia wymogi wytycznych.

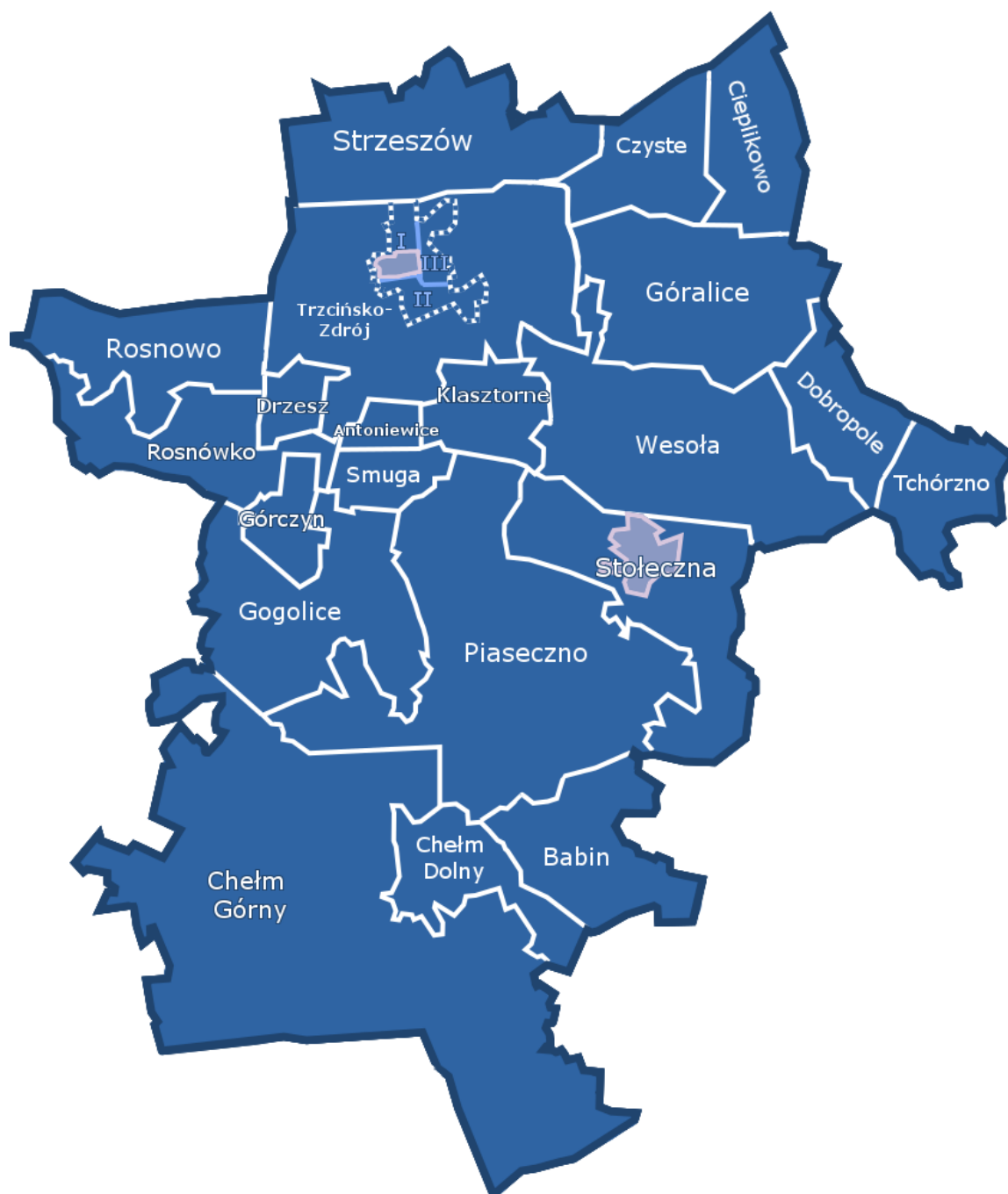
Ze względu na zwartą zabudowę oraz fakt iż duży obszar jednostki analitycznej Stołeczna zajmują obszary leśne, zdecydowano się również na ograniczenie obszaru rewitalizacji do terenu zabudowanego.

Szczegółowe dane obszaru rewitalizacji prezentują się następująco:

Tabela 26: Wartości wskaźnika Perkala dla obszaru rewitalizacji.

L.p.	Obszar zdegradowany	Powierzchnia [km ²]	Udział powierzchni w stosunku do ogólnej powierzchni Gminy	Ludność	Udział liczby ludności w stosunku do ogólnej liczby ludności
1.	Trzciesko-Zdrój Ib	0,389	0,23%	653	12,05%
2.	Stołeczna	0,855	0,50%	562	10,37%
Udział w ogóle		0,73%		22,43%	
Gmina Trzciesko-Zdrój		170,5 km²		5417	

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19: Obszar rewitalizacji w gminie Trzcianko-Zdrój.

Źródło: opracowanie własne

Działania rewitalizacyjne prowadzone na terenach zdegradowanych w gminie Trzcianko – Zdrój powinny być ukierunkowane przede wszystkim na rozwiązanie problemów społecznych. W tym przypadku kluczowe znaczenie będą miały projekty pozwalające zmniejszyć poziom bezrobocia, gdyż ich skutkiem będzie nie tylko wzrost zatrudnienia – dzięki zwiększonym dochodom gospodarstw domowych podniesie się

jakość życia mieszkańców oraz spadnie liczba osób korzystających ze wsparcia GOPS., natomiast utworzenie specjalnej strefy gospodarczej przyciągnie do gminy inwestorów zewnętrznych, dzięki czemu wzrośnie liczba miejsc pracy. Przeprowadzenie rewitalizacji w miejscowości Stołeczna przyczyni się do zmniejszenia zjawisk patologii społecznej, wykluczenia czy bezrobocia. Uatrakcyjnienie miejsc użytku publicznego podniesie jakość życia mieszkańców. Organizacja warsztatów edukacyjno-rozwojowych dla uczniów wpłynie korzystnie na ich kreatywność oraz integrację z rówieśnikami. Z kolei możliwość rozwijania pasji i zdolności stanie się dla dzieci alternatywą spędzania wolnego czasu.

6 POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa stanu poszczególnych jednostek analitycznych w gminie Trzcianko-Zdrój wykazała duże problemy występujące głównie w sferze społecznej, które wywołane są między innymi przez bezrobocie oraz nasilające się wykluczenie społeczne jednostek zamieszkujących obszar Gminy.

6.1 TRZCIŃSKO IB

Wyznaczony obszar rewitalizacji w mieście Trzcianko-Zdrój zajmuje powierzchnie 0,389 km² i zamieszkały jest przez 653 osoby. Jego północna granica wyznaczona jest przez rzekę Rurzyce, natomiast południową granicę dzieli z jednostką analityczną Trzcianko-Zdrój II. Od wschodu graniczy z Jeziorem Trzygłowskim, a na jej zachodzie znajdują się użytki rolne.

Mieszkańcy Trzcianka Ib mają dobry dostęp do infrastruktury społecznej – na tym terenie znajduje się szkoła podstawowa, Dom Pomocy Społecznej oraz Trzciankie Centrum Kultury, które odpowiada za organizację różnego rodzaju imprez kulturalnych dla mieszkańców.

Największym problemem na tym terenie jest bezrobocie, które wynosi 6,4%. Ze względu na dużą liczbę osób nie posiadających stałego źródła dochodów, gospodarstwa domowe stopniowo ubożeją, co powoduje wzrost patologii społecznych, do których najczęściej zalicza się alkoholizm oraz przestępczość (zwłaszcza niszczenie lub kradzież mienia). Powyższe zjawiska mają wpływ nie tylko na osoby, które są nimi

bezpośrednio obarczone, lecz również na całe społeczeństwo. Dlatego niezbędne jest przeprowadzenie działań, które pozwolą na jak największą minimalizację zjawisk kryzysowych. By zwalczyć bezrobocie, należy przede wszystkim pomóc bezrobotnym w zdobyciu kwalifikacji potrzebnych do znalezienia zatrudnienia. Opieką należy otoczyć również ich rodziny, by umiały radzić sobie z obciążeniem, jakim jest ubóstwo powodowane przez brak zatrudnienia jednego z żywicieli gospodarstwa domowego.

Na terenie miasta odnotować można wyższy wskaźnik przestępczości niż na terenie wsi. Jest to spowodowane większą liczbą osób zamieszkującą miasto, a co za tym idzie, większą anonimowością jednostek. Osoby popełniające przestępstwa często wychodzą z założenia, że na terenie miasta pozostają nierozpoznawalni. Czynnikiem, który wpływa na wzrastającą przestępczość jest bezrobocie, które jest zjawiskiem wysoce demoralizującym. Dotknięte nim jednostki mają problemy z zaangażowaniem się w działalność społeczną oraz integrację z mieszkańcami oraz bliskimi sąsiadami. Poczucie wykluczenia przyczynia się do popadnięcia jednostki w alkoholizm, depresję lub doprowadza do popełniania przestępstw – kradzieży, prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.

Dużym potencjałem tego terenu jest fakt iż znajduje się on w ośrodku administracyjno-usługowym gminy. Z tego względu w tym obszarze występuje wysoki wskaźnik przedsiębiorstw przypadających na stu mieszkańców.

Na poglądowej mapie, znajdującej się w załączniku, zaznaczono tereny inwestycyjne, na których planowane jest utworzenie strefy gospodarczej, która przyczyni się do zwiększenia miejsc pracy w m. Trzcieszko-Zdrój, oraz przyczyni się do rozwoju gospodarczego regionu.

Poglądowa mapa obszaru zamieszczona została w załączniku nr 1.

6.2 STOŁECZNA

Wieś Stołeczna znajduje się w odległości ok. 5 km od miasta Trzcieszko-Zdrój. Jej powierzchnia wynosi 9,410 km² i zamieszkiwana jest przez 562 osoby. Współcześnie Stołeczna to stosunkowo duża wieś sołecka. Układ przestrzenny ma formę wielodrożnicy, z czytelnym (pierwotnym) założeniem owalnicowym. Obecny kształt formy przestrzennej zdeterminowany został przemianami historyczno-kulturowymi,

związanymi z rozwojem wielkich posiadłości szlacheckich. Historyczne założenie folwarczne, rozlokowane w południowej i północnej części wsi, ze współczesnymi osiedlami bloków popegeerowskich, stanowią główne elementy krystalizujące plan zabudowy. Ze względu na dużą powierzchnię lasów i zwartą zabudowę, zdecydowano o ograniczeniu obszaru rewitalizacji do terenu zabudowanego. Obszar ten zajmuje 0,855 km².

Głównym problemem społecznym na tym obszarze jest duże bezrobocie, które przyczynia się do występowania wielu patologii społecznych w miejscowości Stołeczna, takich jak wysoka przestępczość oraz alkoholizm. By zapobiec wyżej wymienionym patologiom społecznym, niezbędna jest aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, zwłaszcza tych, które otrzymały status osoby długotrwale bezrobotnej. Niezbędne jest zatem przeprowadzenie działań, mających na celu zwiększenie przedsiębiorczości wśród mieszkańców, dzięki czemu wzrośnie liczba przedsiębiorstw, a co za tym idzie, również miejsc pracy.

Problemem jest również niska integracja oraz aktywność społeczna. Najbardziej widoczne jest to wśród uczniów szkół podstawowych, którzy nie angażują się w życie szkoły, ani w żadne imprezy tematyczne oraz osiągają niskie wyniki w nauce. Aby zaktywizować młodzież, konieczne jest stworzenie im możliwości do realizowania się w dziedzinach, którymi są zainteresowani – na przykład utworzenie kółek edukacyjnych lub prowadzenie warsztatów czy zajęć powiązanych z aktywnością fizyczną.

Na terenie wsi znajduje się pałac, w którym znajdowały się biura i pomieszczenia socjalne dla pracowników PGR-ów. Budynek posiada dwa piętra, a jego powierzchnia wynosi 765 m². W przeszłości obiekt ten pełnił funkcję gospodarstwa rolnego – na jego terenie znajdują się dwa młyny, gorzelnia wraz z browarem, duża hodowla owiec, świń oraz bydła.

Wieś posiada potencjał zarówno turystyczny jak i krajobrazowy. Ze względu na zlokalizowany na jej terenie zespół folwarczny oraz park pałacowy, Stołeczna jest idealnym miejscem dla turystów szukających wypoczynku w atrakcyjnej okolicy.

Poglądowa mapa obszaru zamieszczona została w załączniku nr 2.

7 WIZJA I CELE REWITALIZACJI

7.1 WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji na terenie gminy Trzcіńsko-Zdrój są silnie zintegrowaną społecznością, chętnie angażującą się w sprawy lokalne, a dzięki zwiększeniu świadomości gospodarczej, również chętnie zakładają nowe przedsiębiorstwa, tworząc tym samym nowe miejsca pracy.

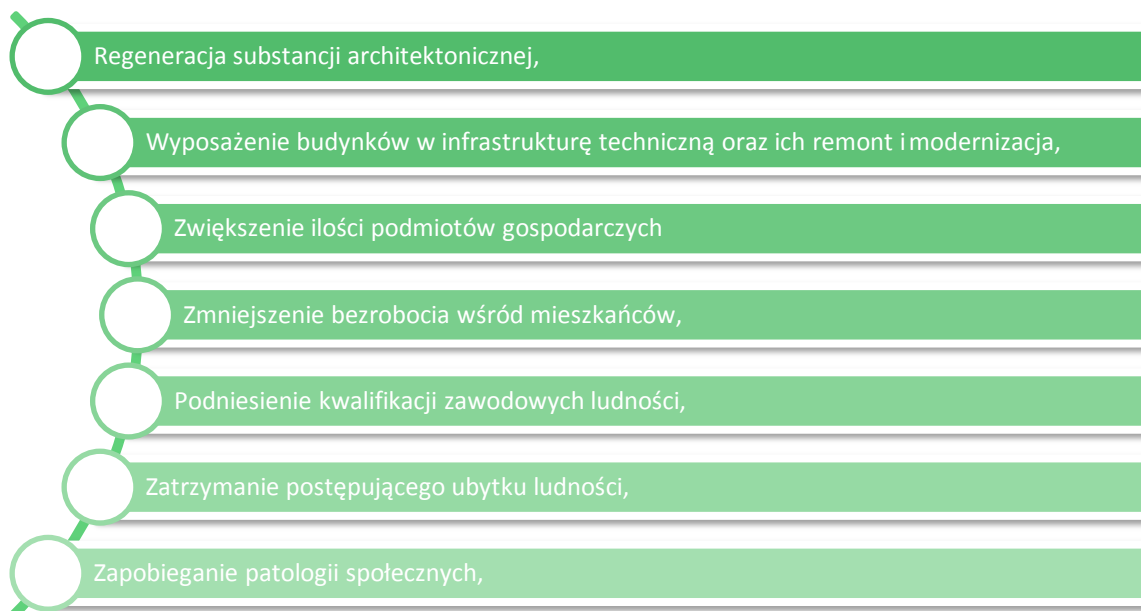
Po przeprowadzeniu rewitalizacji gmina Trzcіńsko-Zdrój stanie się terenem o znacznie mniejszej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i technicznych, a także gospodarczych. Zdiagnozowane zjawiska negatywne w obszarze rewitalizacji zostaną usunięte lub mocno ograniczone. Za spraw działań rewitalizacyjnych poprawie ulegnie zatrudnienie mieszkańców, ich integracja w działaniach społecznych oraz zmniejszy się poziom występowania patologii. Działania rewitalizacyjne mają na celu zwiększenie przedsiębiorczości na terenie gminy oraz przyciągnięcie nowych inwestorów, a co za tym idzie zwiększenia liczby nowych miejsc pracy i redukcji bezrobocia, co w dalszej perspektywie spowoduje podniesienie się jakości życia mieszkańców.

Na obszarach zrewitalizowanych podniesie się jakość życia przez to stan się one atrakcyjnymi miejscami zamieszkania – co nie tylko wpłynie na zatrzymanie emigracji mieszkańców, ale może również zachęcić nowe osoby do osiedlenia się na tych terenach. Zmniejszone zostanie bezrobocie poprzez realizowanie przedsięwzięć mających na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych społecznej ludności.

Zrewitalizowane obszary stan się miejscami atrakcyjnymi pod względem inwestycyjnym oraz przestrzeniami, gdzie wolny czas chętnie będą spędzać mieszkańcy gminy. Wszystko to za spraw atrakcyjnych przestrzeni publicznych oraz usług oferowanych przez lokalnych przedsiębiorców.

7.2 CELE LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Po przeprowadzeniu diagnozy stanu gminy oraz charakterystyki obszarów rewitalizacji można określić **potrzeby rewitalizacji**:

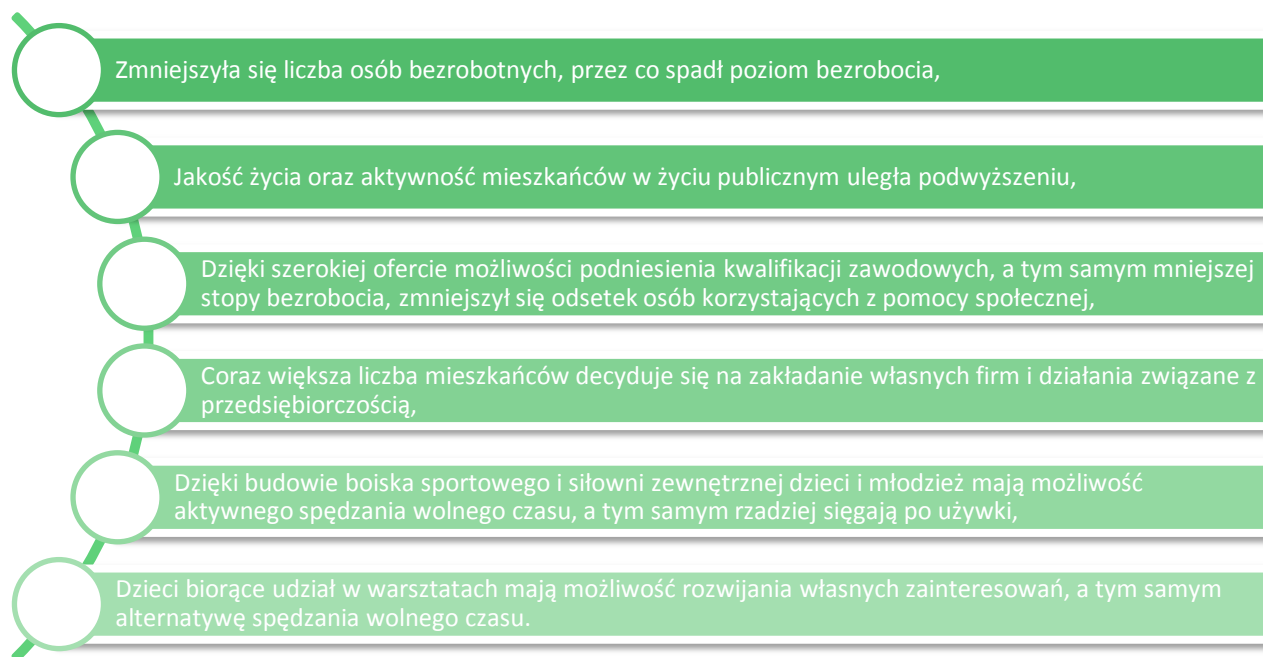

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji jest eliminacja pojawiających się zjawisk kryzysowych, przede wszystkim ze sfery społecznej i technicznej. Rewitalizacja stanie się impulsem, który pobudzi rozwój gospodarczy gminy.

Cele strategiczne programu rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań:

1. Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców
 - 1.1 Działania ukierunkowane na zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizacji, zwłaszcza pod względem biznesowym,
 - 1.2 Działania ukierunkowane na zmniejszenie poziomu bezrobocia i aktywizację gospodarczą mieszkańców obszaru rewitalizacji,
2. Podwyższenie jakości życia mieszkańców,
 - 2.1 Działania społeczne ukierunkowane na poprawę poziomu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, szczególnie osób korzystających z pomocy społecznej,
3. Aktywizacja społeczna mieszkańców,
 - 3.1 Działania ukierunkowane na zwiększenie możliwości spędzania wolnego czasu,
4. Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.
 - 4.1 Działania ukierunkowane na podniesienie poziomu bezpieczeństwa,
 - 4.2 Działania ukierunkowane na zmniejszenie patologii społecznych, zwłaszcza wśród osób młodych,
5. Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.
 - 5.1 Stworzenie miejsc dla młodzieży i dzieci sprzyjających rozwojowi zainteresowań

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji w kontekście jego celów:

Każdy cel Lokalnego Programu Rewitalizacji zostaje spełniony poprzez określony Projekt. Poniżej przedstawiono tabelę wskaźników i celom im przyporządkowanym, razem z wartościami bazowymi oraz docelowymi.

8 LISTA PLANOWANYCH PROJEKTÓW KLUCZOWYCH

Aby osiągnąć wyznaczone cele, a tym samym urzeczywistnić opisaną powyżej wizję zaproponowano projekty kluczowe „miękkie” – społeczne oraz projekty „twarde” – inwestycyjne, wspierane przez projekty uzupełniające.

8.1 PROJEKTY SPOŁECZNE

Karta Projektu nr 1	
Tytuł przedsięwzięcia	Aktywizacja pozalekcyjna uczniów Szkoły Podstawowej
Miejsce realizacji	Trzcіńsko-Zdrój I, Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego ul. 2 lutego 3
Podmioty realizujące projekt	Gmina Trzcіńsko-Zdrój
Zakres rzeczowy wraz	Dużym problemem w gminie Trzcіńsko-Zdrój jest mała

z opisem projektu

aktywność oraz integracja mieszkańców. Na obszarze Trzciesko-Zdrój I zidentyfikowano problemy związane z rozpadem więzi rodzinnych oraz międzyludzkich, co w dużym stopniu prowadzi do narastania zjawiska wykluczenia społecznego. Wśród społeczności lokalnej podobszaru marginalizowane są zwłaszcza dzieci i młodzież, którym brakuje alternatywy ciekawego spędzania czasu oraz miejsc i okazji, w których mogliby zapoznać się z rówieśnikami i spędzić z nimi czas. Z tego względu planuje się organizację warsztatów dla dzieci, by zaktywizować je oraz zapewnić im stały kontakt z rówieśnikami w celu uniknięcia pogłębiającego zjawiska izolacji społecznej.

Warsztaty plastyczno-techniczne i zajęcia edukacyjne realizowane w ramach projektu będą miały na celu rozwijanie wyobraźni i kreatywności dzieci. W ramach warsztatów teatralnych dzieci będą miały możliwość wystawiania przedstawień oraz brania czynnego udziału w imprezach lokalnych. Warsztaty taneczne zwiększą natomiast aktywność ruchową dzieci, stwarzając ciekawą alternatywę spędzania wolnego czasu. Ponadto młodzi mieszkańcy społeczności będą miały okazję przekonać się o tym, że aktywność fizyczna jest dobrym sposobem na utrzymanie dobrego stanu zdrowia oraz rozładowania stresu. Dzięki zajęciom edukacyjnym, dzieci będą mogły nadrobić ewentualne zaległości szkolne, które zostały spowodowane np. nieobecnością na lekcjach.

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż skuteczna aktywizacja społeczna oraz integracja najmłodszych mieszkańców gminy, znacznie przyczyni się do naprawy więzi społecznych oraz jest kluczowa przy tworzeniu kapitału społecznego, który umożliwi gminie Trzciesko-Zdrój rozwój.

W ramach projektu planuje się organizację warsztatów

	<p>edukacyjno-rozwojowych oraz zajęć matematyczno-przyrodniczych, które nie tylko będą pełniły funkcję ciekawej alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży, ale sprawią również, że znacząco poprawią się wyniki dzieci w nauce. Organizacja warsztatów i zajęć polegać będzie przede wszystkim na pokazaniu uczniom alternatywnego sposobu nauki, poprzez zabawę, czytanie i oglądanie filmów tematycznych oraz dyskusja na ich temat. Dzięki temu dzieci nie tylko zdobędą nową wiedzę, lecz również nauczą się jak formułować i wyrażać swoją opinię, jak słuchać rozmówcy oraz nawiązać kontakt ze swoimi rówieśnikami, co poprawi znacząco poziom integracji.</p>	
Wskaźniki	Produktu	<p>Liczba organizowanych warsztatów edukacyjnych - 3 Liczba organizowanych zajęć edukacyjnych - 5</p>
	Rezultatu	<p>Liczba dzieci zamieszkujących obszar rewitalizacji, które uczestniczyły w warsztatach edukacyjnych – 20 Liczba dzieci zamieszkujących obszar rewitalizacji, które brały udział w organizowanych zajęciach edukacyjnych - 20</p>
Szacowana wartość projektu	40 000 zł	
Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	2018-2023	
Finansowanie	EFS (RPO WZ) Działanie 8.2. – maksymalnie 34 000 zł Budżet Gminy, organizacje pozarządowe – 6 000 zł	
Grupa docelowa	Uczniowie Szkoły Podstawowej w Trzcińsku-Zdroju	
Prognozowane rezultaty	Dzięki organizacji warsztatów edukacyjno-rozwojowych wzrosło zainteresowanie dzieci zajęciami pozalekcyjnymi oraz chęć integracji z rówieśnikami. Aktywne uczestnictwo w zajęciach stworzyło możliwość rozwijania pasji oraz zdolności uczniów. Szeroka oferta interesujących zajęć pozalekcyjnych stworzyła alternatywę spędzania wolnego czasu dla dzieci.	

Karta Projektu nr 2

Tytuł przedsięwzięcia	„Centrum Aktywności Lokalnej” – integracja mieszkańców, profilaktyka uzależnień, prewencja w stosunku do dzieci i młodzieży.
Miejsce realizacji	Stołeczna, Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu, ul. Stołeczna 9
Podmioty realizujące projekt	Szkoła Podstawowa w Stołecznej
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<p>Celem projektu jest założenie Centrum Aktywności Lokalnej, do którego zadań należałoby stworzenie przedsięwzięć integrujących społeczność lokalną, a także profilaktyka uzależnień oraz prewencja w stosunku do dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym, takim jak: alkoholizm, wykluczenie, występującym na terenie miejscowości Stołeczna.</p> <p>Działanie to jest szczególnie potrzebne na terenie miejscowości Stołeczna, ze względu na zidentyfikowanie problemów z patologiami społecznymi, które występują na jej obszarze. Ponadto na terenie Stołecznej zidentyfikowano również problem z rozpadem więzi społecznej, co prowadzi do rozpowszechnienia się zjawiska, jakim jest izolacja społeczna. Wśród mieszkańców miejscowości niezbędne jest propagowanie zdrowego trybu życia oraz zwiększenie świadomości młodzieży na temat szkodliwości używek. Ze względu na wysoki poziom bezrobocia na tym obszarze, mieszkańcy nie mający stałych dochodów popadają w ubóstwo, które jest przyczyną innych patologii społecznych, takich jak alkoholizm, nieporadność życiowa czy wzrost przestępczości. By zatrzymać pokoleniowe</p>

		<p>przekazywanie negatywnych wzorców nie wystarczy zaktywizować mieszkańców w sferze przedsiębiorczości, niezbędne jest również pokazanie alternatywy młodym ludziom. Trzeba ich zachęcić zarówno do integracji ze społecznością, jak i działania na jej korzyść oraz angażowania się w sprawy lokalne.</p> <p>Przeprowadzenie działań ograniczających problemy społeczne jest niezbędne w celu uzdrowienia społeczeństwa i zintegrowania lokalnej ludności. Ważne jest również to, by zapobiec przekazywaniu negatywnych wzorców młodszym pokoleniom.</p> <p>Zadania realizowane w ramach tego projektu obejmują organizowanie imprez o charakterze społeczno-kulturalnym, które będą integrować lokalną społeczność oraz organizacje spotkań informacyjnych, mających na celu zapobieganie narkomanii oraz alkoholizmowi etc. Działania te wpłyną na pogłębienie więzi międzyludzkich na terenie obszaru działań oraz zagwarantują wzrost poziomu integracji oraz zmniejszą ryzyko występowania patologii społecznych, zwłaszcza wśród młodzieży.</p>
Wskaźniki	Produktu	<p>Liczba organizowanych imprez - 3</p> <p>Liczba organizowanych spotkań - 5</p>
	Rezultatu	<p>- Liczba uczestników imprez, którzy zamieszkują obszar rewitalizacji: - 100</p> <p>- Liczba uczestników spotkań, którzy zamieszkują obszar rewitalizacji: - 25</p>
Szacowana wartość projektu		40 000 zł
Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		2018-2023
Finansowanie		<p>EFS (RPO WZ) Działanie 7.2. – maksymalnie 34 000 zł</p> <p>Budżet Gminy - 6 000 zł</p>

Grupa docelowa	Mieszkańcy, dzieci i młodzież
Prognozowane rezultaty	Dzięki utworzeniu „Centrum Aktywności Lokalnej” i przeprowadzanej przez nie profilaktyki uzależnień wśród mieszkańców miejscowości doprowadziło do zmniejszenia się patologii wśród mieszkańców miejscowości Stołeczna. Współpraca przy organizowaniu imprez oraz uczestnictwo w nich spowodowało znaczną integrację społeczeństwa.

Karta Projektu nr 3	
Tytuł przedsięwzięcia	Utworzenie „Centrum przedsiębiorczości lokalnej”
Miejsce realizacji	Trzczańsko-Zdrój I, Trzczańskie Centrum Kultury, ul. Młyńska 74
Podmioty realizujące projekt	Trzczańskie Centrum Kultury
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Jednym z problemów społeczności lokalnej gminy Trzczańsko-Zdrój jest również bezrobocie, które wynika z braku miejsc pracy, braku kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych oraz małej przedsiębiorczości mieszkańców. Wysoki poziom bezrobocia przeważnie skutkuje przede wszystkim niską jakością życia mieszkańców (ze względu na ograniczone przychody) oraz negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: ubóstwo, alkoholizm, zanik więzi rodzinnych i międzyludzkich. Ze względu na szereg problemów powodowanych przez zjawisko bezrobocia, niezbędne jest jego ograniczenie. W tym celu planuje się utworzenie „Centrum przedsiębiorczości lokalnej”, dzięki któremu mieszkańcy rewitalizowanego obszaru będą mogli nabyć nowe umiejętności i kwalifikacje zawodowe, które umożliwią im podjęcie pracy na terenie gminy. Dzięki organizowanym warsztatom rozwijającym kreatywność i innowacyjność mieszkańców, zyskają oni możliwość

		<p>doskonalenia zdobytej wiedzy, co znacząco przełoży się na wzrost zatrudnienia, zwłaszcza wśród osób, które otrzymały status osoby długotrwale bezrobotnej.</p> <p>Ponadto planuje się również prowadzenie warsztatów z zakresu przedsiębiorczości, które umożliwią mieszkańcom zdobycie wiedzy niezbędnej do prowadzenia swojej działalności gospodarczej. Dzięki nabytym umiejętnościom, mieszkańcy będą mogli zakładać i prowadzić własne firmy, dzięki czemu wzrośnie liczba miejsc pracy na terenie danego obszaru rewitalizacji.</p>
Wskaźniki	Produktu	- Liczba przeprowadzonych warsztatów - 5
	Rezultatu	- Liczba uczestników warsztatów, którzy zamieszkują obszar rewitalizacji: 30
Szacowana wartość projektu		30 000 zł
Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		2018-2023
Finansowanie		Działanie „Lider Pojezierza” – maksymalnie 25 500 zł Budżet Gminy – 4 500 zł
Grupa docelowa		Mieszkańcy
Prognozowane rezultaty		Dzięki utworzeniu „Centrum przedsiębiorczości lokalnej” wzrosła liczba nowych przedsiębiorstw działających na terenie całej gminy, a co za tym idzie, spadł poziom bezrobocia. Czynnikiem wspierającym rozwój nowych przedsiębiorstw jest możliwość uzyskania wsparcia ze strony „Centrum przedsiębiorczości lokalnej” w zakresie zakładania działalności gospodarczej oraz pozyskiwania dofinansowania na jej założenie.

Karta Projektu nr 4

Tytuł przedsięwzięcia

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych

Miejsce realizacji	Stołeczna	
Podmioty realizujące projekt	Gmina Trzcińsko-Zdrój	
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<p>Ze względu na wysoki poziom bezrobocia na terenie obszaru rewitalizacji Stołeczna, planuje się przeprowadzenie dla mieszkańców działań, które znacząco poprawią ich aktywność zawodową. Projekt ten jest niezwykle ważny biorąc pod uwagę, że bezrobocie przyczynia się do wielu negatywnych i niepożądanych zjawisk społecznych (np. alkoholizm, ubóstwo). By zapobiec rozprzestrzenianiu się wyżej wymienionych zjawisk konieczne jest zachęcenie osób bezrobotnych zamieszkujących tereny miejscowości Stołeczna do zdobywania nowych umiejętności zawodowych, które ułatwią im znalezienie pracy lub założenie i prowadzenie własnej firmy.</p> <p>Celem projektu jest zatem organizacja kursów doszkalających oraz spotkań z zakresu przedsiębiorczości i zakładania oraz prowadzenia własnej działalności gospodarczej, które skierowane będą głównie do osób bezrobotnych, przy jednoczesnym wykorzystaniu istniejących obiektów publicznych. Wysokie bezrobocie skutkuje zwiększeniem się liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz zwiększonej liczbie przestępstw. Dzięki rozwijaniu zdolności osób pozostających bez pracy oraz podnoszeniu ich kwalifikacji zawodowych problemy te zostaną zminimalizowane.</p>	
Wskaźniki	Produktu	- Liczba organizowanych kursów - 3
	Rezultatu	- Liczba nowych działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji - 4
Szacowana wartość projektu	10 000 zł	

Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu	2018-2020
Finansowanie	Budżet Gminy – 10 000 zł
Grupa docelowa	Mieszkańcy obszarów zdegradowanych
Prognozowane rezultaty	Dzięki organizacji kursów doszkalających oraz spotkań z zakresu przedsiębiorczości spadło bezrobocie na terenie obszaru rewitalizacji.

8.2 PROJEKTY INWESTYCYJNE

Karta Projektu nr 5	
Tytuł przedsięwzięcia	Stworzenie „Strefy Gospodarczej”
Miejsce realizacji	Trzczańsko-Zdrój I, Strefa zostanie umiejscowiona wzdłuż drogi krajowej nr 26 po obu jej stronach w miejscowości Trzczańsko-Zdrój przy ul. Chojnickiej, ul. Al. Wolności i ul. Ogrodowej
Podmioty realizujące projekt	Gmina Trzczańsko-Zdrój
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	Celem utworzenia „Strefy Gospodarczej” przy ul. Chojnickiej w Trzczańsko-Zdroju jest pozyskanie nowych inwestorów chętnych do otwierania bądź poszerzania swoich działalności gospodarczej na terenie miasta Trzczańsko-Zdrój. Uzbrojone tereny inwestycyjne w atrakcyjnej lokalizacji zapewniają znakomite warunki do tworzenia nowych przedsiębiorstw. Remont pustostanów, budowa infrastruktury drogowej i technicznej oraz działania promocyjne mają za zadanie zwiększyć chęć przedsiębiorców do lokowania inwestycji na tym obszarze. Zwiększona liczba otwieranych przedsiębiorstw spowoduje utworzenie nowych miejsc pracy, co z kolei przyczyniłoby się do spadku bezrobocia na terenie Gminy. - utworzenie strefy gospodarczej przy ul. Chojnickiej,

		<ul style="list-style-type: none"> - budowa infrastruktury drogowej i technicznej - przeprowadzenie działań promocyjnych zachęcających potencjalnych inwestorów do otwierania działalności w strefie gospodarczej.
Wskaźniki	Produktu	<ul style="list-style-type: none"> - Powierzchnia obszarów zrewitalizowanych – 8,55 ha - Długość dobudowanych dróg – 0,6 km - Liczba działań promocyjnych -3
	Rezultatu	<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększenie liczby podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji - 4 - Spadek liczby osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji o 10 osób - Zmniejszenie liczby beneficjentów OPS zamieszkujących obszar rewitalizacji o 10 osób
Szacowana wartość projektu		4 350 000 zł
Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		2019-2020
Stan przygotowania projektu do realizacji		W trakcie zmiany studium uwarunkowań, kierunków zagospodarowania przestrzennego
Finansowanie		<p>EFRR (RPO WZ) Działanie 1.10. – maksymalnie 3 697 500 zł</p> <p>Budżet Gminy – 652 500 zł</p> <p>Przy finansowaniu projektu uwzględniona zostanie zasada iż <i>wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną stanowić mogą jedynie mniejszą część budżetu projektu (mniej niż 50% całkowitych wydatków kwalifikowanych).</i></p>
Grupa docelowa		Mieszkańcy obszaru rewitalizowanego, inwestorzy
Prognozowane rezultaty		Dzięki przeprowadzonym zabiegom promocyjnym zwiększy się zainteresowanie inwestorów otwieraniem działalności gospodarczych na terenie miasta Trzcińsko-Zdrój. Tym samym zapewnionych zostanie więcej miejsc pracy, co w rezultacie przyczyni się do zmniejszenia stopy

bezrobocia i spadek ilości osób korzystających z pomocy społecznej. Utworzenie strefy gospodarczej zwiększy chęć społeczności lokalnej do otwierania własnych działalności gospodarczych.

Karta Projektu nr 6

Tytuł przedsięwzięcia	Zapewnienie dogodnych warunków edukacyjno-rekreacyjnych
Miejsce realizacji	Stołeczna, Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu, ul. Stołeczna 9
Podmioty realizujące projekt	Urząd Miejski Trzcińsko-Zdrój
Zakres rzeczowy wraz z opisem projektu	<p>Celem projektu jest zapewnienie dogodnych warunków do nauki oraz zapewnienie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci ze Szkoły Podstawowej w Stołecznej oraz zapewnienie warunków służących rekreacji i podnoszenia aktywności fizycznej mieszkańców. Poprzez modernizację sal lekcyjnych dzieci ze Szkoły Podstawowej w Stołecznej będą miały możliwość pobierania nauki w lepszych warunkach oraz korzystania z pomocy naukowych. Budowa siłowni zewnętrznej przy Szkole Podstawowej stworzy z kolei możliwość spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu mieszkańcom obszarów rewitalizacyjnych, a także podniesie ich aktywność fizyczną.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja sal lekcyjnych, wyposażanie ich w pomoce dydaktyczne, - Budowa siłowni zewnętrznej wyposażonej w podstawowy sprzęt, - Zagospodarowanie terenu przy szkole-budowa boiska szkolnego.
Wskaźniki	Produktu
	- Liczba zmodernizowanych sal lekcyjnych - 3

	Rezultatu	- Liczba zakupionego sprzętu – 1 komplet - Powierzchnia zagospodarowanego terenu przy szkole – 0,5ha - Liczba osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, które korzystają z siłowni zewnętrznych - 80
Szacowana wartość projektu		1 000 000 zł
Termin rozpoczęcia i zakończenia projektu		2018-2020
Finansowanie		EFRR (RPO WZ) Działanie 8.2. – maksymalnie 850 000 zł Budżet Gminy – 150 000 zł
Grupa docelowa		Uczniowie Szkoły Podstawowej w Stołecznej oraz mieszkańcy obszaru rewitalizowanego
Prognozowane rezultaty		Modernizacja sal lekcyjnych w Szkole Podstawowej przyczyniła się do rozwoju edukacyjnego dzieci skutkującego w lepszych wynikach egzaminów, natomiast budowa siłowni zewnętrznych stworzyła alternatywę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego oraz podniosła ich aktywność fizyczną.

9 CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ

Oprócz opisanych powyżej projektów kluczowych planuje się również realizację projektów uzupełniających, które prowadzone będą w okresie obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2018-2023. Zadania te zostały tak podzielone, aby odpowiadać celom strategicznym.

1. Podwyższenie jakości życia mieszkańców

W ramach tego zadania będą realizowane działania mające na celu: poprawę estetyki przestrzeni gminy, stworzenie przestrzeni publicznych, w których mieszkańcy będą mogli się spotykać, modernizację mieszkań komunalnych oraz zwiększenie dostępności do usług, przede wszystkim medycznych, wraz z dostosowaniem przestrzeni i budynków do potrzeb osób niepełnosprawnych. Działania te będą sprzyjać

integracji mieszkańców gminy oraz będą wspierać osoby najbiedniejsze, starsze i niepełnosprawne. Poprawa estetyki przestrzeni gminy znacząco wpłynie na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, a zatem zwiększy jakość życia społeczności lokalnej.

2. Poprawa substancji architektonicznej

Zadania z tego zakresu będą się w głównej mierze opierały na remoncie i modernizacji zabytkowej architektury, mieszkań komunalnych, pustostanów oraz stadionu miejskiego wraz z zapleczem socjalnym.

3. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej

W ramach tego działania nastąpi przebudowa i modernizacja istniejących dróg oraz uzupełnienie sieci drogowej o nowe ulice. W ramach przebudowy i modernizacji sieć drogowa zostanie uzupełniona o infrastrukturę około drogową (chodniki, oświetlenie, barierki) oraz ścieżki rowerowe. Dzięki polepszeniu komunikacji na terenie Gminy, mieszkańcy będą mieli łatwiejszy dostęp do miasta Trzcianko-Zdrój, które pełni funkcję usługowo-administracyjną, przez co zwiększy się ich dostęp do podstawowych usług oraz ośrodków edukacyjnych.

Kolejnym rozłożonym w czasie działaniem będzie modernizacja sieci kanalizacyjnej w Trzcianko-Zdroju oraz doprowadzenie jej do pozostałych miejscowości w Gminie, uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej oraz modernizacja przestarzałej sieci elektroenergetycznej, co zniweluje przerwy w dostawie prądu, zwłaszcza na terenie wiejskim.

10 PROJEKTY ZINTEGROWANE

Projekt zintegrowany to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, których wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez właściwe instytucje. Koordynacja polega w szczególności na określeniu wzajemnych relacji między projektami w zakresie warunków ich wyboru i oceny lub postanowień umów o dofinansowanie projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój projektami zintegrowanymi są następujące projekty:

1. Projekt nr 5: „Stworzenie Strefy Gospodarczej” jest zintegrowany z projektem społecznym nr 4: Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Dzięki powstaniu nowych miejsc pracy mieszkańcy, którzy w ramach projektu uzyskają nowe umiejętności i kwalifikację zawodowe, będą mogli podjąć współpracę z przedsiębiorstwami, które powstaną na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój.

2. Projekt 6: „Zapewnienie dogodnych warunków edukacyjno-rekreacyjnych” jest zintegrowany z projektem nr 1: „Aktywizacja pozalekcyjna uczniów Szkoły Podstawowej” ponieważ dzięki projektowi nr 6 nastąpi zmodernizowanie istniejącej infrastruktury społecznej, dzięki którym stworzy się dogodne warunki dla uczniów biorących udział w projekcie społecznym „Aktywizacja pozalekcyjna uczniów Szkoły Podstawowej”.

11 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PRZEDSIĘWZIĘCIAMI REWITALIZACYJNYMI

Przedsięwzięcia planowane w programie rewitalizacji mają być komplementarne, a więc muszą uzupełniać się pod względem przestrzennym, problemowym, proceduralno – instytucjonalnym i międzyokresowym oraz pod względem źródeł finansowania. Tak podjęte działania pozwolą na kompleksowe wykonanie założeń programu i osiągnięcie maksymalnych efektów.

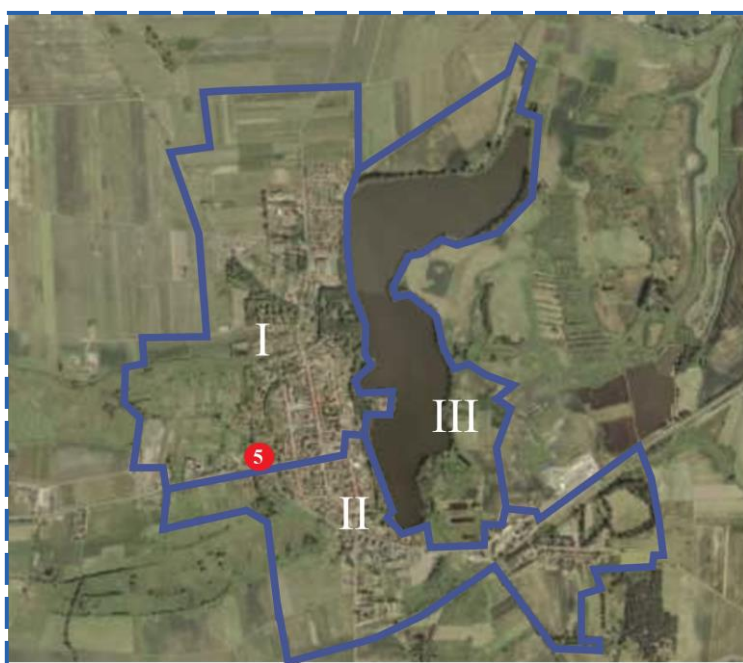
11.1 KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Zapewnienie komplementarności przestrzennej ma zagwarantować efektywne oddziaływanie Lokalnego Programu Rewitalizacji na cały obszar kryzysowy oraz synergii przestrzenną poszczególnych projektów rewitalizacyjnych. Umożliwi to zminimalizowanie występowania negatywnych zjawisk na całym obszarze rewitalizacji. Kształt tych obszarów oraz charakter projektów mają za zadanie wywieranie pozytywnego wpływu nie tylko na obszar poddany rewitalizacji, ale także na pozostałą część obszaru zdegradowanego oraz resztę gminy.

Realizowane działania zostały zaprojektowane w taki sposób, aby nie dopuścić do przenoszenia zidentyfikowanych problemów na inne obszary, ani do występowania niepożądanych efektów społecznych.

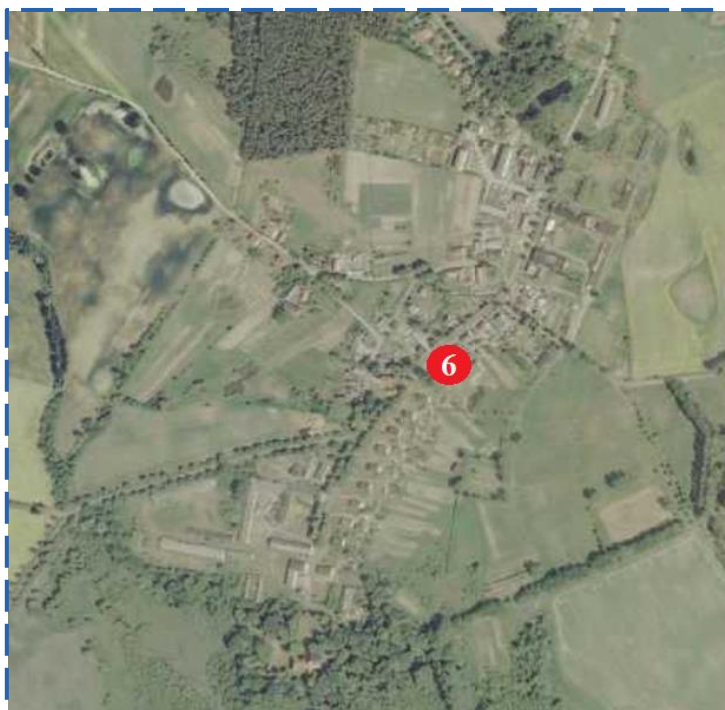
Wszystkie kluczowe projekty społeczne skierowane są do mieszkańców obszarów i podobszarów rewitalizacyjnych i to na ich terenie będą organizowane.

Na poniższych mapach zaznaczono podstawowe projekty inwestycyjne dla gminy Trzcieńsko-Zdrój wraz z uwzględnieniem ich lokalizacji.

Rysunek 20: Lokalizacja projektu kluczowego nr 5 - "Stworzenie Strefy Gospodarczej" w Trzcieńsku-Zdroju I

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 21: Lokalizacja projektu kluczowego nr 6 - "Zapewnienie dogodnych warunków edukacyjno-rekreacyjnych" w Stołecznej.

Źródło: opracowanie własne

11.2 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaprojektowane zostały w taki sposób, aby wzajemnie się dopełniać pod względem tematycznym i oddziaływać na więcej niż jedną sferę problemową. W poniższej tabeli przedstawiono, w jaki sposób działania będą się łączyć i w jaki sposób należy weryfikować osiągnięcie danego celu.

Tabela 27: Komplementarność problemowa projektów rewitalizacyjnych

Cele strategiczne, które należy osiągnąć	Projekty, które przyczyniły się do osiągnięcia danego celu	Sposób weryfikacji osiągniętego celu
Zwiększenie odsetka osób zatrudnionych	Projekt kluczowy nr 3, 4,5	- zmniejszenie bezrobocia - wzrost liczby nowych działalności gospodarczych - spadek liczby beneficjentów MGOPS - zmniejszenie migracji wewnętrznej
Podwyższenie	Projekty kluczowe nr 1, 2,	- wzrost zainteresowania dzieci

jakości życia mieszkańców	4, 6 Projekty uzupełniające nr 1, 2, 3	zajęciami pozalekcyjnymi - wzrost liczby mieszkańców udzielających się w imprezach społeczno-kulturalnych - spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, - liczba osób korzystających z siłowni zewnętrznych
Aktywizacja społeczna mieszkańców	Projekt kluczowy nr 1, 2; Projekt uzupełniający nr 1	- wzrost zainteresowania dzieci zajęciami pozalekcyjnymi, - wzrost liczby mieszkańców udzielających się w imprezach społeczno-kulturalnych
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	Projekt kluczowy nr 2	- spadek liczby osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków
Rozwój działalności gospodarczej	Projekt kluczowy nr 3, 4, 5	- spadek bezrobocia - liczba nowych działalności gospodarczych
Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu	Projekty kluczowe nr 1,2,5	- liczba zorganizowanych warsztatów edukacyjno-rozwojowych - liczba osób uczestniczących w imprezach - liczba osób korzystających z boiska sportowego i siłowni zewnętrznej

Źródło: opracowanie własne

11.3 KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO – INSTYTUCJONALNA

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna zapewniona jest dzięki odpowiednio zaprojektowanemu systemowi zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na współpracę w działaniu na jego rzecz różnych instytucji.

11.4 KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

Projekty zaplanowane w niniejszym programie rewitalizacji są komplementarne wobec przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności na lata 2007-2013.

W ramach Europejskiego Funduszy Społecznego na terenie gminy Trzcіńsko-Zdrój zostały zrealizowane projekty mające na celu podniesienie jakości życia mieszkańców. Realizacja tych projektów polegała na organizacji zajęć sportowych oraz tanecznych „Zintegruj się w tańcu” dla dzieci i młodzieży w wieku 7-13 lat z terenu gminy Trzcіńsko-Zdrój. Przedsięwzięcia te miały na celu integrację i aktywizację dzieci i młodzieży z terenów gminy Trzcіńsko-Zdrój celem przeciwdziałania szerzącej się degradacji społecznej i związanym z tym ryzykiem rozwoju patologii wśród dzieci i młodzieży. Projekty zostały zrealizowane w 2010 roku.

W ramach projektu systemowego „Indywidualizacja procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III Szkół Podstawowych” w współfinansowanego ze środków EFS w ramach PO KL, w placówkach szkół podstawowych na terenie gminy przeprowadzono zajęcia dydaktyczne dla dzieci ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu, w tym zagrożonym ryzykiem dysleksji oraz zajęcia dla dzieci z trudnościami w zdobywaniu umiejętności matematycznych. Działania te zostały zrealizowane w 2011 roku.

Ponadto, w ramach wsparcia działań Programu Operacyjnego Celu 3. „Europejskiej Współpracy Terytorialnej”, w 2012 roku wybudowana została ścieżka pieszo-rowerowa na trasie Trzcіńsko-Zdrój-Strzeszyn.

Przeprowadzone działania miały na celu przede wszystkim podniesienie jakości życia mieszkańców i zminimalizowanie występowania negatywnych zjawisk społecznych na terenie gminy Trzcіńsko-Zdrój. Działania zaproponowane w Lokalnym Programie Rewitalizacji są powiązane tematycznie z ww. projektami ponieważ dotyczą w głównej mierze podniesienia jakości przestrzeni gminy, w której mieszkańcy mogą się integrować i wypoczywać.

11.5 KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Komplementarność źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie zapewniona poprzez umiejętne połączenie wsparcia finansowego z Unii Europejskiej (z EFRR, EFS) oraz źródeł publicznych i prywatnych.

W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego gmina może otrzymać pomoc ukierunkowaną na:

Wsparcie dla liderów i animatorów lokalnych

Organizowanie grup samopomocowych, grup wsparcia i grup edukacyjnych

Wzmacnianie kompetencji społecznych i zawodowych

Wsparcie inicjatyw partnerskich oraz tworzenie nowych i wzmacnianie funkcjonujących partnerstw lokalnych

W ramach wsparcia uzupełniającego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na działania takie jak:

Zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym

Remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów gospodarczych lub społecznych na obszarze rewitalizowanym

Wśród źródeł publicznych można wyróżnić: budżet miasta, programy rządowe, fundusze celowe, programy i fundusze wojewódzkie, fundusze europejskie zdefiniowane w programach operacyjnych województwa i krajowych.

Do środków prywatnych zaliczają się kredyty i pożyczki, leasing, emisja obligacji komunalnych, gwarancje bankowe, środki własne inwestorów prywatnych.

Zakłada się, że Gmina Trzcianko-Zdrój będzie mogła pozyskać dofinansowanie na projekty rewitalizacyjne w wysokości maksymalnie 85% ich wartości, zapewniając 15% wkład własny.

12 SYSTEM WDRAŻANIA, MONITORINGU I OCENY SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

System wdrażania LPR powiązany jest ze strukturą organizacyjną gminy Trzcieżsko-Zdrój oraz innych jednostek organizacyjnych. Za realizację projektu odpowiedzialny będzie Burmistrz Gminy Trzcieżsko-Zdrój oraz współpracujące z nim instytucje i podmioty takie jak Urząd Miejski w Trzcieżsku-Zdroju, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Trzcieżskie Centrum Kultur, mieszkańcy gminy i sołtysi, przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą na terenie gminy oraz dyrektorzy szkół znajdujących się na terenie gminy. Powołany zostanie specjalny Zespół ds. Rewitalizacji, którego zadaniem będzie wdrażanie i nadzorowanie poszczególnych projektów. W skład Zespołu wchodzić będą referaty Urzędu Miejskiego w Trzcieżsku-Zdroju oraz przedstawiciele instytucji podległych. W ramach Zespołu powinny funkcjonować osoby reprezentujące poszczególne inicjatywy wdrożeniowe. Wiodącą rolę zajmować będzie komórka Urzędu Miejskiego odpowiedzialna za inwestycje, które nadzorować będzie skuteczność i jakość realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji. Do jej zadań należeć będzie:

Wdrażanie poszczególnych projektów

Opiniowanie wniosków dotyczących działań realizowanych na obszarach rewitalizowanych

Przyjmowanie i kierowanie propozycji projektów

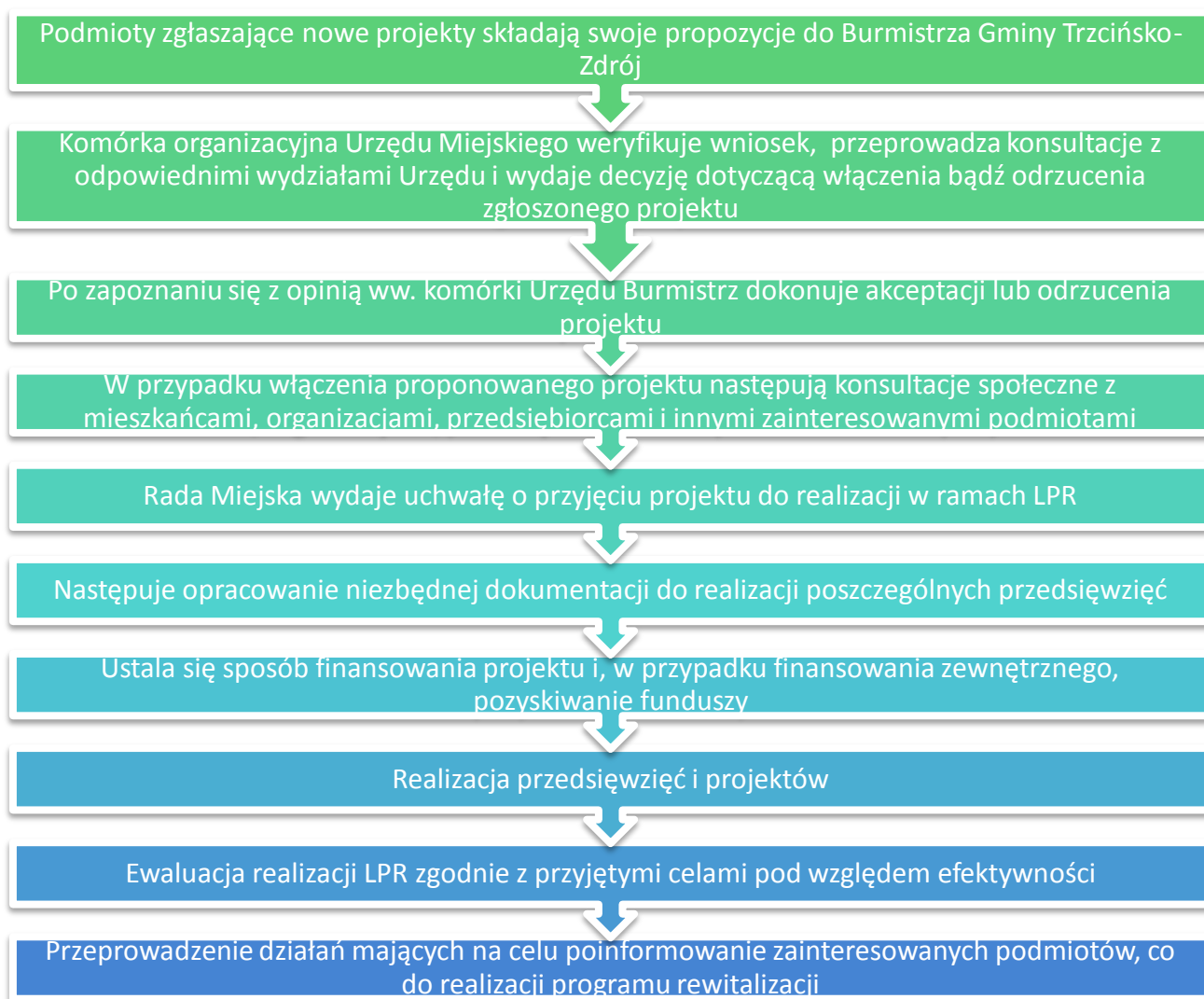
Zapewnienie zgodności wdrażanych projektów z projektami wyższego rzędu

Aktualizacja zadań programu

Ewaluacja LPR

Monitorowanie postępów

W przypadku pojawienia się nowych przedsięwzięć do realizacji na wybranych obszarach rewitalizacji zastosuje się następującą ścieżkę działania:

Efektem końcowym wdrażanego programu rewitalizacji powinno być ożywienie społeczno-gospodarcze oraz wyeliminowanie nękających gminę problemów.

System monitoringu i oceny skuteczności działań

Kluczowym elementem wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji jest system monitorowania i oceny skuteczności działań. Proces periodycznego zbierania i analizowania danych zarówno ilościowych jak i jakościowych dotyczących wdrażanych projektów umożliwi skuteczną i efektywną ich realizację oraz pozwala na szybką reakcję w przypadku pojawienia się jakichkolwiek komplikacji. Służy również wczesnemu ostrzeganiu i informowaniu o ewentualnych nieprawidłowościach oraz weryfikuje skuteczność działań ujętych w dokumencie. Systematyczny monitoring umożliwia korygowanie działań determinując tym samym optymalne wykorzystanie

środków finansowych oraz wzrost efektywności podejmowanych działań w ramach polityk publicznych.

Monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji prowadzony będzie przez Zespół ds. Rewitalizacji, w odniesieniu do wskaźników pozwalających na ocenę rzeczowego i finansowego stopnia zrealizowania projektów wskazanych w dokumencie oraz identyfikację odstępstw i nieprawidłowości. Celem monitoringu jest powtarzalność procesu pozyskiwania danych, która umożliwi porównanie wyników z różnych okresów analiz. Pełnomocnik, jako osoba odpowiedzialna za zarządzanie i koordynowanie procesem rewitalizacji w Gminie, w zakresie monitoringu realizacji Programu Rewitalizacji będzie miał następujące zadania:

Gromadzenie i analizowanie informacji w zakresie opracowanego zestawu wskaźników stopnia realizacji projektów i celów

Sporządzanie na koniec każdego roku kalendarzowego raportu z postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Burmistrza Gminy, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Miejską

Udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej Gminy oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas konsultacji społecznych.

Ponadto, proces monitorowania polegać będzie na sporządzaniu raportów okresowych (co najmniej dwuletnich), które będą przygotowywane również przez Zespół Roboczy na bazie raportów przedkładanych przez beneficjentów końcowych po zakończeniu realizacji poszczególnych zadań oraz wskaźników monitorujących efektywność Programu. Raporty okresowe stanowiąc będą podstawę raportów ewaluacyjnych weryfikujących efektywność realizacji po zakończeniu procesu wdrażania założeń programowych na lata 2017 – 2023. Ewaluacja będzie odbywała się pod koniec każdego roku w latach 2024-2029.

Ocena wdrażania Programu Rewitalizacji ma na celu potwierdzenie spełniania wymagań określonych w „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”. Ocena wszystkich projektów i zadań rewitalizacyjnych będzie brała pod uwagę kryteria ewaluacyjne:

Skuteczność	•kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele dokumentu opracowane na etapie planowania,
Efektywność	•kryterium, które pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów, czyli określić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów,
Użyteczność	•kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej,
Trafność	•kryterium, które pozwala ocenić, do jakiego stopnia cele określone w programie odpowiadają potrzebom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego,
Trwałość	•kryterium, które pozwala ocenić, w jakim stopniu pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja Lokalnego Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów Programu. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków, będą również wskazywały czy istnieje potrzeba aktualizacji Programu. Konieczność aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji może wynikać z czasu obowiązywania dokumentu, ze zmian wymogów prawnych, pojawienia się nowych projektów. Na determinację nowych odbiorców oraz zakres nowych projektów wpływ będą miały zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, potrzeby mieszkańców obszarów rewitalizacji, możliwości budżetu gminy oraz dostępność środków zewnętrznych. Wszelkie informacje dotyczące stanu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz ewentualne zamierzenia aktualizacji dokumentu będą publicznie udostępniane. W przypadku aktualizacji LPR, zostanie ona poprzedzona konsultacjami społecznymi w zakresie identyfikacji nowych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych.

Efektywne przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w Gminie Trzcieszko-Zdrój będzie polegało na monitorowaniu wydatków oraz efektów rzeczowych przedsięwzięć.

Monitorowanie powinno obejmować następujące etapy:

Monitoring rzeczowy będzie polegał na pozyskiwaniu informacji o postępach w realizacji zaplanowanych działań, przedstawi efekty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, a także zapewni zgodność z założeniami Programu.

Monitoring finansowy umożliwi kontrolę nad finansowymi aspektami inwestycji, będzie podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Ponadto monitoring finansowy będzie oferował pomoc interesariuszom rewitalizacji w uzyskaniu informacji dotyczących możliwych do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Monitoring koordynowany będzie przez Zespół Roboczy ds. Rewitalizacji. Ponadto w proces monitorowania programu zostaną zaangażowani interesariusze z obszaru poddanego rewitalizacji. Komponentami integralnymi systemu monitorowania będą oceny mieszkańców jak również Zespołu Roboczego, m. in. W zakresie wizerunku obszaru rewitalizacji, partycypacji społecznej, komplementarności oraz integralności projektów.

Ważnym elementem raportu monitoringowego będzie zestawienie mierników realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, które pozwolą na określenie efektów rzeczowych realizacji projektów. Ujęte mierniki należy dostosować do możliwości oraz potrzeb, które można rozszerzyć o dodatkowe, bardziej szczegółowe (np. z GOPS, PUP, Policji - poniższe wskaźniki są zgodne z wykorzystanymi w delimitacji obszarów zdegradowanych).

Wskaźniki monitorowania osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji będą następujące:

Tabela 28: Wskaźniki monitorowania osiągnięć celów LPR.

Nazwa wskaźnika rezultatu	Cele LPR, które spełnia dany wskaźnik	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Liczba dzieci zamieszkujących obszar rewitalizacji, które uczestniczyły w warsztatach edukacyjnych.	Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców. Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym. Cel 5: Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.	0	20
Liczba dzieci zamieszkujących obszar rewitalizacji, które brały udział w organizowanych zajęciach edukacyjnych.	Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców. Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym. Cel 5: Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.	0	20
Liczba uczestników imprez, którzy zamieszkują obszar rewitalizacji.	Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców.	0	100
Liczba uczestników spotkań, którzy zamieszkują obszar rewitalizacji.	Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców. Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.	0	25
Liczba uczestników warsztatów, którzy zamieszkują obszar rewitalizacji.	Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców. Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.	0	30
Liczba nowych działalności gospodarczych prowadzonych przez osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji - 4	Cel 1: Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców	98	106
Spadek liczby osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji o 10 osób	Cel 1: Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców	64	54

Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców			
Zmniejszenie liczby beneficjentów OPS zamieszkujących obszar rewitalizacji o 10 osób	Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców	174	164
Liczba osób zamieszkałych na obszarze rewitalizacji, które korzystają z siłowni zewnętrznych.	Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców	0	80

Źródło: opracowanie własne

13 POWIĄZANIA PROGRAMU REWITALIZACJI Z INNYMI PROGRAMAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój z sytuacji kryzysowej oraz zapobieganie jej rozprzestrzeniania się na inne obszary w Gminie jest celem nadrzędnym programu rewitalizacji.

Niniejszy Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje w tej kwestii silne powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy Trzcińsko-Zdrój. Realizacja szeregu zintegrowanych projektów jest w stanie trwale zminimalizować występowanie zjawisk kryzysowych na wyznaczonych obszarach rewitalizacji oraz efektywnie wpłynąć na ogólną poprawę jakości życia mieszkańców tych obszarów, a także oddziaływać pozytywnie na obszar całej Gminy.

13.1 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO DO 2020 ROKU

Strategia jest dokumentem, który wyznacza ścieżkę polityki rozwoju województwa. Jej celem jest określenie kierunków polityki oraz wyznaczenie celów, które mają zostać osiągnięte w określonym przedziale czasowym. Strategia ta jest punktem odniesienia dla wszystkich działań rozwojowych prowadzonych na terenie województwa.

Wizja rozwoju województwa zachodniopomorskiego zawarta w Strategii Rozwoju, ma na celu przedstawienie i opisanie celów realizowanych przez województwo do 2020 roku. Strategia zakłada wzrost poziomu poczucia

bezpieczeństwa zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów oraz zahamowanie migracji poza województwo poprzez podniesienie poziomu jakości życia. Przewiduje się również wzrost integracji społeczności lokalnych oraz kultywowanie świadomości regionalnej, zwłaszcza wśród ludzi młodych. Ponadto zakłada się, iż województwo dzięki swojemu korzystnemu położeniu, stanie się ważnym ośrodkiem gospodarczym, kulturalnym i naukowym z dobrym dostępem komunikacyjnym.

Dokument ten wskazuje główne kierunki rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego, stanowi ważny punkt odniesienia dla planów, programów i strategii. Misja Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku została sformułowana jako: „Stworzenie warunków do stabilnego i zrównoważonego rozwoju województwa zachodniopomorskiego opartego na konkurencyjnej gospodarce i przedsiębiorczości mieszkańców oraz aktywności społecznej przy optymalnym wykorzystaniu istniejących zasobów”. Aby osiągnąć określone założenia, sformułowano sześć celów strategicznych:

1. Wzrost innowacyjności i efektywności gospodarowania.
2. Wzmacnianie mechanizmów rynkowych i otoczenia gospodarczego.
3. Zwiększenie przestrzennej konkurencyjności regionu.
4. Zachowanie i ochrona wartości przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami.
5. Budowanie otwartej i konkurencyjnej społeczności.
6. Wzrost tożsamości i spójności społecznej regionu.

Realizacja Lokalnego Programu Rewitalizacji wpisuje się w cele Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku, są to cele strategiczne nr:

Tabela 29: Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój z celami Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku.

Cel strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój	Cele i działania Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku
--	---

<p>Cel 1: Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców</p>	<p>Cel Strategiczny nr 1 „Wzrost Innowacyjności i Efektywności Gospodarowania” 1.3. Wspieranie współpracy przedsiębiorstw i rozwoju przedsiębiorczości</p> <p>Cel Strategiczny nr 2 „Wzmocnienie Atrakcyjności Inwestycyjnej Regionu” 2.1. Podnoszenie atrakcyjności i spójności oferty inwestycyjnej regionu oraz obsługi inwestorów 2.2. Wzmacnianie rozwoju narzędzi wsparcia biznesu 2.3. Tworzenie i rozwój stref aktywności inwestycyjnej</p> <p>Cel Strategiczny nr 5 „Budowanie Otwartej i Konkurencyjnej Społeczności” 5.2. Zwiększanie aktywności zawodowej ludności 5.3. Rozwój kształcenia ustawicznego</p>
<p>Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców</p>	<p>Cel Strategiczny nr 5 „Budowanie Otwartej i Konkurencyjnej Społeczności” 5.2. Zwiększanie aktywności zawodowej ludności 5.3. Rozwój kształcenia ustawicznego</p> <p>Cel Strategiczny nr 6 „Wzrost Tożsamości i Spójności Społecznej Regionu” 6.6. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej</p>
<p>Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców</p>	<p>Cel Strategiczny nr 6 „Wzrost Tożsamości i Spójności Społecznej Regionu” 6.1. Wspieranie funkcji rodziny 6.3. Wspieranie rozwoju demokracji lokalnej i społeczeństwa obywatelskiego 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej 6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej 6.6. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej</p>
<p>Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym</p>	<p>Cel Strategiczny nr 6 „Wzrost Tożsamości i Spójności Społecznej Regionu” 6.1. Wspieranie funkcji rodziny 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej</p>

	6.6. Przeciwdziałanie ubóstwu i procesom marginalizacji społecznej
Cel 5: Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	Cel Strategiczny nr 6 „Wzrost Tożsamości i Spójności Społecznej Regionu” 6.4. Wzmacnianie tożsamości i integracji społeczności lokalnej 6.5. Rozwijanie dorobku kulturowego jako fundamentu tożsamości regionalnej

Źródło: opracowanie własne

13.2 STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY TRZCIŃSKO-ZDRÓJ NA LATA 2013-2020

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to program definiowania i realizacji celów społecznych gminy, szczególnie w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, zapobiegania patologiom społecznym, wyrównywania szans osób niepełnosprawnych oraz w zakresie zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rodziny. Strategia ma za zadanie określić wizję pożądanej przyszłości oraz wskazać realne środki za pomocą których zostanie ona osiągnięta.

Tabela 30: Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzcianko Zdrój na lata 2013-2020.

Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji	Cele strategiczne „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Trzcianko-Zdrój 2013-2020”.	Cele operacyjne i działania „Strategii rozwiązywania problemów społecznych gminy Trzcianko-Zdrój 2013-2020”.
Cel 1: Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców	Cel strategiczny II: Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia.	Cel operacyjny 1: Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych. 1.1 Współpraca z urzędem pracy na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza tych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. 1.2 Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób bez zatrudnienia, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. 1.3 Wspieranie i promowanie systemu

poradnictwa zawodowego i szkoleń dla osób bezrobotnych.

**Cel 2:
Podwyższenie
jakości życia
mieszkańców**

**Cel strategiczny II:
Przeciwdziałanie
i zwalczanie bezrobocia.**

Cel operacyjny 1: Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych.

1.1 Współpraca z urzędem pracy na rzecz aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych, zwłaszcza tych znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

1.2 Organizowanie prac społecznie użytecznych dla osób bez zatrudnienia, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

1.3 Wspieranie i promowanie systemu poradnictwa zawodowego i szkoleń dla osób bezrobotnych.

**Cel 3: Aktywizacja
społeczna
mieszkańców**

**Cel strategiczny III:
Ograniczanie
występowania zjawisk
patologicznych
dotykających całe
rodziny.**

Cel operacyjny 1: Ograniczanie występowania różnego rodzaju uzależnień.

1.1 Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa lokalnego na temat uzależnień i innych patologii.

1.3 Podniesienie poziomu wiedzy wśród mieszkańców gminy na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami.

Cel operacyjny 2: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom używania alkoholu i środków psychoaktywnych.

2.2 Wspieranie programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

<p>Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym</p>	<p>Cel strategiczny I: Pomoc rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wypełnianiu ról społecznych.</p>	<p>Cel operacyjny 1: Tworzenie lokalnego wsparcia dla rodzin. 1.1 Realizacja lokalnych programów na rzecz pomocy rodzinie. 1.2 Tworzenie spójnego systemu współpracy w przeciwdziałaniu przemocy rodzinie.</p>
<p>Cel 5: Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży</p>	<p>Cel strategiczny III: Ograniczanie występowania zjawisk patologicznych dotyczących całej rodziny.</p>	<p>Cel operacyjny 1: Ograniczanie występowania różnego rodzaju uzależnień. 1.1 Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa lokalnego na temat uzależnień i innych patologii. 1.2 Wdrażanie programów profilaktycznych już od najniższego stopnia edukacji. 1.3 Podniesienie poziomu wiedzy wśród mieszkańców gminy na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami. 1.4 Stworzenie systemu wsparcia rodzin patologicznych opartego na współpracy wielu instytucji i organizacji.</p>
<p>Cel 5: Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży</p>	<p>Cel strategiczny III: Ograniczanie występowania zjawisk patologicznych dotyczących całej rodziny.</p>	<p>Cel operacyjny 2: Przeciwdziałanie negatywnym skutkom używania alkoholu i środków psychoaktywnych. 2.2 Wspieranie programów profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.</p>

Źródło: opracowanie własne

13.3 STRATEGIA ROZWOJU GMINY TRZCIŃSKO-ZDRÓJ NA LATA 2014-2022

Celami strategicznymi ujętymi w „Strategii rozwoju Gminy Trzcіńsko-Zdrój na lata 2014-2022” są:

Tabela 31: Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój z celami Strategii rozwoju Gminy Trzcianko-Zdrój na lata 2014-2022

Cel strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój	Cele i działania „Strategii rozwoju Gminy Trzcianko-Zdrój na lata 2014-2022”
Cel 1: Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców	Cel strategiczny nr 1 Rozwój gospodarczy gminy 1.1 Polityka proinwestycyjna – stworzenie strefy gospodarczej
Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców	Cel strategiczny nr 1 Rozwój gospodarczy gminy 1.1 Polityka proinwestycyjna – stworzenie strefy gospodarczej 1.2 Minimalizacja kryzysu demograficznego Cel strategiczny nr 2 Rozwój infrastruktury turystycznej z promocją rekreacji i wypoczynku 2.4 Wzbogacenie oferty turystycznej
Cel 3: Aktywizacja społeczna mieszkańców	Cel strategiczny nr 2 Rozwój infrastruktury turystycznej z promocją rekreacji i wypoczynku 2.1 Wykorzystanie potencjału jezior i terenów przyjeziornych 2.2 Promocja turystyki i rekreacji
Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	Cel strategiczny nr 1 Rozwój gospodarczy gminy 1.1 Polityka proinwestycyjna – stworzenie strefy gospodarczej 1.2 Minimalizacja kryzysu demograficznego
Cel 5: Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	Cel strategiczny nr 2 Rozwój infrastruktury turystycznej z promocją rekreacji i wypoczynku 2.1 Wykorzystanie potencjału jezior i terenów przyjeziornych 2.2 Promocja turystyki i rekreacji

Źródło: opracowanie własne

13.4 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY TRZCIŃSKO-ZDRÓJ

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wyprzedza sporządzanie planów miejscowych i ich praktyczne stosowanie. Określa ono politykę przestrzenną gminy, nadaje generalny kierunek dalszym opracowaniom planistycznym i pozwala na uzyskanie szerokiej akceptacji dla decyzji najważniejszych dla całej wspólnoty samorządowej. Celem Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy jest:

- określenie istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z rozwojem gminy
- wyznaczenie obszarów objętych ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz ustalenie dla nich zasad użytkowania,
- sformułowanie kierunków zagospodarowania przestrzennego i zasad polityki przestrzennej gminy
- koordynacja planów miejscowych.

Cele powyższe wynikają bezpośrednio z przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, a pośrednio z innych ustaw oraz regulacji prawnych dotyczących kompetencji samorządów. W studium uwzględniono uwarunkowania wynikające między innymi z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy
- występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych
- występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych
- występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych
- występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

- własności gruntów
- jakości życia mieszkańców
- zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Za podstawowy potencjał gminy uznano:

- bardzo korzystne warunki do prowadzenia działalności rolniczej
- wysokie walory krajobrazowe gminy
- złoża surowców mineralnych.

W oparciu o wyżej wymienione walory, zaproponowano w strategii rozwoju gminy, przyjęcie za funkcje podstawowe:

- gospodarkę żywnościową
- turystykę i rekreację
- funkcja uzupełniająca - eksploatacja surowców mineralnych.

Cel strategiczny Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzciesko-Zdrój	Działania zawarte w Studium Uwarunkowań I Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Trzciesko-Zdrój spełniające cele LPR
Cel 1: Rozwój działalności gospodarczej oraz przedsiębiorczości mieszkańców	→ Sytuacja demograficzna i niezrównoważony rynek pracy, skłaniać będą do aktywizacji zawodowej wolnej siły roboczej. Zwiększenie ilości miejsc pracy w usługach, turystyce, gospodarce żywnościowej oraz w przemyśle materiałów budowlanych.
Cel 2: Podwyższenie jakości życia mieszkańców	→ Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez uzyskanie następującego poziomu wskaźników: <ul style="list-style-type: none"> - mieszkalnictwo - 1 mieszkanie na 1 gospodarstwo domowe - ochrona zdrowia - utrzymanie istniejącego stanu zainwestowania i usług medycznych [minimum] - szkolnictwo podstawowe – 25 uczniów na 1 oddział - limity młodzieży w wieku 7 - 14 lat przemawiają za utrzymaniem istniejącego stanu zainwestowania

	→ rozwój turystyki i agroturystyki w oparciu o zagospodarowanie terenu oraz podniesienie standardu wypoczynku
Cel 4: Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	→ Sytuacja demograficzna oraz niezrównoważony rynek pracy, skłaniać będą do aktywizacji zawodowej wolnej siły roboczej. Zwiększenie ilości miejsc pracy w usługach, turystyce, gospodarce żywnościowej i w przemyśle materiałów budowlanych.
5. Stworzenie alternatywy spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży.	→ Podniesienie standardu życia mieszkańców poprzez uzyskanie następującego poziomu wskaźników: <ul style="list-style-type: none"> - mieszkalnictwo - 1 mieszkanie na 1 gospodarstwo domowe - ochrona zdrowia - utrzymanie istniejącego stanu zainwestowania i usług medycznych [minimum] szkolnictwo podstawowe – 25 uczniów na 1 oddział - limity młodzieży w wieku 7 - 14 lat przemawiają za utrzymaniem istniejącego stanu zainwestowania

Źródło: opracowanie własne

14 INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE

Skuteczna realizacja celów oraz działań dla projektów zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój jest bezpośrednio uzależniona od zaangażowania samorządu lokalnego, ale również od dostępności środków finansowych potrzebnych na ich realizację. Indykatywne ramy finansowe realizacji projektów rewitalizacyjnych obejmować będą zarówno finansowanie ze środków własnych oraz ze środków zewnętrznych.

W sytuacji, gdy Gmina nie będzie w stanie uzyskać dofinansowania na dany projekt rewitalizacyjny z funduszy unijnych, nadal będzie dążyć do jego realizacji poprzez pozyskanie środków finansowych z innych źródeł. W tym przypadku realizacja takiego projektu może się przedłużyć bądź jego zakres zostanie ograniczony

Tabela 32: Indykatywne ramy finansowe.

Nazwa projektu	Szacunkowa wartość projektu	Wysokość środków możliwych do pozyskania z funduszy unijnych	Wysokość wkładu własnego gminy
Projekty społeczne			
Aktywizacja pozalekcyjna uczniów Szkoły Podstawowej	40 000,00 zł	EFS (max. 85%): 34 000,00 zł	6 000,00 zł
„Centrum Aktywności Lokalnej” - integracja mieszkańców, profilaktyka uzależnień, prewencja w stosunku do dzieci i młodzieży.	40 000,00 zł	EFS (max. 85%): 34 000,00 zł	6 000,00 zł
Utworzenie „Centrum przedsiębiorczości lokalnej”	30 000,00 zł	EFS (max. 85%): 25 500,00 zł	4 500,00 zł
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	10 000,00 zł	EFS (max. 85%): 8 500,00 zł	1 500,00 zł
Projekty inwestycyjne			
Stworzenie „Strefy Gospodarczej”	4 350 000,00 zł	EFRR (max. 85%): 3 697 500,00 zł	652 500,00 zł
Zapewnienie dogodnych warunków edukacyjno-rekreacyjnych	1 000 000,00 zł	EFRR (max. 85%): 850 000,00 zł	150 000,00 zł

Źródło: opracowanie własne

15 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Ważnym elementem każdego programu rewitalizacji jest aktywne włączenie zainteresowanych podmiotów: mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych grup, do których kierowane są działania rewitalizacyjne.

Partycypacja lokalnej społeczności to przede wszystkim:

Komunikacja pomiędzy interesariuszami a władzami gminy, umożliwiającą obustronne uczestnictwo w procesie rewitalizacji.

Możliwość udziału wszystkich zainteresowanych w panelach dyskusyjnych, spotkaniach, debatach.

Dostępność informacji na temat podejmowanych działań i wprowadzanych zmian przez władze, a także możliwość oceny i wyrażenia opinii przez zainteresowane strony.

Organizacja konsultacji społecznych w sprawie tworzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji umożliwia czynny udział interesariuszy w pracy nad programem. Poprzez to dąży się do kreowania właściwego rozwiązania istniejących na terenie gminy problemów. Współdziałanie wielu jednostek jest bardziej pożądane niż indywidualne działania.

W celu poinformowania mieszkańców o konsultacjach, ogłoszenie o miejscu oraz terminie, w którym się odbywają, zostało przekazane do informacji publicznej zarówno na stronie internetowej Gminy Trzcińsko-Zdrój, jak i w postaci plakatów zawieszonych na tablicach informacyjnych. Ponadto w ramach przygotowań do kompetentnej obsługi rewitalizacji, przeprowadzono szkolenie pracowników jednostki samorządu terytorialnego w ramach projektu opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój.

REWITALIZACJA GMINY TRZCIŃSKO-ZDRÓJ

zaproszenie na spotkanie konsultacyjne

Burmistrz Gminy Trzcianko-Zdrój

*zaprasza na spotkanie informacyjne
w sprawie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji
Gminy Trzcianko-Zdrój dofinansowanego ze środków Unii
Europejskiej, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc
Techniczna 2014-2020 wraz z przedstawicielami firmy Awil
PF&C Sp.z o.o z Poznania.*

*Informujemy, że w dniu 24 maja 2017 roku w ramach projektu pn. „Opracowania Lokalnego
Programu Rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój” odbędą się:*

- 1) *spotkanie informacyjne dla pracowników jednostek organizacyjnych, pracowników szkół
dotyczące obszaru rewitalizacji i planowanych w nim przedsięwzięć, spotkanie odbędzie się w
godzinach 12:00-13:30*
- 2) *spotkanie informacyjne przeznaczone dla radnych oraz sołtysów, rad sołeckich dotyczące
obszaru rewitalizacji i planowanych w nim przedsięwzięć, spotkanie odbędzie się w godzinach
14:00-15:30*
- 3) *spotkanie informacyjne dla przedsiębiorców z terenu Gminy Trzcianko-Zdrój oraz mieszkańców
spotkanie odbędzie się w godzinach 16:00-17:30*

Spotkania odbędą się w Izbie Pamięci w Trzcianku-Zdroju ul Cmentarna 1A:
będą moderowane przez członków zespołu rewitalizacji oraz ekspertów zewnętrznych. Dyskusja i podsumowanie po każdym zakończonym spotkaniu w Izbie Pamięci przy drobnym poczęstunku.
Bardzo liczymy na obecność i aktywny udział całej społeczności gminy Trzcianko-Zdrój.

UWAGA!!!
w związku ze zbliżającymi się Dniami Trzcianka-Zdroju informujemy, że spotkanie w dniu 24 maja 2017r. odbędzie się w sali posiedzeń Urzędu Miejskiego w Trzcianku-Zdroju ul. Rynek 15.

Wszelkie informacje na temat opracowywanego Lokalnego Programu Rewitalizacji znajdują Państwo na stronie internetowej <http://www.trzcianko-zdroj.pl/rewitalizacja>.

Rysunek 22: Plakat informujący o rewitalizacji Gminy Trzcianko-Zdrój.

Źródło: <https://www.trzcianko-zdroj.pl/>

Konsultacje społeczne dotyczące Lokalnego Programu Rewitalizacji przeprowadzono 24 maja 2017 roku, na podstawie Uchwały Nr XI/115/04 Rady Miejskiej w Trzcianko-Zdroju z dnia 16 kwietnia 2014 roku w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Trzcianko-Zdrój. Konsultacje miały na celu przedstawianie diagnozy mieszkańcom, kierownikom jednostek organizacyjnych, radnym, sołtysom, radom sołeckim, przedsiębiorcom oraz organizacją pożytku publicznego.

Spotkania odbyły się w Urzędzie Miejskim w Trzcińsku-Zdroju od godziny 12.00 i trwały do godziny 18.00. Spotkania prowadził koordynator projektu Pan Piotr Radecki oraz przedstawiciel firmy Awil z Poznania. Przystawili czym jest rewitalizacja, jaki ma cel oraz jakie zadania można uwzględnić w programie rewitalizacji.

Przedstawiona została diagnoza oraz wskazane zostały obszary, które będą podlegały rewitalizacji. Koordynator projektu przedstawił propozycje inwestycji na obszarze zdegradowanym, które planuje wykonać Gmina Trzcińsko-Zdrój. Podczas spotkania dyrektorzy szkół i radni włączali się do dyskusji, popierając pomysły. Uczestnicy spotkania wspólnie dyskutowali na temat wyznaczenia obszaru zdegradowanego – zgodnie uznano, iż są to jednostki Trzcińsko-Zdrój I oraz Stołeczna, ze względu na duże nasilenie na ich terenie problemów społecznych oraz gospodarczych.

Uczestnicy spotkania zostali poinformowani o tym, iż diagnoza zostanie zamieszczona na stronie Gminy Trzcińsko-Zdrój.

Gmina Trzcińsko-Zdrój ogłosiła konkurs plastyczny dla dzieci ze szkół podstawowych z terenu Gminy Trzcińsko-Zdrój pod nazwą „Rewitalizacja oczami Dziecka”. Celem konkursu było zainteresowanie najmłodszych mieszkańców gminy Trzcińsko-Zdrój wizją zmian, jakie mają nastąpić w ramach rewitalizacji oraz wyłonienie prac najcelniej ukazujących idee konkursu. Konkurs został rozstrzygnięty 13 czerwca 2017 roku, a jury w składzie: Piotr Radecki – koordynator zespołu ds. rewitalizacji; przewodniczący komisji, Tadeusz Mazur – Dyrektor Trzcińskiego Centrum Kultury oraz Barbara Ignaczak - kierownik ds. merytorycznych i organizacyjnych wyłoniło 12 zwycięzców. *(Prace uczestników w załączniku nr 1)*

Włączenie społeczne mieszkańców gminy będzie się odbywało również na kolejnych etapach realizowania programu rewitalizacji, tj. wdrażaniu, monitoringu i ocenie działań. Społeczność lokalna będzie informowana o poczynionych postępach oraz w przypadku pojawienia się nowych projektów czy zmian, odbywać się będą kolejne konsultacje, podczas których podmioty zainteresowane będą miały możliwość wyrażenia swojej opinii.

16 OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Urząd Miejski w Trzcińsko-Zdroju po przeprowadzeniu konsultacji z Zespołem Rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego i naniesieniu uwag skieruje wniosek wraz z projektem programu do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska i Inspektoratu Sanitarnego o ocenę możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

17 SPIS WYKRESÓW I TABEL

Wykres 1: Liczba ludności w gminie Trzcińsko-Zdrój w latach 2009-2015	13
Wykres 2: Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w gminie Trzcińsko-Zdrój w latach 2009-2015	14
Wykres 3: Saldo migracji wewnętrznych gminy Trzcińsko-Zdrój w latach 2009-2015... 14	
Wykres 4: Porównanie podziału liczby mieszkańców według funkcjonalnych grup wieku w roku 2009 i 2015 w gminie Trzcińsko-Zdrój.	16
Wykres 5: Struktura osób bezrobotnych w gminie Trzcińsko – Zdrój w roku 2016.	22
Wykres 6: Wykształcenie osób bezrobotnych zamieszkujących gminę Trzcińsko-Zdrój w 2016 roku.....	23
Wykres 7: Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcińsko-Zdrój w latach 2009-2015.	24
Wykres 8: Porównanie wyników Sprawdzianu Szóstoklasisty w gminie Trzcińsko-Zdrój w latach 2015-2016.	30
Wykres 9: Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Trzcińsko-Zdrój w porównaniu do województwa i powiatu.....	51
Wykres 10: Szacunkowa stopa bezrobocia w Gminie Trzcińsko-Zdrój w latach 2004-2015 w porównaniu do stopy bezrobocia w województwie zachodniopomorskim oraz Polsce.	52
Wykres 13: Liczba mieszkań na terenach miejskich i wiejskich w gminie Trzcińsko – Zdrój w latach 2009 – 2015.....	64
Tabela 1: Liczba ludności poszczególnych jednostek analitycznych oraz ich udział w ogólnej liczbie ludności i powierzchni gminy Trzcińsko-Zdrój.	12
Tabela 2: Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki urbanistycznej w 2016 r.	17
Tabela 3: Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Trzcińsko – Zdrój, powiecie gryfińskim i województwie zachodniopomorskim w latach 2013 – 2015.....	19
Tabela 4: Liczba osób długotrwale bezrobotnych w wieku produkcyjnym w gminie Trzcińsko-Zdrój w 2015 roku z podziałem na jednostki analityczne.....	20

Tabela 5: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Trzcińsko-Zdrój w 2015 roku.....	25
Tabela 6: Liczba uczniów w placówkach wychowania przedszkolnego i oświaty w gminie Trzcińsko – Zdrój w latach 2013-2015.....	28
Tabela 7: Średnie wyniki procentowe Sprawdzianu Szóstoklasisty w roku 2015 dla województwa, powiatu oraz gminy.	29
Tabela 8: Liczba i rodzaj przestępstw popełnionych w 2015 roku.	31
Tabela 9: Przestępczość w poszczególnych jednostkach gminy Trzcińsko-Zdrój w 2016 roku.....	32
Tabela 10: Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w latach 2010-2015.	35
Tabela 11: Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie Trzcińsko-Zdrój w 2015 roku.	36
Tabela 12: Struktura podmiotów gospodarczych gminy Trzcińsko-Zdrój wg rodzaju branż w roku 2015.	38
Tabela 13: Wykaz gruntów na terenie Gminy Trzcińsko-Zdrój w 2014 roku.	41
Tabela 14: Dane dotyczące sieci dróg w Gminie Trzcińsko-Zdrój.....	48
Tabela 15: Struktura wiekowa mieszkańców obszarów wiejskich z wyszczególnieniem problemowych miejscowości popegeerowskich.	56
Tabela 16: Struktura rodzinna w Trzcińsku-Zdroju w 1957 roku.....	61
Tabela 17: Udział budynków poddanych termomodernizacji, wybudowanych przed 1970 r. oraz przeciętna powierzchnia użytkowa lokalu na osobę w Gminie Trzcińsko-Zdrój.....	64
Tabela 18: Udział budynków bez wodociągu w ogólnej liczbie budynków w 2016 roku.	68
Tabela 19: Podsumowanie diagnozy.	76
Tabela 20: Wskaźnik Perkala dla sfery społecznej.....	80
Tabela 21: Wskaźnik Perkala dla sfery gospodarczej.....	81
Tabela 22: Wskaźnik Perkala dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	82
Tabela 23: Podsumowanie delimitacji dla obszarów zdegradowanych.....	84
Tabela 24: Wartości wskaźnika Perkala dla obszarów zdegradowanych.	86
Tabela 25: Delimitacja dla obszaru Trzcińsko I.....	88
Tabela 26: Wartości wskaźnika Perkala dla obszaru rewitalizacji.	89

Tabela 27: Komplementarność problemowa projektów rewitalizacyjnych	111
Tabela 28: Wskaźniki produktu i rezultatu dla projektów rewitalizacyjnych.	120
Tabela 29: Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój z celami Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do 2020 roku.....	122
Tabela 30: Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój z celami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Trzcińsko Zdrój na lata 2013-2020.	124
Tabela 31: Powiązanie celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój z celami Strategii rozwoju Gminy Trzcińsko-Zdrój na lata 2014-2022	127
Tabela 32: Indykatywne ramy finansowe.	131
Rysunek 1: Położenie powiatu gryfińskiego w województwie zachodniopomorskim.....	7
Rysunek 2: Położenie gminy Trzcińsko-Zdrój w powiecie gryfińskim	8
Rysunek 3: Podział gminy Trzcińsko-Zdrój na miejscowości.....	10
Rysunek 4: Podział miasta Trzcińsko-Zdrój na strefy.....	11
Rysunek 5: Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności Gminy ogółem (%) w latach 2010 – 2016.....	15
Rysunek 6: Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców danej jednostki.	18
Rysunek 7: Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.....	21
Rysunek 8: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym.....	26
Rysunek 9: Liczba przestępstw na 100 mieszkańców danej jednostki.....	33
Rysunek 10: Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców.	37
Rysunek 11: Mapa stopy bezrobocia poszczególnych województw (stan na koniec 2014 roku).....	52
Rysunek 12: Klasyfikacja gmin ze względu na stopień obciążenia miejscowości popegeerowskich.	57
Rysunek 13: Lokalizacja warsztatu naprawczego PGR w mieście Trzcińsko-Zdrój.	59
Rysunek 14: Punkty zabudowań PGR-ów na terenie gminy Trzcińsko-Zdrój.....	60
Rysunek 15: Lokalizacja Sadów Trzcińsko-Zdrój, była własność sadów PGR, przy ul. Chojnickiej 46.....	60

Rysunek 16: Lokalizacja zespołu pałacowego na terenie sołectwa Stołeczna.	62
Rysunek 17: Obszar zdegradowany w gminie Trzcińsko-Zdrój.	85
Rysunek 18: Podział strefy Trzcińsko-Zdrój I zgodnie z obwodami spisowymi.	87
Rysunek 19: Obszar rewitalizacji w gminie Trzcińsko-Zdrój.	90
Rysunek 20: Lokalizacja projektu kluczowego nr 5 - "Stworzenie Strefy Gospodarczej" w Trzcińsku-Zdroju I.	110
Rysunek 21: Lokalizacja projektu kluczowego nr 6 - "Zapewnienie dogodnych warunków edukacyjno-rekreacyjnych" w Stołecznej.	111
Rysunek 22: Plakat informujący o rewitalizacji Gminy Trzcińsko-Zdrój.	133